

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

Institusjonalisering i norsk idrett

En komparativ studie

Ole Jørmeland

Masteroppgave i statsvitenskap STV-3900 Mai 2023

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	6
1.1	Bakgrunn for oppgaven.....	6
2	Oppgavens empiriske kontekst.....	7
2.1	Innledning.....	7
2.2	Tromsø Idrettslag	7
2.2.1	Historie	7
2.2.2	Organisering	11
2.2.3	Kjente spillere	11
2.3	Viking fotballklubb	13
2.3.1	Historie	13
2.3.2	Organisering	16
2.3.3	Kjente spillere og trenere	17
3	Teori: Selztnik og institusjonalisering.....	19
3.1	Forholdet mellom organisasjoner og institusjoner	19
3.1.1	Fra organisasjon til institusjon	20
3.2	Institusjoners forhold til eksterne og interne aktører	21
3.3	Institusjonelt lederskap.....	22
3.3.1	Sosiale situasjoner	22
3.3.2	Høye posisjoner.....	23
3.3.3	Viktigheten av lederskap.....	23
3.4	Oppsummering	24
4	Design og metode.....	24
4.1	Innledning.....	24
4.2	Forskningsdesign.....	24
4.3	Rekrutteringsprosess og situasjonsbeskrivelse.....	25
4.3.1	Prestasjon av informanter.....	26

4.4	Primær- og sekundær data.....	29
4.4.1	Intervju	29
4.5	Utforming av intervjuguide.....	31
4.6	Begrunnelse for valg av supporter gruppe	32
4.7	Forskningsetikk og metodiske vurderinger.....	33
4.7.1	Forskningsetikk	33
	.....	33
4.7.2	Validitet.....	35
4.7.3	Relabilitet	36
5	Analyse.....	36
5.1	Fra organisasjon til institusjon	37
5.1.1	Unikhet	42
5.1.2	Spillerom	52
5.1.3	Tilegning av verdi	54
5.2	Aktører	61
5.2.1	Eksterne aktører.....	61
5.2.2	Interne aktører	67
5.3	Spørsmål om ledere	71
6	Konklusjon	76
7	Referanseliste	1

Vedlegg A – Informasjonsskriv

Vedlegg B – Samtykkeskjema

Vedlegg C – Intervjuguide

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på studietiden ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. Perioden har vært spennende og lærerik.

Jeg ønsker å rette en stor takk til veileder, professor Turid Moldenæs. Din interesse for oppgaven stor og villighet til å hjelpe har vært uvurderlig. Du har alltid vært tilgjengelig når jeg har hatt behov for det, og gitt gode og konstruktive tilbakemeldinger for å pushe mer videre. En stor takk må også rettes til informantene som deltok i studien.

Til slutt vil jeg takke venner og familie. Spesielt til mamma og pappa, takk for gode råd og støtte.

Stavanger, 15.05.2023

Ole Jørmeland

Sammendrag

I denne studien undersøkes det om to norske fotballklubber i Eliteserien kan forstås som institusjoner i sine respektive lokalsamfunn. Videre vil det undersøkes om det forekommer variasjon i graden av institusjonalisering klubben imellom, og hva som eventuelt kan forklare denne variasjonen. Oppgavens problemstilling er formulert som følger; Fotballklubber beskrives ofte som institusjoner i sine lokalsamfunn, som organisasjoner som tilskrives mening, følelser og identitet. I denne oppgaven ønsker jeg å sammenligne to norske fotballklubber med en lang historie og som lenge har hevdet seg i eliteserien, Tromsø idrettslag (TIL) og stavangerlaget Viking. Kan de to klubbene forstås som institusjoner i sine lokalsamfunn og er det variasjon i graden av institusjonalisering mellom dem, og hva kan eventuelt forklare variasjonen?

For å besvare oppgavens problemstilling er det blitt anvendt et analytisk rammeverk. Dette baserer seg på Philip Selznick's tanker og ideer om institusjonalisering. Studien er gjennomført ved et komparativt design. Datamaterialet består av intervjuer av ulike personer tett knyttet til klubben, samt en rekke artikler fra byenes lokalaviser. Avslutningsvis er også klubbens jubileumsbøker tatt i bruk.

Funnene i oppgaven kan tyde på at begge klubber kan forstås som institusjoner i deres lokalsamfunn.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven

Idretten utgjør på sett og vis en egen sektor i samfunnet (Gammelsæter, 2016). Idretten er også attraktiv for mange ulike aktører, og er gjerne knyttet sammen med andre deler av samfunnslivet, for eksempel forretningslivet og det offentlige (Gammelsæter, 2016). Dette gjelder også for fotball. Fra den spede begynnelse i Kristiania i 1885, har fotball hatt enorm betydning for det norske folk. Dette reflekteres blant annet i antall utøvere og tilskuere (Jentoft, Nergård & Røvik, 2012). I følge Smith (1994) er fotballens «hemmelige våpen» dens enkle natur. Med dette menes det at idretten kan spilles nesten hvor som helst, av hvem som helst. Videre behøver man ikke kostbart utstyr eller kompliserte regler.

På samme måte som ved idrett generelt, er det bred enighet om at fotball fremmer en form for kollektiv identitet (Shobe, 2008). Denne kollektive identiteten kan blant annet ses i hvor dype røtter lokale fotballklubber har i sitt lokalsamfunn. Det finnes eksempelvis et stort antall fotballklubber som deler sitt navn ved bydeler, byer og landsdeler de kommer fra (Brown, Crabbe & Mellor, 2008). Å heie på samme fotballag har også vist seg å gi en økt følelse av identitet og tilhørighet (Helge C Pedersen, 2006). Det samme kan også sies om publikumsdeltakelse (T. Mason, 1989).

Grunnen til denne sterke tilknytningen mellom lokale og deres fotballag er forsøkt forklart flere ganger. Den avdøde Rosenborgtreneren Nils Arne Eggen hadde følgende forklaring på hvorfor lokale fotballklubber betyr så mye for innbyggerne sine; «*det er fordi det representerer deg sjøl, fordi det representerer det stedet, den byen, det området eller det landet du sjøl er en del av*» (Slagstad, 2008).

Med dette som bakgrunn presenteres følgende problemstilling; Fotballklubber beskrives ofte som institusjoner i sine lokalsamfunn, som organisasjoner som tilskrives mening, følelser og identitet (Ascari & Gagnepain, 2006). I denne oppgaven ønsker jeg å sammenligne to norske fotballklubber med en lang historie og som lenge har hevdet seg i eliteserien, Tromsø idrettslag (TIL) og stavangerlaget Viking. Kan de to klubbene forstås som institusjoner i sine lokalsamfunn og er det variasjon i graden av institusjonalisering mellom dem, og hva kan eventuelt forklare variasjonen?

2 Oppgavens empiriske kontekst

2.1 Innledning

I dette kapittelet vil oppgavens empiriske kontekst bli presentert. Det vil bli gitt en gjennomgang av historien til de to klubbene, samt en orientering i hvordan de er organisert og administrative forhold. Avslutningsvis vil det gis eksempler på ulike trenere og spillere som har vært med å prege klubben.

2.2 Tromsø Idrettslag

2.2.1 Historie

Månedene etter første verdenskrig var slutt, begynte idretten å komme i organiserte former, og stadig flere fikk øynene opp for fotballen (Hansen, 2020). I Norge hadde man etablert et eget forbund allerede i 1902, og det ble en kraftig økning i antall fotballkretser rundt om i landet. I Nord-Norge var Nordland først ute med etablering av egen fotball krets i 1918, mens Troms fotballkrets kom året etter (Hansen, 2020). Mot slutten av 1910-tallet var interessen økende, og særlig etter det ble vedtatt at man skulle ha egen kretsserie sommeren 1920. På dette tidspunktet var Tromsø bys ubestridt beste fotballag klubben Skarp. Jack Friberg, Skarps driblekonge, hadde flere venner i byens turnforening. Turn guttene hadde i likhet med flere andre i byen fått øynene opp for fotball, og ønsket å starte et eget lag som en del av turnforeningen (Hansen, 2020). Diskusjonene utviklet seg raskt, da flere av Skarp-spillerne ønsket å spille med sine nærmeste kamerater i egen klubb, fremfor å spille i Skarp. Kameratgjengen var opptatt av at etableringen av den nye klubben skulle skje i overenstemmelse med gjeldende regulering, slikt at man kunne ta del i serie og kjempe om poeng. Det ble derfor gjennomført en rekke planleggingsmøter for å klargjøre mest mulig til stiftelsesmøtet (Hansen, 2020). I påvente av stiftelsesmøte, startet kameratgjengen opp med treninger. Disse ble gjennomført i en turnhall i Parkgata. Den 15.september 1920, i nevnte turnhall, ble det stiftet et nytt idrettslag for byen. Tromsø Turnforenings fotballag, ofte bare

kalt Turn, ble etablert og skulle etter hvert spille en stor rolle for idrettslivet i Tromsø (TIL.no, 2020d).

Til tross for etableringen av Turn, fantes det ingen skikkelig fotballbane i Tromsø på 1920-tallet. Allerede i 1914 var det planlagt at kommunen skulle lage en fotballbane, ved myra mellom Elverøy og Prestvannet (TIL.no, 2020d). Utbyggingen ble møtt med motstand, da det ble argumentert for at prosjektet ville bli veldig dyrt for kommunen, men i 1921 sto banen klar. Her ble Turns første offisielle kamp spilt, den 26.juni 1921, mot Skarp. De første leveårene til Turn dreide seg mye om denne rivaliseringen og det nordnorske seriespillet. Etter en sterk sesong avsluttet de sesongen på andreplass, over Skarp i serien (TIL.no, 2020d). Slutten av 20-tallet ble en sportslig suksess, da Turn tok sitt første kretsmesterskap i 1927 (TIL.no, 2020d). Kretsfinalen ble spilt mot Harstad Idrettslag, en kamp Turn vant 4 – 2. Kun noen få år etter sitt første kretsmesterskap, skulle Turn på ny ta med seg et seriemesterskap hjem. Den 30.august 1931 spilte de nordnorsk mesterskapsfinale i Bodø, mot Mo IL (TIL.no, 2020d). Turn ledet lenge 2 – 1, men Mo presset på for et utligningsmål. Målet kom aldri, og Turn økte ledelsen til 3 – 1, og seieren var dermed et faktum.

Etter seieren i 1931, ble det en diskusjon rundt navnet på klubben. Disse diskusjonene skulle vise seg å bli vanskeligere enn antatt, og mange forslag ble fremmet. Etter tre runder med stemming, fikk navnet Tor 2/3-delers flertall. Navnet skulle imidlertid bli stoppet av Norges landsforbund i idrett (TIL.no, 2020a). Dermed var det navnet på andreplass, Tromsø Idrettslag, som ble klubbens nye navn. Med navneendringen ble det også skapt en ny identitet, og det tok ikke lang tid før mange hadde glemte tilknytningen til Turn, men bare kjente laget som TIL (Hansen, 2020). Med fornyet entusiasme rundt klubben tok det heller ikke lang tid før klubbens neste mesterskap ble sikret.

Etter suksessen i det nordnorske mesterskapet i 1931 fikk klubben en rekke nye spillere og gjorde en god sesong i 1933. Klubben tapte kun 1 kamp, 5-0 mot Harstad IL (Hansen, 2020). Til tross for det sviende nederlaget, klarte laget å omstille til neste kamp. Her møtte de Narvik-laget Nor, og vinneren av kampen ble etter all sannsynlighet kretsmester. Kampen endte imidlertid 2 – 2, noe som gjorde at Nor ble kronet til kretsmester (Hansen, 2020). Det skulle vise seg at dramaet ikke var ferdig etter kampen. Det kom i senere tid frem at Nor hadde benyttet seg av en spiller som formelt sett ikke var spilleberettiget, og Tromsø fotballkrets måtte behandle saken. Da saken var ferdigbehandlet dømte kretsen i favør TIL, og de ble dermed formelt kretsmestre (Hansen, 2020). Selv om utviklingen i Nord-Norge var

positiv gjennom 30-tallet, hang man litt etter det sportslige nivået man opplevde sør i landet. Dette ses ofte i sammenheng med at nordnorske lag ikke fikk stille i norske mesterskap, men til tross for dette var man opptatt av å bistå til positiv utvikling også i Nord-Norge (Hansen, 2020). For å bistå iverksatte man en rekke tiltak, blant annet å etablere et eget nord-norsk «landslag». Laget besto utelukkende av spillere fra Nord-Norge, og spilte landsdelskamper mot et tilsvarende lag fra Nord-Sverige (Hansen, 2020). Kampene ble sett på som et positivt tiltak for utviklingen av nord-norsk fotball, og med unntak av krigsårene 1940-1945, ble det spilt landsdelskamper hvert år. Landene bytter hvert år hvem som skulle arrangere, og TIL var ofte godt representert i form av mange spillere (Hansen, 2020).

1950-årene startet godt for TIL. Klubben engasjerte landslagsspiller Reidar Kvammen som trener, og laget utviklet seg hurtig. Videre besto starten av 50-tallet av flere reiser, blant annet til Svalbard og en lengre turne i Sør-Norge (Hansen, 2020). I 1952 gikk laget til finalen i den nordnorske cupen, hvor finalemotstander var Bodø/Glimt. Tross et tap mot lagets argeste rivaler, etablerte TIL seg i toppen av nord-norsk fotball (Hansen, 2020). Videre bar tiåret preg av nedskjæringer i klubbens andre aktiviteter. Grener som skøyter og friidrett forsvant begge fra tilbudet i TIL (Hansen, 2020). I 1956 skulle klubben på ny ut i finale i den nordnorske cupen, denne gang med Harstad IL som finalemotstander. Harstad hadde vunnet de 3 foregående finalene, så få hadde troen på TIL laget. Tromsølaget overasket imidlertid, og tok gullet hjem etter å ha vunnet 2-0 (Hansen, 2020). Også i serien gjort klubben det bra, med blant annet en 2.plass i 1959 (Hansen, 2020).

Videre til 60-tallet varierte klubbens resultater noe mer. I sesongene 63, 64 og 68 gikk laget til semifinale i den nordnorske cupen, men var i ferd med å etablere seg på nedre halvdel i serien (Hansen, 2020). Klubben unngikk lenge nedrykk, men sesongen 1966 måtte klubben kapitulere og ta steget ned til 4.divisjon (Hansen, 2020).

I 1971 spilte TIL i 2.divisjon. Laget hadde overasket flere, og kjempet om de øverste plassene på tabellen. Laget besto av flere talentfulle unge spillere, og gjennom gode resultater spilte TIL om opprykk til landets øverste divisjon (Hansen, 2020). Det skulle imidlertid ikke gå TILs vei, og laget endte på tredjeplass. Tiåret var også preget av at klubbens spillere etablerte seg på landsdelslaget, samt at flere av disse kampene ble avholdt på Alfheim Stadion. I 1974 ble klubben seriemestre og i 1977 fikk klubben sin første supporterklubb (Hansen, 2020). Avslutningen på 70-tallet bar preg av sportslig spenning. I 1978 fikk TIL mulighet til å spille om opprykk til første divisjon. Her skulle de møte Hamarkammeratene,

samt Fredrikstad (Hansen, 2020). Lagene fra sør skulle imidlertid vise seg å være for sterke, og kampene endte med henholdsvis 3-0 og 1-0 tap.

1980-tallet skulle vise seg å være et vendepunkt i TILs historie. I 1981 ble det avholdt et utvidet styremøte med hovedstyret, fotballstyret og personer med sterk tilknytning til klubben, til stede. Under styremøtet ble det annonsert at den kjente profiler Torkild Brakstad skulle bli klubben nye hovedtrener (Hansen, 2020). Han hadde lang erfaring som spiller, og hadde årene før ført Molde fotballklubb til første divisjon. Ansettelsen blir av mange regnet som det første viktige steget for å få toppfotballen til Tromsø (Hansen, 2020). Det var også på 80-tallet Gunnar Wilhelmsen ble klubbstyrets leder. I synkronisering med Brakstad startet man å legge stein for stein for at Tromsø skulle ta seg til det øverste nivået i Norge. Avkastningen fra satsingen kunne man blant annet se i sesongen 1985, da klubben gikk til semifinalen i norgesmesterskapet. Av nordnorske-lag var det kun Bodø/Glimt og Mo IL som hadde kommet så langt (Hansen, 2020). Kampen skulle spilles mot et av datidens beste lag, Lillestrøm. TIL tapte imidlertid kampen 2-0. Også i serien opplevde TIL sportslig suksess. Laget avsluttet sesongen borte mot Østfoldlaget Moss, i en kamp som skulle avgjøre hvem som spilte i første- og andredivisjon. Etter en straffescoring vant TIL 1-0, i en kamp som ofte huskes for Bjarte Flems avgjørende strafferedning (Hansen, 2020). Dermed var TIL for første gang blant landets tolv beste lag. 3.mai 1986 ble tidenes første Eliteseriekamp spilt i Tromsø. Motstander laget var Viking, og etter en 2-0 seier kunne TIL feire tabelltopp (Hansen, 2020). TIL leverte også godt i cupen, og en oktoberdag i 1986 skulle en av klubbens største kamper gjennomføres. Det var cupfinalen mot Lillestrøm. Det ble meldt at tusenvis av tromsøværingene hadde tatt turen til hovedstaden, for å støtte TIL. Kampen endte til slutt 4 – 1 til Tromsø, og en av klubbens største bragder var et faktum. 80-tallet markerte også klubben inntog på Alfheim stadion, som hadde gjennomgått en restaurering i samarbeid med kommunen (Hansen, 2020).

På starten av 90-tallet skulle TIL få en gylden mulighet til å ta klubben første seriegull. Klubben hadde toppet tabellen i 11 av 21 serierunder, men alle medaljene skulle utdeles siste spilledag (Hansen, 2020). Etter endt serierunde havnet sølvet i Tromsø, noe som ble feiret av lagets spillere, trenere og supportere (Hansen, 2020). Videre ble det stiftet bekjentskap til flere spillere som senere har vist seg svært viktige for klubben. Steinar Nilsen, Sigurd Rushfeldt og Ole Martin Årst fikk alle sin debut for TIL i løpet av 90-tallet (Hansen, 2020). Tiårets høydepunkt vil imidlertid for mange være cupfinalen i 1996. Motstander Bodø/Glimt, oppgjøret som kalles «Slaget om Nord-Norge». Kampen lå lenge an til å ende 1 – 1 og ekstra

omganger, men med få minutter igjen scoret Sigurd Rushfeldt Tromsøs andre mål, og kongepokalen havnet i Tromsø (Hansen, 2020).

2000-tallet startet med et historisk salg for TIL. Lagets spiss, Rune Lange, meldte overgang til tyrkiske Trabzonspor mai 2000 (Hansen, 2020). Overgangssummen på 35 millioner kroner var det meste en spiller fra TIL noen gang hadde blitt solgt for. Årene etter fulgte av en semifinale i cupen, nedrykk til første divisjon, for å så rykke opp til eliteserien året etter (Hansen, 2020). Klubben spilte også i Europa. Etter å ha vunnet første kvalifikasjonskamp mot Esbjerg, ventet den tyrkiske storklubben Galatasaray. Kvalifikasjonen skulle foregå over to kamper, og etter 1 – 0 seier på Alfheim, hadde TIL skapt et godt utgangspunkt før returmøtet. Oppgjøret i Tyrkia endte 1 – 1, og TIL var med det klar for UEFA-cupen i 2005 (Hansen, 2020). Gjennom årene som fulgte vant klubben flere medaljer, dog ikke av høyeste valør. Klubben nådde også cupfinalen i 2012, men tapte etter straffesparkkonkurranse (Hansen, 2020). I 2019 rykket klubben ned til første divisjon, men rykket opp igjen på første forsøk (Hansen, 2020).

2.2.2 Organisering

Tromsø IL er i dag organisert som et AS (Helge Christian Pedersen & Skille, 2016). Klubben har 15 ansatte i administrasjonen (TIL.no, 2023a), samt 25 ansatte i sport (TIL.no, 2023b). Ansatte i sport dekker alt fra klubbens A-lag, akademia og støtteroller som fysioterapeuter og lignende. Videre har klubben 10 kvinnelag og 21 herrelag (fotball.no, 2023a). De respektive lagene blir utgjort av totalt 80 kvinnespillere og 307 spillere på herresiden (fotball.no, 2023a). Totalt har klubben 100 ulike trenere, hvorav 14 av dem er kvinner og 86 menn (fotball.no, 2023a). Klubben har også en rekke sertifiserte dommere, 16 kvinner og 14 menn (fotball.no, 2023a). I tillegg har klubben oppnådd bemerkelsen «Kvalitetsklubb» fra Norges fotballforbund. Dette er et konsept som skal fungere retningsgivende for utviklingsarbeidet i klubben og samarbeidet mellom klubb og forbund (fotball.no, 2023a).

2.2.3 Kjente spillere

TIL har gjennom sin historie produsert flere trenere og spillere som har hatt stor innflytelse på norsk fotball.

Per Mathias Høgmo var spiller på TIL under to ulike perioder på 80-tallet. Den første perioden var sesongen 1984-1985, og etter et kort utenlandsopphold i Sverige, returnerte han til Tromsøklubben sesongen 86/87. Høgmo spilte også en sentral rolle i TILs første cupfinaleseier. Han var en av de elleve spillerne som startet kampen, og var blant annet direkte involvert i den tredje scoringen til tromsølaget, en kamp TIL forøvrig vant 1-4 mot Lillestrøm (TIL.no, 2020b). Etter endt karriere som spiller, ble Høgmo trener. Han har vært trener for TIL ved tre forskjellige anledninger, hvorav perioden 2008-2012 ofte regnes som den mest suksessfulle. Denne perioden var preget av flere sesonger med spill i Europa, samt 2 bronsemedaljer og 1 sølvmedalje i den nasjonale serien (TIL.no, 2020c). Høgmo er også den eneste treneren som har trent både det norske herre- og damelandslaget (Holm, 2022b). Til tross for manglende resultater på herresiden, førte han kvinnene til olympisk gull under lekene i Sydnes i 2000 (Holm, 2022b).

En annen kjent profil som har vært både spiller og trener for TIL, er tromsøværingen Steinar Nilsen. I sin første periode som TIL-spiller ble det 112 kamper på Nilsen, en av dem cupfinalen i 1996, som TIL vant. Et annet høydepunkt i spillerkarrieren til Nilsen er kampen mot det engelske storlaget Chelsea i cupvinnercupen. Hjemme på Alfheim vant TIL 3-2, etter scoring fra blant andre Steinar Nilsen (TIL.no, 2017). Deretter meldte Nilsen overgang til italiensk fotball. Etter et kort opphold i AC Milan gikk turen til Napoli, hvor han også var kaptein sent på 1990-tallet. Etter oppholdet i Italia vendte Nilsen tilbake til Norge og TIL, hvor han spilte ut sin aktive karriere.

En spiller som var med å prege TIL på 2000-tallet var Morten Gamst Pedersen.

Vadsøværingen var innom klubben i to perioder, den første fra 2000 – 2004, før han etter en rekke år i utlandet vendte tilbake til «Nordens Paris» i 2016 (altomfotball.no, 2022). I tillegg til Tromsø IL har Gamst Pedersen spilt for andre klubber, både i innland og utland. Han tilbrakte over 10 år i engelske Premier League, hvor han spilte for Lancashire-klubben Blackburn Rovers. Her ble Pedersen særdeles populær, mye takkevære sin «rakkert av en venstre fot» (Burnham, 2023). Etter et tiår på balløya dro Gamst Pedersen østover, og signerte for det tyrkiske laget Kardemir Karabükspor. Oppholdet i Tyrkia ble imidlertid kortvarig, og han returnerte til Norge og Rosenborg i 2014 (Holm, 2023). De siste årene har han vært innom en rekke klubber på ulikt nivå i Norge, blant annet Alta IL, Åsane og Ranheim.

I tillegg til en innholdsrik karriere på klubbnivå, har Gamst Pedersen også fått en rekke kamper for det norske landslaget. Han står med flere kamper for de ulike aldersbestemte

lagene, men aller flest ble det for A-landslaget. Per 2023 står Gamst Pedersen med 83 kamper totalt, samt 17 mål med flagget på brystet (altomfotball.no, 2022). Han har også tidvis fungert som kaptein.

Ulik statistikk for Tromsø IL	
Tittel	Antall
Nordnorske mesterskap	3
Cupmester	2
Seriemester	0
Toppscorer	Sigurd Rushfeldt 172 mål
Flest kamper	Bjørn Johansen 405 kamper
Spill i Europa	9 ganger
Kallenavn	«Gutan»

Tabell 1

2.3 Viking fotballklubb

2.3.1 Historie

Andre halvdel av 1800-tallet bar preg av mye forandring for Stavanger som by. 1870- og 1880-tallet var preget av krise, da byens sildefiske og seilskutefart var nådd et nytt bunnpunkt

(Thorsnæs, 2021). Videre var også de gamle handelshusene borte, og befolkningen økte. På 1890-tallet ble det imidlertid gjort en rekke innovasjoner innenfor industri og samferdsel, som førte til vekst og en periode med bedre økonomiske rammevilkår enn tidligere (Thorsnæs, 2021). Byens idrettsbilde var også i forandring, da det 10. august 1899 ble avholdt et møte i hjørnet av Verksgata og Fiskespiren, i auksjonslokalene til Martin Egeland. Resultatet av møtet var etableringen av «Idrettslaget Viking» (Grøttem & Svendsen, 2022).

21. april 1901 spiller klubben sin første offisielle kamp (Askeland, 2019). Til tross for et noe kjedelig 0 – 0 resultat, opplevde klubben rask vekst og ble på kort tid blant landets største sportsklubber (Askeland, 2019). Selv med mange medlemmer slet klubben med å skaffe seg et ordentlig stadion. Vikingmarkå, hvor klubben hadde spilt til nå, ble til slutt for dyr for klubben. Kommunen bestemte seg imidlertid å reise et nytt stadion, heldekket av gress. Dette var landets først gressbane og skulle avholde finalen i Norgesmesterskapet i 1917 (Askeland, 2019). Banen ble ansett som en suksess, og flere tilsvarende anlegg ble bygget rundt omkring i landet (Askeland, 2019).

Sportslig sett slet Viking å gjøre inntrykk i byen. Andre lokallag som SIF og Brodd dominerte. Klubbens formann Finn Brodahl uttrykket et ønske om å endre på denne situasjonen, og begynte derfor å hente ulike spillere fra andre klubber i byen (Askeland, 2019). Avkastningen på satsingen kunne man se i 1925, da klubben for første gang ble kretsmestere etter å ha slått Trondheimslaget Kvik 3 – 1 i cupens kvartfinale (Askeland, 2019).

Utover 1930-tallet klarte Viking å etablere seg på et nasjonalt plan. Blant høydepunktene var å nå sin første cupfinale i 1933, dog kampen endte med tap 1 – 3 mot Mjøndalen (Grøttem & Svendsen, 2022). Selv om Viking tapte kampen, var det de det ble skrevet mest om i ettertid. Det ble blant annet skrevet at; «*Stavanger tapte norgesmesterskapet, men de spilte sig rett inn i publikums hjerter*» (Askeland, 2019). Videre ble det også skrevet at; «*Stavanger har gitt oss Viking-stilen*» (Askeland, 2019). I løpet av 30-tallet klarte også flere av spillerne til Viking også å etablere seg på landslaget, blant dem Reidar Kvammen. Kvammen spilte på det såkalte «bronselaget», det norske landslaget som tok OL-bronse under de olympiske leker i Berlin i 1936 (Holm, 2020).

Etter krigen var det planlagt å bygge et nytt stadion. I mellomtiden klarte Viking å nå cupfinalen i 1953. Kampen ble spilt på Ullevaal mot Lillestrøm, foran 32 000 ivrige tilskuere

(Askeland, 2019). Til tross Lillestrøm scoring 10 minutter før kampslutt, klarer Viking å holde igjen og vinner med det 2 – 1 (Grøttem & Svendsen, 2022). To år etter står den nye stadion klar, Stavanger Stadion. Åpningskampen spilles mot danske Århus, en kamp Viking taper 4 – 0 (Askeland, 2019). Få år etter lagets første cup-gull, vant klubben sitt første seriemesterskap. Bragden ble oppnådd i 1958 og suksessen fortsatte i 1959, da de på nytt ble cupmestere (Grøttem & Svendsen, 2022).

Den sportslige suksessen avtok noe utover på 60-tallet, og i 1965 var nedrykket til andre divisjon et faktum (Grøttem & Svendsen, 2022). I årene mellom var det noen lysglimt, blant annet i 1964. Da skulle Norden spille kamp mot resten av Europa, med Vikingkeeper Sverre Andersen i mål (Askeland, 2019). Nedrykket skulle vise seg å være et kortvarig opphold, da klubben var tilbake i Norges øverste divisjon to år etter.

Det neste tiåret er ofte blitt referert til som «gullårene». Allerede i 1971 skulle klubben for første gang spille europacup, og i serien leverte laget også godt. Vikings første seriemesterskap ble sikret i 1972, etter 1 – 1 bort mot Rosenborg (Askeland, 2019). 72-årgangen blir ledet av Kjell Schou Andreassen, som ble beskrevet som en revolusjonerende leder (Askeland, 2019). Andreassen var kjent som en systematiker, som loggførte over 200 økter i løpet av sesongen. Et av årets høydepunkter skjedde 24.oktober 1972. Da kom det tyske storlaget Köln på besøk til Stavanger Stadion. Johannes Vold er kampens eneste målscorer, og Viking vinner 1 – 0 i Stavanger. De påfølgende årene vinner Viking serien 3 år på rad, fra 1973 – 1975, i tillegg til lagets første i 1972. I 1974 vinner klubben også cupen, før de følger opp med «the double» igjen i 1979 (Grøttem & Svendsen, 2022).

Resultatene på 1980-tallet kan beskrives som noe varierende. Det startet blant annet med nytt seriemesterskap i 1982 og cupfinale tap i 1984 (Grøttem & Svendsen, 2022). Etter hvert skulle imidlertid de sportslige resultatene være fraværende. I 1986 rykket laget på nytt ned til andre divisjon, men var tilbake i øverste i 1988. Opprykket skulle imidlertid være av det dramatiske slaget. Viking lå under 2 -1 mot Vard etter 90 spilte minutter. Viking spiller med en mann mindre, da det ble utvisning tidligere i oppgjøret. I minutt 91 blir reduserer imidlertid Viking, og resultatavla leser 2 – 2. Etter en situasjon hvor Vardkeeper dytter en Vikingspiller overende, dømmer dommer straffespark. Og 5 minutter på overtid scorer Vikings Arild Ravndal og opprykket er et faktum. Året etter vant klubben cupgull etter 2 – 1 mot Molde (Askeland, 2019).

1990-tallet startet med nok et seriemesterskap i 1991 (Grøttem & Svendsen, 2022). Mange mente at fundamentet for en ny storhetstid var bygget (Askeland, 2019), men i 1992 kjempet man på ny om å beholde plassen i den øverste divisjonen. Etter 0 – 0 borte mot Ham-Kam på sesongens siste dag, klarte imidlertid Viking å beholde plassen (Askeland, 2019). Deretter bar tiåret preg av sterke prestasjoner i Europa. Klubben gikk på en knepent 1 – 0 tap borte mot Barcelona i mesterligaen, i tillegg til å slå Sporting Lisboa 3 – 0 i UEFA-cupen (Askeland, 2019). 1999 markerte også året klubben feiret sitt 100-års jubileum.

2000-tallet starter godt for Viking, med bronsemedalje i serien, sølv i cupen og nytt europacup-spill i år 2000 (Askeland, 2019). Året etter tar man medalje av samme valør i serien, klubbens seriemedalje nummer 17 (Askeland, 2019). Cupfinalen i 2001 blir et lokaloppgjør mot erkerival Bryne. Venstreback Thomas Pereira skulle vise seg å spille en sentral rolle i finalen. Først slår han innlegget Brynekeeper Roger Eskeland bokser i eget mål, får han leverer assist på både 2 - 0 og 3 - 0 målene til Viking. Deretter blir han byttet ut og leverer kapteinsbindet han har brukt til Bjarte Lunde Aarsheim, som har vært skadet store deler av sesongen, men får spille de siste minuttene etter iherdig roping fra Viking-kontingenten (Askeland, 2019). Seieren over engelske Chelsea i europacupen trekkes også frem som et sportslig høydepunkt. Til tross for spillere som Frank Lampard og John Terry på laget, klarer ikke Chelsea å stå imot presset fra Viking. Flere lokale spillere markerte seg, blant annet Erik Nevland og Brede Hangeland. Nevland leverte to scoringer, mens Hangeland ruvete i forsvaret (Askeland, 2019). Året 2002 er også året Benny Lennartsson gir seg. Den svenske treneren rakk å bli en særs populær figur i Stavanger før han ga seg. I tillegg flyttet klubben fra Stavanger Stadion på Eiganes, til bydelen Jåttåvågen og Viking Stadion. I 2006 rykket klubben nesten ned, før man slo tilbake med bronse i 2007 (Grøttem & Svendsen, 2022). Resultatene fra 2008 til i dag har vært preget av mange plasseringer midt på tabellen, før nedrykket i 2017. Det ble med en sesong i første divisjon, og i 2019 vant Viking cupfinalen igjen 1 – 0 over rogalandsrival Haugesund (Grøttem & Svendsen, 2022).

2.3.2 Organisering

Viking er organisert etter den såkalte «dualmodellen». Modellen er forankret gjennom Norges Fotballforbunds lov kapittel 14. Formålet med loven er; *«å regulere vilkårene for samarbeid mellom idretten og næringslivet (kommersielle aktører) og samtidig ivareta idrettens særtrekk*

og ideelle verdigrunnlag» (NFF-loven, 2014). Det betyr at det er Viking FK som besitter linsens fra NIF og NFF, mens Viking AS har alle de kommersielle rettighetene og forpliktelsene til A-laget og akademiet. Klubben består av 68 ulike lag, hvorav 19 er kvinnelag mens 49 av dem er herrelag (fotball.no, 2023b). Fordelt på disse lagene er det 127 kvinnespillere og 348 herrespillere (fotball.no, 2023b). Trenerandelen i klubben er 4 kvinnelige trenere mot 54 mannlige trenere (fotball.no, 2023b). Viking FK er også en sertifisert «Kvalitetsklubb», som ble beskrevet i oppgavens kapittel 2.2.2.

2.3.3 Kjente spillere og trenere

Opp gjennom historien har Viking produsert en rekke kjente spillere og trenere. Her er en kort introduksjon på noen av dem.

Reidar Kvammen var en angrepsspiller som spilte på Viking i en periode som strekte seg over 20 år. Han ble ansett som en av de mest toneangivende spillerne i Viking da de sikret seg fem strake kretsmesterskap på 30-tallet, i tillegg til å være med på klubbens første cupfinale i 1932 (Holm, 2022c). Etter endt spillekarriere var han også trener i klubben en sesong, som for øvrig endte med en åttendeplass, i 1964. I 1949 ble Kvammen det aller første æresmedlemmet i Viking, og han innehar per 10.november 2022, fremdeles rekorden for flest antall mål i Viking (Holm, 2022c). Også på landslaget var Kvammen en sentral skikkelse. Som beskrevet tidligere i kapitlet var han en del av «bronselaget» i Berlin-OL, og han var første nordmann til å nå 50 kamper for det norske landslaget (Holm, 2022c). Flere av disse kampene var som kaptein. Han er også blitt tildelt Norges Fotballforbunds høyeste utmerkelse, NFFs gullmerke (Holm, 2022c).

En annen kjent skikkelse i Viking er den svenske treneren Benny Lennartsson. Svensken var trener i Viking i to perioder, først fra 1988 - 1991 også fra 2000 - 2002. Under Lennartsson rykket klubben opp fra første divisjon i 88, før han vant cupen i 89 og serien i 91 (vikingfotball.no, 2017). 1991 var også året han vant Kniksen prisen for årets trener. Høydepunkter fra hans andre periode i Viking er blant annet en tredjeplass i serien, cupgull i 2001 og flere gode resultater i Europa. Også under hans andre periode vant Lennartsson Kniksen prisen for årets trener, denne gang i 2000 (vikingfotball.no, 2017).

Brede Hangeland er en tidligere norsk midtstopper, med fortid i Viking. Hangeland spilte i klubben fra 2000 – 2005, og var med det en del av laget som tok cupgull i 2001. Etter en sterk 2005-sesong gikk turen til Danmark og FC København. Der ble han dansk seriemester to år på rad, og i 2007 meldte han overgang til det engelske laget Fulham (Holm, 2019). I England spilte han frem til 2016, da han la opp. Da hadde han også vært en del av laget Crystal Palace fra 2014 (Holm, 2019). På det norske landslaget fikk Hangeland 91 kamper, hvorav 48 av disse var som kaptein. Det er nest flest kamper som kaptein, etter Thorbjørn Svenssen og hans 93 kamper (Holm, 2019). Han har også fått en rekke individuelle priser, blant annet årets lagspiller og årets Kniksen i 2009 (Holm, 2019). Da Ståle Solbakken gikk inn i jobben som norsk landslagstrener ble det opprettet en ny stilling som spilleransvarlig, en jobb Hangeland fikk. Denne jobben besitter han fremdeles i dag.

Ulik statistikk for Viking FK	
Tittel	Antall
Seriemester	8
Cupmester	6
Toppscorer	Reidar Kvammen 202 mål
Flest kamper	Andre Danielsen 553 kamper
Spill i Europa	20 ganger
Kallenavn	«De mørkeblå»

Tabell 2

3 Teori: Selznick og institusjonalisering

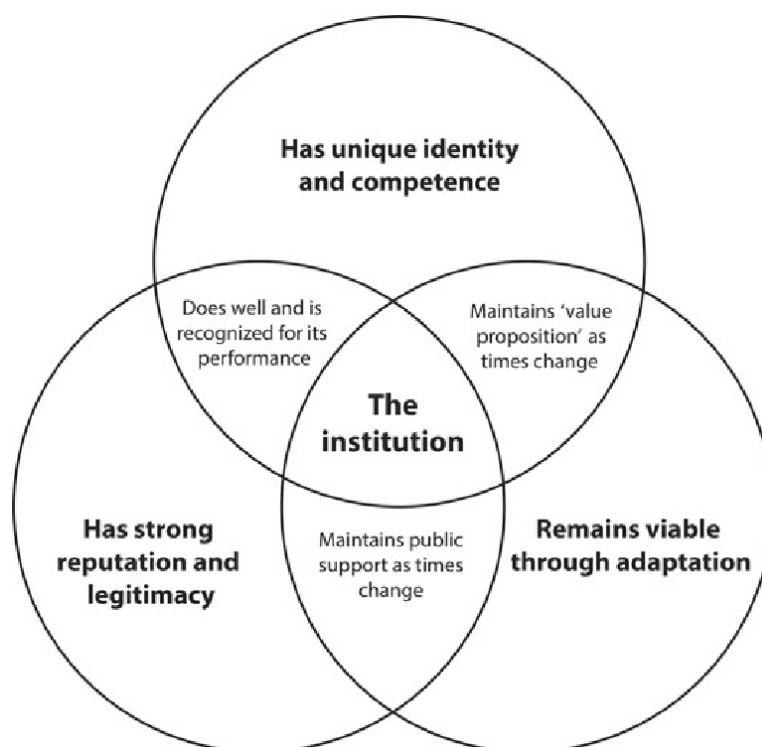
Oppgavens teoretiske rammeverk tar utgangspunkt i Philip Selznick og hans verk «Leadership in administration» fra 1956. Det vil først bli gjort en presentasjon av forholdet mellom organisasjoner og institusjoner, deretter prosessen kalt institusjonalisering. Videre vil institusjoners forhold til eksterne aktører bli diskutert, samt det interne miljøet i institusjonen trukket frem. Avslutningsvis blir det også lederskapets rolle i en institusjon beskrevet.

3.1 Forholdet mellom organisasjoner og institusjoner

For å få en bedre forståelse av Selznick (2011) og hans syn på institusjonalisering kan det være hensiktsmessig å starte med hva som utgjør en organisasjon. For Selznick (2011) er en organisasjon et rasjonelt instrument designet for å utføre en type arbeid eller tjeneste. Organisasjonen er strukturert for å mobilisere mennesker og veilede dem i riktig retning for å nå målene som er satt. Målene kan være alt fra å slukke branner, utdanne unger eller å redde liv. Disse blir utformet gjennom formelle prosesser, og sammen med regler utgjør disse to sentrale kjennetegn ved en organisasjon (Selznick, 2011). Organisasjoner fremstår derfor som noe mer rigide sammenlignet med institusjoner, og har tidligere blitt beskrevet som et «no-nonsense system of consciously co-ordinated activities» (Barnard, 1968).

Institusjoner blir i større grad beskrevet som en mottakelig og adaptiv organisme, et naturlig resultat av sosiale behov og press (Selznick, 2011). Et sentralt poeng Selznick (2011) fremhever i presentasjonen av forskjeller mellom organisasjoner og institusjoner, er at statusen som institusjon ikke er binær. Med dette mener han at forskjellen mellom organisasjoner og institusjoner er et analytisk spørsmål, fremfor et enten eller spørsmål. Selznick (2011) poengterer at selv om enkelte vil hevde at man i ekstreme caser vil kunne argumentere for at det finnes «ideelle» organisasjoner eller «ideelle» institusjoner, vil mange motsi denne ideen. De fleste vil i større grad kjenne seg igjen i en situasjon som beskriver organisasjonen som en komplisert blanding av både designet og mottakelig oppførsel.

Figur 1 gir et visuelt bilde på flere av momentene Selznick (2011) anser som viktige.

Figur 1

3.1.1 Fra organisasjon til institusjon

Institusjonalisering blir definert som å tilføre verdi utover de tekniske kravene til den aktuelle oppgaven (Selznick, 2011). Denne prosessen foregår over tid, og blir påvirket av faktorer som organisasjonens distinkte historie, menneskene involvert i organisasjonen i dag, og hvordan organisasjonen tilpasser seg sitt eksterne miljø (Selznick, 2011). (Selznick, 2011). Derfor er det vanlig når man snakker om å undersøke en organisasjons som institusjon, at dens særegne historie blir vektlagt. Videre er det også normalt å så på hva som rettferdiggjør organisasjonens eksistens fra et ideologisk standpunkt (Selznick, 2011). Med dette mener Selznick (2011) at organisasjoner er nødt til å oppfylle underliggende behov i deres samfunn, som «vanlige» organisasjoner ikke klarer å oppfylle. Her bruker han blant annet begrepet «social institutions». Dette er institusjoner som klarer å se problemer og erfaringer som ikke blir «fanget opp» av ordinære organisasjoner (Selznick, 2011).

Videre beskriver Selznick (2011) et moment med særlig betydning for hvilken grad av institusjonalisering en organisasjon kan oppnå.

Momentet han beskriver er hvor mye «leeway», i denne studien oversatt til spillerom, det er i organisasjonen. Med spillerom menes det mulighet til å påvirke organisasjonens utvikling, gjennom person eller gruppe interaksjoner (Selznick, 2011). Dersom organisasjonen har veldig klart definerte mål, og bærer preg av spesialisert arbeid, jo vanskeligere blir det for menneskene inni organisasjonen å være med å påvirke organisasjonens utvikling (Selznick, 2011). Sammenligner man eksempelvis et universitet og en «vanlig» bedrift, vil universitetet har større grad av spillerom. Dette er fordi målene til et universitet i mindre grad er definert enn hos en «vanlig» bedrift. De noe udefinerte målene gjør det lettere for interne krefter å løpe fritt, samt at organisasjonen lettere kan omstille seg (Selznick, 2011). Til tross for ulikheten i spillerom mellom organisasjoner og institusjoner, mener Selznick (2011) at ingen organisasjon er fullstendig fri for institusjonalisering.

3.2 Institusjoners forhold til eksterne og interne aktører

Et annet kjennetegn ved institusjonaliseringsprosessen er ifølge Selznick (2011) hvordan organisasjonen samhandler med omverden, og eksterne aktører. Tidligere er begrep som «public relations» blitt brukt for å beskrive organisasjoners forhold til eksterne aktører, men for Selznick (2011) er dette et noe utdatert begrep. Han mener at organisasjoners forhold til eksterne aktører går dypere enn hva «public relations» tilsier. For Selznick (2011) handler «public relations» om at organisasjoner har tiltak man gjennomfører for å opprettholde forholdet til de eksterne aktørene, spesielt under kriser. Disse tiltakene gjør at organisasjonene kan forbli intakt, og uten noe form for endring. Hva institusjoner angår, mener Selznick (2011) forholdet deres til eksterne aktører har en dypere forankring. Ved å oppnå en dypere forståelse av hvor avhengig institusjonen er av eksterne aktører, vil bidra til at institusjonen endres på en betydningsfull måte. Eksempler på dette kan være hvordan organisasjonen ser på seg selv, rekrutteringsprosessen endres og hvilke verdier organisasjonen innehar (Selznick, 2011).

I tillegg til de eksterne aktørene, trekker Selznick (2011) frem hvordan de interne aktørene er med på å påvirke institusjonaliseringsprosessen.

Organisasjoner består av en rekke ulike mennesker, som må innfinne seg formelle regler og normer som standardiserer oppførselen deres (Selznick, 2011). Men selv om disse reglene og normene finnes, vil det forekomme avvik. Avvikene oppstår når hvert enkelt menneske i

organisasjonen bringer ut sin egen personlighet, sine problemer og interesser. For Selznick (2011) forekommer det et skille mellom organisasjoner og institusjoner, basert på hvordan de behandler de interne aktørene. I en organisasjon vil det formelle og tekniske systemet spille en større rolle enn de interne aktørenes følelse av selvbestemmelse (Selznick, 2011). Videre mener Selznick (2011) at følelsen av selvoppfyllelse enten blir minimal eller undergravet fullstendig i organisasjoner. Hos institusjoner vil derimot den menneskelige opplevelsen bli lagt større vekt på. Dersom man klarer å ivareta den menneskelige opplevelsen på en konstruktiv måte, vil dette kunne gi de interne aktørene et «reservoar av energi» (Selznick, 2011).

3.3 Institusjonelt lederskap

For Selznick (2011) er ikke lederskap en kjent, dagligdags ide. Det er et fenomen som er vanskelig å forstå seg på, da det ikke er selvkjent hva ledere egentlig gjør (Selznick, 2011). Videre hevder han at det er sannsynlig at dårlig lederskap resulterer i at vi har en utilstrekkelig forståelse av fenomenets sanne natur (Selznick, 2011). Han lanserer derfor tre veiledende ideer om hvordan man skal tenke på institusjonelt lederskap.

3.3.1 Sosiale situasjoner

Den første ideen handler om hvordan lederskap er en form for arbeid for å møte behov i sosiale situasjoner (Selznick, 2011). Tidligere har det blitt undersøkt om det er mulig et enkelte innehar unike personlighetstrekk, som gjør dem mer sannsynlig å lede enn andre (Stogdill, 1948). Selznick (2011) er imidlertid av den oppfatning at man bør undersøke lederskap som fenomen gjennom handlinger, og ikke personlighetstrekk. Videre mener Selznick (2011) at for å forstå oppgavene til en leders art, trenger vi å vite noe om de sosiale situasjonene de møter. Implisitt i denne uttalelsen ligger det en forventning at lederne kommer til å bedrive en rekke ulike aktiviteter under deres lederskap. Til tross for den store variasjonen av aktiviteter, argumenterer Selznick (2011) for at lederskapets natur ikke skal forandre seg. Ifølge Selznick (2011) burde vi anta at de betydelige lederskapsmønstrene er relativt få, og at mønstrene er koblet til situasjonen fremfor personlighetstrekk hos lederen. Dette betyr at fokuset burde rettes mot generelle aktiviteter lederne må gjennom, og gruppene

som utgjør denne aktiviteten. Det er kun gjennom forståelse av disse gruppene og deres gjengående problemene lederskap kan forstås, ifølge Selznick (2011).

Han presiserer at denne typen lederskap tar utgangspunkt i ledere i store organisasjoner. For å definere hva som er en stor organisasjon mener Selznick (2011) at man må vurdere organisasjonens natur, og spesielt se på hva som karakteriserer problemene deres. Han vektlegger også viktigheten av å identifisere institusjonelle aspekter ved organisasjonen, da disse vil ha en tett kobling opp mot kjennetegnene ved institusjonelt lederskap. Videre poengterer han at selv om institusjonelt lederskap deler en rekke likhet med all type lederskap, finnes det unike karakteristikk som skiller den ut (Selznick, 2011).

3.3.2 Høye posisjoner

Den andre ideen til Selznick (2011) handler om at man ikke skal trekke direkte linjer mellom beslutninger tatt fra øverste hold i organisasjonen og lederskap. Selznick (2011) mener det ikke er hjelpsomt å identifisere lederskap med hva enn som er blitt besluttet fra øverste hold. Selznick (2011) er av den oppfatning at lederskap kan forekomme hvor som helst i organisasjonen. Videre er man avhengig av en bred forståelse av de sosiale prosessene som forekommer i en organisasjon, for å forstå institusjonelt lederskap (Selznick, 2011). Avslutningsvis understreker han viktigheten av å identifisere hvilke beslutninger som er tett knyttet til aktivitetene lederen bedriver.

3.3.3 Viktigheten av lederskap

Den siste ideen Selznick (2011) presenterer er hvordan lederskap etter hans mening er uunnværlig. Begrepet har blitt tildelt en slags «glorie-effekt», man antar at lederskap alltid er en god ting som bør forekomme konstant. Og selv om Selznick (2011) ikke argumenterer mot muligheten for at mennesker behøver en leder, mener han at man ikke nødvendigvis trenger ledere til alle tider. Oppfatningen til Selznick (2011) er at dersom lederskap er noe bestemt, burde vi evne å skille mellom når det er til stede og når det er fraværende. På samme måte mener Selznick (2011) at dersom de oppstår sosiale situasjoner som krever lederskap, burde vi være i stand til å identifisere disse, og skille dem fra situasjoner som ikke krever lederskap.

3.4 Oppsummering

Ved gjennomgang av institusjonalisering som Selznick (2011) forstår det, kan man finne en rekke verdifulle parameter å se etter ved undersøkelse av om klubbene bør forstås som institusjoner eller ikke. Faktorer som overgangen fra organisasjon til institusjon, spillerom og forholdet til eksterne og interne aktører vil alle bli sett nærmere på i denne studien. Avslutningsvis vil det også forsøkes å avdekke ulike elementer ved lederskapet i de ulike klubbene, og se hvordan dette samsvarer med Selznick (2011) og hans tanker om institusjonelt lederskap.

4 Design og metode

4.1 Innledning

I dette kapittelet vil oppgavens design og metode bli presentert. Deretter vil rekrutteringsprosessen bli beskrevet, samt en situasjonsbeskrivelse på tidspunktet dataen ble innsamlet. Kapittelet tar også for seg informantbeskrivelse og avslutningsvis vil det gjøres refleksjoner knyttet til forskningsetikk.

4.2 Forskningsdesign

Rubin og Rubin (2011) beskriver forskningsdesign som tilnærmingen for hvordan man skal bedrive datainnsamling. Avhengig av studiens problemstilling og hensikt, kan man velge kvalitative eller kvantitative tilnærminger (Yin, 2009). I denne studien ble det tidlig bestemt at man ønsket å se på hvorfor idrettslag kan oppnå en sterk posisjon i sitt lokalsamfunn. I følge T. L. Andersen (2021) er kvalitativ metode en egnet metode for å undersøke fenomener i en bestemt kontekst. Videre er fleksibilitet trukket frem som en av fordelene med kvalitativ metode, da man i større grad kan endre på eksempelvis forskningsspørsmål underveis (Thagaard, 2009).

Det følte derfor som et naturlig valg å gå for en kvalitativ tilnærming for denne studien.

Forskningsdesignet som er blitt tatt i bruk er en case-studie. Det finnes ulike tilnærminger man kan velge ved bruk av case-studie, og i dette tilfellet er det valgt en såkalt intensiv

tilnærming. Dette er en tilnærming hvor man forsøker å gå i dybden på det aktuelle fenomenet. I starten av prosjektet ble både enkelt case-studie og komparativ studie vurdert, men etter nærmere vurdering falt valget på et komparativ design.

Flere hevder at bruken av casestudie bringer med seg en rekke fordeler. En av disse er at ved bruk av casestudie får man mulighet til å gå i dybden på deltakernes subjektive opplevelser (Yin, 2009). Dette kan bidra til økt forståelse og innsikt i komplekse problemer, da man gjennom casestudier åpner opp for detaljerte og dyptgående beskrivelser av det aktuelle fenomenet (S. S. Andersen, 2013). Andre trekker frem fordeler som utvikling av teori. Eisenhardt og Graebner (2007) mener at casestudiers evne til å avdekke mekanismer og prosesser, er med på å skape ny forståelse av fenomenet. Denne nye forståelsen vil igjen kunne være med på å bidra til å utvikle det teoretiske rammeverket man tidligere har sett fenomenet opp mot.

4.3 Rekrutteringsprosess og situasjonsbeskrivelse

Rekrutteringen av informanter ble gjort gjennom et såkalt strategisk utvalg (Thagaard, 2018). I første fase av rekrutteringen ble det sendt en uformell mail til aktuelle informanter, hvor prosjektet ble beskrevet og om det kunne vært aktuelt for dem å stille som informanter. Hos enkelte av informantene var det ikke oppgitt noe kontaktinformasjon på klubbens hjemmesider, så det ble også forsøkt å opprette kontakt via sosiale medier som Messenger og LinkedIn. Svartiden varierte noe fra informant til informant, noe som også var med på å påvirke rekrutteringsprosessen. Da det hadde gått en stund siden den første mailen ble sendt, uten å få noe svar ble det besluttet å prøve å møte dem fysisk og spørre om deltakelse. Turen gikk derfor til henholdsvis Alfheim Stadion og SR-Bank Arena.

Det opplevdes som enklere å få svar ved å møte opp fysisk. At det opplevdes noe utfordrende å komme i kontakt med informantene via mail bør nok ses i kontekst med hvordan sesongen til de to lagene hadde utviklet seg. Før sesongen hadde flere av landets største aviser, som for eksempel Verdens Gang og Nettavisen spådd en god sesong for Viking, og plassert dem i medaljekampen på sine tabelltips før sesongstart. Og på bakgrunn av sesongen før hvor Viking endte på tredjeplass, virket dette som realistiske spådommer. Viking begynte også sesongen med å levere i samsvar med forventningene, og etter kampene spilt 16.mai toppet Viking Eliteserien. Høsten skulle imidlertid vise seg å by på flere utfordringer. Flere av lagets

beste spillere ble solgt, uten at klubben klarte å erstatte dem på en tilfredsstillende måte. Dette gikk utover de sportslige resultatene, hvorav et av bunnpunktene var en rekke på seks kamper uten seier i serien. En annen følge av de svake resultatene var at det generelt sett var dårlig stemning i og rundt klubben, og flere stilte spørsmål om det sportslige apparatet i klubben var riktig for å oppnå nødvendig suksess. Alle disse negative faktorene kan muligens ha vært med å påvirke deltakernes ønske og mulighet til å stille til intervju. De første forsøkene på å komme i kontakt skjedde på et tidspunkt hvor klubben prøvde å redde det som var igjen av sesongen, og det kan derfor tenkes at det ikke var deres første prioritet å svare på mail om deltakelse i et mastergradsprosjekt.

Tromsøs situasjon var derimot noe annerledes. Sportslig sett var det ikke knyttet like store forventninger til klubben sammenlignet med Viking. TIL var av mange tippet rundt samme plassering som de hadde året før, nemlig 12.plass. Etter en noe tung start på sesongen fulgte TIL opp med en sterk høst, anført av unggutten August Mikkelsen, og endte til slutt på en 7.plass i Eliteserien. Til tross for sportslig suksess, var det en vanskelig økonomisk situasjon for klubben. Allerede i august 2022 kunne klubben daglige leder bekrefte at klubben styrte mot et kraftig underskudd, og det ble gjort en rekke tiltak for å redde klubbens økonomi. Noen av disse tiltakene var blant annet å legge stadion navnet ut for salg, samt ta opp et lån på 15 millioner kroner. Klubben endte også opp med å selge flere av sine beste spillere etter endt sesong, men slike prosesser tar som oftest tid, så muligheten for at dette var faktorer klubben måtte ta stilling til allerede høsten 2022 bør anses å være til stede. I likhet med Viking ble TIL først forsøkt kontaktet høsten 2022, men som man kan se ut ifra beskrivelsen over, var det en hektisk periode for klubben. Derfor bør nok de opplevde utfordringene ved å få svar på mulig deltakelse eller ikke, ses i sammenheng med de overnevnte faktorene.

4.3.1 Prestasjon av informanter

Informantene blir presentert i samme rekkefølge som intervjuene ble gjennomført.

SL-TIL er en 29 år gammel norsk mann, født og oppvokst i Tromsø. Alt av hans skolegang er gjennomført i Tromsø, da han har bodd der hele livet. I sitt aktive yrkesliv har han arbeidet flere plasser, blant annet på matbutikk og som møbelselger. I dag jobber han som medierådgiver i en av byens to lokalaviser. Allerede som 9-åring begynte SL-TIL å gå på

TIL-kamp, noe som fort ga mersmak. Spesielt lidenskapen for tribuneliv blomstret og i 2013 etablerte han en av TILs supporter grupper, Forza Tromsø.

SK-TIL er en 38 år gammel mann fra Harstad. Før han startet i sin nåværende jobb, var SK-TIL profesjonell fotballspiller. Karrieren startet i Bodø/Glimt, før han i 2007 signerte for TIL. Etter flere gode sesonger med TIL, hvor han blant annet vant Kniksenprisen for årets forsvarsspiller, signerte han for den belgiske klubben Club Brugge. Deretter ventet en overgang til den danske hovedstadsklubben FC København, før han i 2018 vendte tilbake til Tromsø. Fra debuten sin i 2008 frem til 2015 spilte han også for det norske landslaget, hvor det totalt ble 49 kamper. I 2006 deltok han også som medlem av det samiske landslaget i verdensmesterskapet for etniske minoriteter. Etter endt karriere startet han i administrasjonen i TIL, hvor han er inne i sitt fjerde år.

SS-TIL kommer fra Ås utenfor Oslo, og er 36 år gammel. Det var også her han startet sin trenerkarriere, før han meldte overgang til Oslolaget Lyn. I 2011 gikk turen videre til Tromsø, hvor han startet som assistenttrener for juniorlaget. Etter en rekke interne opprykk har arbeidsoppgavene hans i TIL blant annet bestått av å være hovedtrener for TIL 2 og assistenttrener for A-laget. I dag består arbeidet hans av flere administrative oppgaver, og man har endret arbeidstittelen fra team manager til sportssjef.

TS-TIL er en 50 år gammel vadsøværing, som spilte i TIL over to ulike perioder. Den første perioden var fra 1992-1996 og den andre fra 2006-2011. I tillegg til Tromsø har han spilt for blant annet Rosenborg, Birmingham og Austria Wien. I dag innehar han rekorden for flest mål i Norges øverste divisjon og er blitt hedret med Kniksenprisen for årets angrepsspiller og Kniksens hederspris. Siden 2015 har vedkommende vært ansatt ved en privat videregående skole i Tromsø, og har bekledd flere ulike roller. Han har blant annet vært sportssjef ved skolen, mens i dag er han daglig leder. Han har også jobbet for TIL, både som assistenttrener og spisstrener.

DL-Viking er en norsk mann på 31 år, født og oppvokst i bygda Randaberg, litt utenfor Stavanger. Han har selv bakgrunn som fotballspiller, og har blant annet vært spillende trener for Randaberg IL i norsk første divisjon (OBOS-ligaen). Deretter gikk turen over Atlanterhavet, nærmere bestemt New York. Der fortsatte han fotball karrieren, samtidig som han tok en mastergrad i kommunikasjon ved Long Island University. Etter endt utdanning og collegekarriere, fikk han en sesong for MLS-klubben Orlando City SC. Etter seks år i USA,

reiste han tilbake til Stavanger og startet i en salgsjobb for teleselskapet Telia. Etter to år med salg av mobilabonnement, fikk vedkommende seg jobb i markedsavdelingen i Viking FK. I dag jobber han som daglig leder i Viking, en jobb han har hatt i omtrent to og et halvt år.

SL-Viking er en norsk mann på 54 år, født i Oslo, men oppvokst i Stavanger fra han var fem år gammel. Her bor han med sin kone og deres tre barn. Han er utdannet sivil økonom, med bakgrunn fra både England og Danmark. Tidligere har vedkommende jobbet i olje- og gassindustrien, med en rekke lederstillinger de siste årene. Første gang han ble kontaktet av valgkomiteén i Viking var påsken 2015, men det resulterte ikke i noe vern den gang. Året etterpå ble han kontaktet igjen, og ble et medlem av styret. Året 2017 gikk han fra styremedlem til styreleder. Etter tre år som styreleder valgte han å gå av, til tross for at resten av styret forsøkte å overtale han til å bli. Det skulle imidlertid vise seg å være et kort avbrekk, da han allerede i 2021 var tilbake i stillingen som styreleder.

SS-Viking er gift med tre barn, og er bosatt på Madla, en bydel i Stavanger. Som spiller startet han karrieren sin i Viking i en alder av 7 år, før han debuterte på A-laget til Viking som 17-åring. Etter å ha imponert tidlig i Vikingdrakten meldte han overgang til den engelske storklubben Manchester United. Der var han i 2 år, før han vendte hjem til Stavanger. Etter å ha vunnet cupgull og spilt i UEFA-cupen med Viking dro han på nytt til utlandet. Denne gangen var det Nederland og FC Groningen som ble stoppested. Etter fire sesonger i Nederland ble neste klubb Fulham FC. Der var han blant annet med på å spille Europa League finale, som tapende finalist i 2010. Etter han la opp som profesjonell spiller begynte han å jobbe som daglig leder i Randaberg IL, før han tok over jobben som daglig leder i Viking FK. Arbeidsoppgavene som leder for FK besto blant annet av å videreføre og forsterke klubbens arbeid med breddeavdelingen. I 2021 fikk han en ny rolle som sportssjef, hvor ansvarsområdet hans strekker seg fra personal- og økonomiansvar, samt spillerlogistikk og lederrolle i klubbens sportslige utvalg.

Tabell 3 Informantoversikt

Informantoversikt		
Klubb	Enhet	Kode
TIL	Supporter leder	SL-TIL

TIL	Samfunnskontakt	SK-TIL
TIL	Sportssjef	SS-TIL
TIL	Tidligere spiller	TS-TIL
Viking	Daglig leder	DL-Viking
Viking	Styreleder	SL-Viking
Viking	Sportssjef	SS-Viking

4.4 Primær- og sekundær data

Oppgavens datainnsamling har bestått av både primær- og sekundær data. Informantenes intervjuer utgjør oppgavens primærdata. I tillegg til disse er det blitt supplert med tekst materiell som sekundærdata. Tekstmaterialet er en blanding av ulike artikler fra de største lokalavisene i Tromsø og Stavanger. I noen tilfeller er det blitt brukt artikler fra nasjonale nyhetsaktører, men de er i hovedsak lokale. Videre er også klubbenes egne jubileumsbøker tatt i bruk. Tittelen på bøkene er «Vind ifra nord» og «Store øyeblikk». Boka til Tromsø er skrevet av Jonny Hansen og ble gitt ut i forbindelse med klubbens 100 års markering i 2020. Ole J. Askeland har skrevet boka til Viking, som ble gitt ut i 2019 da klubben feiret 120 år.

Avslutningsvis er det også brukt et tallmateriell fra Norsk Toppfotball og Nifs (norsk internasjonal fotballstatistikk). Materialet er ulike statistikker over tilskuertallene i norsk toppfotball.

4.4.1 Intervju

Intervjuene ble gjennomført i perioden 27.oktober – 15.desember 2022. Det ble totalt gjennomført 7 intervjuer. Intervjuene ble i hovedsak gjennomført ansikt til ansikt, mens enkelte ble gjort over plattformen Microsoft Teams. Før selve intervjuet startet fikk informantene tildelt et samtykkeskjema (vedlegg B) som ble gjennomgått sammen før

intervjustart. Her ble informasjon om personvern, behandling av data, anonymitet og frivillighet beskrevet detaljert. Etter gjennomgangen ble også informantene spurt muntlig om det var noen spørsmål knyttet til prosjektet. Alle svarte bekræftende på at de hadde forstått innholdet og samtykket også til at samtalen kunne bli tatt opp. Etter seansen med samtykkeskjemaet og signeringen av dette, ble det gitt en kort forklaring på hva prosjektet skulle gå ut på og hvorfor de aktuelle informantene var blitt spurt til å stille til intervju.

Intervjuet av DL-Viking ble gjennomført den 27.oktober 2022 på kontoret hans på SR-Bank Arena. Intervjuet startet klokken 10.00 og hadde en varighet på 60 minutter. Informanten opplevdes som villig til å svare på de spørsmål som ble gitt, og stemningen under intervjuet var god. Han hadde imidlertid litt dårlig tid, noe som kan ha påvirket hvor utdypende han valgte å svare på enkelte av spørsmålene. Men alle spørsmål ble besvart.

Intervjuet av SL-Viking ble gjennomført den 27.oktober 2022, over Teams. Grunnen til at intervjuet ikke ble gjort fysisk er at SL-Viking i tillegg til sitt styreverv i Viking har sivil jobb, noe som gjorde det vanskelig å møtes fysisk. Intervjuet ble gjennomført på 1 time og 20 minutter. Spørsmålene ble besvart grundig, og det opplevdes som at SL-Viking tok seg god tid på å gi gode besvarelser som kunne være nyttig for oppgaven. Stemningen var god under intervjuet, noe som kan forklares med at vi hadde kjennskap til hverandre fra før.

SS-Viking ble intervjuet den 15.desember 2022, klokken 13.00. Intervjuet ble gjennomført ved SR-Bank Stadion, i kontorlokalene hvor administrasjonen til Viking hører til. Intervjutiden var om lag 50 minutter, hvorav alle spørsmålene ble besvart. SS-Viking fremsto som svært villig til å svare på spørsmålene, og det opplevdes som at han virkelig forsøkte å gi svar etter beste evne. På spørsmål han ikke nødvendigvis hadde noen klare svar på, klarte han likevel å komme med mulige forklaringer som kunne besvare spørsmålene.

SL-TIL ble intervjuet den 23.november 2022, klokken 10.00. Intervjuet ble gjennomført i et grupperom på arbeidsplassen hans i Tromsø sentrum. Lengden på dette intervjuet var 45 minutter. Informanten fremsto som svært kunnskapsfull om situasjonen rundt TIL og deres posisjon i byen, noe som reflekteres i svarene hans. Han var villig til å svare på de fleste spørsmålene, men valgte å ikke svare på enkelte spørsmål, da disse handlet om media sin rolle knyttet opp mot TIL. Intervjuet bar preg av god stemning, og etter endt intervju ga informanten tydelig beskjed om at hvis det var flere spørsmål som skulle besvares eller jeg trengte hjelp med noe annet knyttet til studien, var han mer enn villig til å stille opp på ny.

Intervjuet av SK-TIL ble gjennomført den 12. desember 2022. Intervjuet startet klokken 09.00 og hadde en varighet på 37 minutter. Intervjuet ble gjennomført på et møterom i lokalene på Alfheim Stadion. Informanten fremsto som villig til å svare på de fleste spørsmål, dog noe kort i enkelte av svarene. Stemningen var god gjennom hele intervjuet og ble avsluttet med at informanten fikk en til informant som kunne delta i studien.

SS-TIL ble intervjuet 13. desember 2022, på de samme møtelokalene som intervjuet med SK-TIL ble gjennomført. Intervjuet skulle i utgangspunktet starte klokken 11.00, men ble forsinket til 11.30. Forsinkelsen skyldes problemer i kollektivtrafikken i Tromsø.

Forsinkelsen førte til et noe redusert intervju, da informanten måtte videre. Intervjulengden ble 33 minutter. Til tross for forsinkelsen bevarte informanten godt humør, og svarte åpent på spørsmålene. Intervjuet bar dog litt preg av at man hadde redusert tid, samtidig gikk informanten inn på et detaljnivå som kan beskrives som tilfredsstillende.

Deretter var det TS-TIL sin tur til å bli intervjuet. Dette intervjuet ble gjennomført i kantina på Alfheim Stadion, den 14. desember 2022 klokken 09.00. Intervjuet ble gjennomført på 31 minutter, studiens korteste. Informanten opplevdes som åpen, men noe kort i svarene sine. Det ble forsøkt å gjøre små endringer på spørsmålene så de ble enda mer åpne, for å prøve å få mer utfyllende svar fra informanten. Forsøket var noe mislykket, da informantens svar ikke endret seg nevneverdig. Til tross for noe korte svar, var stemningen under intervjuet god. De korte svarene kan nok tilskrives individuelle forskjeller på hvordan folk uttrykker seg, snarere enn at de er en refleksjon på dårlig stemning under intervjuet.

4.5 Utforming av intervjuguide

I utformingen av intervjuguide ble det tatt utgangspunkt i Selznick (2011) og hans syn på institusjonalisering. Videre ble det forsøkt å samle de viktigste poengene til Selznick (2011) i ulike type kategorier.

Den første kategorien av spørsmål skulle ta for seg de viktigste faktorene i institusjonaliseringsprosessen. Det ble derfor lagt vekt på spørsmål som skulle avdekke kjennetegn ved klubben, hva som er unikt med den, spillerom og til slutt hvorfor klubbene tillegges stor verdi.

Den andre kategorien av spørsmål tok for seg hvordan klubbene forholder seg til andre aktører, være dette interne eller eksterne. Grunnen til at dette ble til en kategori var fordi Selznick (2011) skriver om hvordan disse kan påvirke institusjoner.

Den siste kategorien handlet om lederskap i klubben. Grunnen til at lederskap ble en egen kategori er to delt. For det første skriver Selznick (2011) om institusjonelt lederskap, så det ville vært uheldig å utelatte dette. I tillegg så har det vært en tendens i de to klubbene at flere av lederne har vært i klubben over flere perioder, gjerne i ulike roller. Det var derfor ønskelig å stille spørsmål om lederskapet for å forsøke å avdekke grunnen til dette. I utgangspunktet skulle spørsmålene om lederskap være forbeholdt «offisielle» ledere, for eksempel trenere eller noen i administrative roller. Det ble imidlertid besluttet å inkludere tidligere spillere også, for å se om det var mulige sammenhenger mellom deres lederskap og utviklingen av klubben.

Intervjuguiden er vedlagt som vedlegg C.

I utgangspunktet skulle alle informantene bli stilt de samme spørsmålene, men det forekom litt differensiering under dem. Hovedårsaken til dette var intervjuenes struktur. De ble gjennomført på en delvis strukturert måte. Grunnen til denne tilnærmingen til intervjuene var ønsket om å skape en flytende samtale. Ved bruk av en delvis strukturert intervjustil har man i større grad mulighet til å gjøre endringer, som ikke foreligger som utgangspunkt i intervjuguiden. Med dette menes det at dersom noen av svarene til informantene vurderes som særlig interessant, har man mulighet til å gjøre et dypdykk i dette selv om det ikke står i intervjuguiden. Intervjutiden må også ses på som en faktor på hvorfor det tidvis ble stilt ulike spørsmål mellom informantene. Det var noe forskjell på hvor mye tid informantene hadde mulighet til å sette av til et intervju, noe som gjenspeiles i hvor lang tid intervjuet tok. Det korteste intervjuet ble gjort på 31 minutter, mens det lengste ble gjort på 1 time og 20 minutter. Det vil derfor være naturlig at man må justere hva man spør hver enkelt om, for å forsikre seg om at man får spurt om det man anser som viktigst.

4.6 Begrunnelse for valg av supporter gruppe

Som det er gjort rede for tidligere i kapittelet er en av informantene leder for supporter gruppen Forza Tromsø. Dette er imidlertid ikke den eneste supporter gruppen TIL har,

«Isberget» er nemlig klubbens offisielle supporter gruppe. Derfor kan det naturligvis stilles spørsmål om hvorfor lederen av Forza og ikke Isberget ble en del av denne studien. Svaret på dette er mangfoldig. En av grunnene er Forza's raske vekst og fremtoning. På tidspunktet intervjuet ble gjennomført var Forza både flere medlemmer og sesongkortholdere sammenlignet med Isberget. Så selv om grupperingen ikke er anerkjent som Tromsøs offisielle supporter gruppe, er de større på flere målbare måter. Her bør det også poengteres at selv om Forza ikke er klubbens offisielle supporter gruppe, trekker klubben dem hyppig frem som en viktig bidragsyter. Det kan derfor argumenteres for at manglende anerkjennelse som offisiell supporter grupper bør ses på som en teknikalitet og noe som ikke nødvendigvis gjenspeiler klubbens følelser ovenfor Forza.

Også i lokalavisene blir Forza ofte trukket frem som en viktig bidragsyter til økt interesse rundt TIL. I en artikkel fra Nordnorsk debatt kan man blant annet lese at; «*Vi kjente på et kraftfullt engasjement fra tribunen – med Forza Tromsø i spissen*» (Nitteberg, 2022). Videre skriver han; «*TIL er i ferd med å vinne tilbake folkets gunst, det skal supporterklubben Forza Tromsø ha en betydelig del av æren for*» (Nitteberg, 2022). Også i byens andre avis iTromsø, blir Forza trukket frem som en sentral skikkelse når man snakker om TIL. Dette reflekteres blant annet i deres årlige kåring av «årets tromsøværing» for 2022. Her ble Forza nominert og avisen begrunnet nominasjonen med blant annet; «*har skapt god stemning og høyt trykk på Alfheim de siste årene, og slik bidratt til økt interesse og oppslutning rundt Tromsø IL*» (iTromsø, 2022). Dette er noen eksempler som kan være med på å bidra til økt forståelse av gruppens posisjon i byen, og hvorfor det derfor falt naturlig å ta dem med i studien.

4.7 Forskningsetikk og metodiske vurderinger

4.7.1 Forskningsetikk

Under gjennomførelsen av studien var det en rekke etiske problemstillinger som måtte vurderes og tas hensyn til. I 2014 lanserte De nasjonale forskningsetiske komiteene generelle retningslinjer for hvordan de mener forsvarlig forskning skal bli bedrevet. Retningslinjene ble utformet som fire prinsipper, respekt, gode konsekvenser, rettferdighet og integritet (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2014).

Det første prinsippet handler om at informantene skal bli behandlet med respekt. For å tilfredsstillte dette kravet ble det tatt utgangspunkt i å ha en høflig tilnærming, spesielt i kontaktfasen, og forståelse for at dette var en travel periode i sesongen. Videre forsøkte man å vise respekt gjennom å svare fort på diverse mailutvekslinger, møte opp til avtalt tid og respektere dersom det var spørsmål som informanten anså som for sensitivt til å svare på. Ved å respektere dette tok man også hensyn til prinsippet om gode konsekvenser for informantene.

Det ble også gjort tiltak for å etterstrebe rettferdighet og integritet. Et av disse var å dele ut et informasjonsskriv, vedlegg A. Formålet med utdelingen var å gi informantene en introduksjon til meg og studien, samt personvern ved eventuell deltakelse. Den formelle introduksjonen ble også forsøkt brukt til å fremstille seg som en seriøs aktør, som igjen kan ha positiv innvirkning på deltakernes oppfattelse av min integritet. Da deltakerne takket ja til å være med i studien ble det også utlevert et samtykkeskjema (vedlegg B), hvor deres rettigheter var beskrevet i detalj.

I tillegg til disse generelle retningslinjene, er det også utviklet spesifikke retningslinjer for forskning innenfor samfunnsvitenskap og humaniora. Disse ble utviklet av Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, heretter NESH, og deles inn i fem grupper. Forskerfelleskapet, hensyn til personer; grupper og institusjoner; oppdragsgivere, finansierer og samarbeidspartnere; og til slutt forskningsformidling (Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, 2021).

De nevnte retningslinjene ble i noe ulik grad vektlagt. Grunnen til denne differensieringen var at ikke alle retningslinjene hadde like stor betydning for denne studien. For eksempel ble retningslinjene knyttet til oppdragsgivere, finansierer og samarbeidspartnere ikke spesielt vektlagt, da ingen av disse var en del av studien.

Retningslinjene som tok for seg hensyn til personer, ble imidlertid gitt mye fokus. Målet med disse retningslinjene er at forskere skal ta hensyn til informantenes integritet, sikkerhet og velferd (Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, 2021). Enkelte av tiltakene som ble iverksatt for å oppnå dette er allerede blitt gjort rede for i drøftingen av de generelle retningslinjene, men det ble også gjort tiltak knyttet spesifikt til retningslinjene fra NESH. Et eksempel på dette er anonymisering av informantene. Dette er en strategi for å beskytte informantenes identitet og integritet (Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora, 2021). Videre ble det gjort rede for

informantene hvordan og hvor lenge forskningsmaterialet skulle lagres, samt hvem som har tilgang til materialet. Dette er i samsvar med retningslinjene fra NESH.

4.7.2 Validitet

J. Mason (2017) definerer validitet som gyldigheten til dataen, og hvordan den er blitt behandlet. Det finnes flere måter å styrke validitet på, også i denne oppgaven.

Et aspekt ved oppgaven som kan anses som en styrke, er kvaliteten på informantene. Flere av informantene har vært involvert i fotballen over en lengre periode. I løpet av denne perioden har de innehatt flere forskjellige roller, ikke bare i nåværende klubb, men også andre klubber i Norge. Disse varierte arbeidsoppgavene, i kombinasjon med erfaringer fra andre klubber kan brukes som argument for at informantene innehar særs god kunnskap om hvilken rolle fotball spiller i Norge i dag. Videre inneholder studien informanter med erfaring fra internasjonal fotball også. Enkelte av informantene har erfaring fra internasjonal fotball, fra store fotball nasjoner som England og Nederland. Læring og erfaring fra disse landene kan gi økt innsikt og forståelse for fotballklubbens betydning.

Det er blitt hevdet at teoretisk transparens styrker studiers validitet (Silverman, 2015). Med teoretisk transparens menes det at det må være gitt en beskrivelse av det teoretiske rammeverket som danner grunnlaget for de analytiske tolkningene. Dette er blitt gjort i denne studien, i oppgavens kapittel 2.

I drøftingen av validitet bør også ytre validitet nevnes.

Utgangspunktet for oppgaven er to spesifikke klubber, i et spesifikt land innenfor en spesifikk idrett. Noen vil derfor kunne hevde at man i utgangspunktet ikke kan generalisere resultatene fra studien, noe som svekker den ytre validiteten. Samtidig finnes det andre studier som konkluderer med at fotballklubber kan forstås som institusjoner (Shobe, 2008). Fordi studiens resultater kan finnes igjen i andre studier kan man argumentere for at dette er med på å øke graden av ytre validitet (Thagaard, 2018).

4.7.3 Relabilitet

Marshall og Rossman (2014) handler relabilitet om datainnsamlingen er gjennomført på en pålitelig måte og om studiens troverdighet. For å oppnå denne troverdigheten har man tidligere i kvalitativ forskning tatt utgangspunkt i et positivistisk vitenssakssyn (Thagaard, 2018). Enkelte hevder imidlertid at forståelsen av relabilitet har vært gjennom et paradigmeskifte, og et resultat av dette er at man må gjennomgå sin forståelse av relabilitet (Guba & Lincoln, 2005).

Denne oppgaven baserer seg på Silverman (2015) sin forståelse av relabilitet. For at en studie skal ha høy grad av relabilitet trekker han frem at det må foreligge en detaljert beskrivelse av studiens forskningsstrategi og metode. Disse må ifølge Silverman (2015) foreligge slik at enhver utenforstående enkelt kan sette seg inn i studien og forstå prosessene knyttet til datainnsamlingen. Med denne forståelsen av relabilitet som utgangspunkt, er det blitt forsøkt å gi en så transparent presentasjon av studien som mulig. Teorien som danne grunnlaget for videre tolkning er presentert i oppgavens kapittel 3, mens forskningsstrategi, metode og datainnsamling er alle redegjort i dette kapitlet.

Videre kan man styrke studiens relabilitet ved å oppgi hva som er primærdata og sekundærdata i studien (Seale, 1999). Hva som er oppgavens primær- og sekundærdata er blitt beskrevet i kapittel 4.4. Videre hevder Seale (1999) relabilitet kan oppnås ved å tydeliggjøre skillet mellom hva som er deltakernes opplevelser og hva som er forskerens tolkning. For å gjøre det lettere å skille hva som er fortolkning og hva som er deltakernes egne opplevelser er direkte sitater fra informantene markert med anførselstegn, samt skrevet i kursiv. Det er også blitt brukt båndopptaker under alle intervjuene. Opptakene bidrar ifølge Thagaard (2018) til at intervjueren har et bedre grunnlag til å presentere data uten sin egen fortolkning i dem.

5 Analyse

Oppbygningen på følgende kapittel vil i hovedsak være; intervjuene blir gjengitt i sin helhet, deretter vil denne infoen ses opp mot annet datamateriale for eksempel tilskuertall eller artikler fra lokalaviser. Avslutningsvis vil det bli poengter likheter og forskjeller mellom klubbene og hva som forårsaker disse.

5.1 Fra organisasjon til institusjon

På spørsmålet om hva som karakteriserer Viking starter DL-Viking å beskrive klubben posisjon i Stavanger fra et historisk perspektiv; «*Vi liker å si at det er Aftenbladet, Rosenberg Verft og Viking som alltid har vært der*» (DL-Viking). Han trekker frem at klubben ble etablert i 1899, og med det har vært med å prege generasjoner av Stavanger-folk og rogalendinger generelt. Videre ønsker han at klubben skal være en naturlig del av byen og menneskene der; «*Vi ønsker å være noe som samler folk*» (DL-Viking). Ønsket om å være assosiert med store og små opplevelser handler ikke nødvendigvis bare om det som skjer på banen. Han ønsker nemlig at folk skal sitte igjen med en god følelse om man treffer representanter fra klubben utenfor banen også. DL-Viking eksemplifiserer at dersom man treffer spillere på kino, skal spillerne ta seg tid til å hilse på supporterne. Denne tilnærmingen er en del av klubbens «slogan» forteller DL-Viking, mest mulig for flest mulig. Han forteller at selv om dette er et relativt nytt «slogan», skal dette være gjennomsyret i hele klubben og måten man driver på. Han forteller at; «*Dette sier mye om hva vi ønsker å være*» (DL-Viking).

Klubbens posisjon i Stavanger blir også trukket frem av SL-Viking i beskrivelsen av hva som karakteriserer Viking. Han mener at alle som er født eller oppvokst i Stavanger på ett eller annet vis har et forhold til Viking. Selv har han alltid vært fotball interessert, og på grunn av en bror som spilte for klubben vokste interessen i takt med brorens karriere. Til tross for dette kan han fortelle at en rolle i toppfotballen aldri var noe han så for seg, selv om han har hatt ulike verv i breddefotballen da sønnen hans var aktiv spiller. For å prøve å eksemplifisere hvor viktig klubben er for folkene i Stavanger, gir SL-Viking et eksempel fra første gang han ble kontaktet om en mulig stilling i klubben. Påsken 2015 ble han kontaktet av valgkomitéen i Viking. På daværende tidspunkt var det bråk i klubben, som et resultat av at man hadde forsøkt seg på et styre for hele klubben. Etter første kontakt materialiserte det seg ikke noe styreverv, men året etter ble han kontaktet på ny og vinteren 2016 ble han styremedlem. Deretter fikk han rollen som styreleder. Selv om prosessen rundt han tilsettelse blir beskrevet som noe tilfeldig, forklarer SL-Viking at; «*når man får mulighet til å være med å jobbe i og rundt Viking i en eller annen rolle, kan man ikke si nei*» (SL-Viking). Videre forteller han at brorens tidlige død har bidratt til at SL-Viking ønske om å lykkes med Viking, har økt.

Han trekker også frem åpenhet, godt omdømme og de unge arbeiderne som kjennetegn ved klubben.

I intervjuet med SS-Viking blir klubbens historie igjen et samtaleemne. For han har Viking en stolt historie, og på bakgrunn av denne omtaler han klubben som stor i norsk målestokk. Videre velger SS-Viking å fortelle litt om klubbens nyere historie, som har vært preget av ujevne resultater både sportslig og økonomisk. For å bevare tilliten til supporterne har klubben vært nødt til å være klarere på deres verdier og kultur forklarer SS-Viking. Etter klubbens nedrykk i 2017 har han sett et markant skille, noe han krediterer de ansatte i klubben. Han forteller at man har klart å; *«ta folket tilbake og få dem til å være stolt over Viking»* (SS-Viking).

SL-TIL mener at klubben er som en familie, som betyr ekstremt mye for mange. Til tross for at klubben ikke er størst på ting som økonomi, antall ansatte, tribunekapasitet eller tilhengerskare, mener SL-TIL at klubben ønsker å være; *«større en den egentlig er»* (SL-TIL). Dette manifesterer seg blant annet gjennom økt grad av samfunnsengasjement, og at TIL har vært en sentral aktør i flere slike spørsmål. Han trekker blant annet frem fotball VM i Qatar og behandlingen av samene som ulike eksempler på dette. Denne retningen blir beskrevet som noe ny av SL-TIL, men han forteller at de nesten utelukkende har fått positive tilbakemeldinger på denne retningsendringen. På spørsmål om hva som har ført til retningsendringen mener han at man har lykket med å ta større initiativ enn tidligere. Klubben har blant annet fått inn flere som gjennom tidligere roller har vært nødt til å være bevist på dette, og at det igjen «smittet» over når de har begynt i klubben. Videre tror han at man har gjort en vurdering på at ved å ta økt samfunnsansvar, kan man oppleve positive effekter ved siden av forbedret omdømme. Han trekker blant annet frem at ved å ha en sterk tilstedeværelse i samfunnsdebatten, kan bidra til at spillere, trenere og sponsorer ønsker seg til klubben.

Et annet element med hva som karakteriserer TIL er hvordan man aktivt bruker klubbens rolle som verdens nordligste profesjonelle fotballklubb i markedsføringen deres; *«Dette er noe vi skal være veldig stolt av, at vi så langt i nord har en eliteserielubb så godt etablert»* (SL-TIL).

SK-TIL starter med å beskrive klubben som stor. Han trekker frem at klubben består av over 1 000 barn og ungdom, som gjør det til Nord-Norges største breddeklubb. Det at klubben driver både bredde og toppidrettssatsning medfører mye kompleksitet ifølge SK-TIL; *«Du skal balansere det å ivareta bredde, få med alle, samtidig som du skal ha et spisset og profesjonelt opplegg»* (SK-TIL). En annen utfordring med å være en så stor klubb er at mange

fort identifiserer seg med kun med A-laget til klubben, men for SK-TIL er det viktig å trekke frem at selv om man er i samme klubb, så finnes det forskjeller. «*Klubben jobber hardt med å få frem at barne- og breddetilbudet er noe eget, det er samme klubben, men man må ikke forveksle dette med profesjonelle fotballspillere*» (SK-TIL). Den balansegangen er en utfordring mener han. Den store ansamlingen av barn- og ungdom er relativt unik mener han.

I forbindelse med hva som karakteriserer TIL som klubb, trekker SS-TIL frem «familiefølelsen». Flere av spillerne SS-TIL har hentet til klubben, og SS-TIL selv forteller at man opplever at klubben er sammensveiset som en familie. Hva som skaper denne familiefølelsen tror han er sammensatt, men han trekker frem enkelte ting. Det første han trekker frem er geografisk plassering. Han forteller at i større byer, som for eksempel Oslo, finnes det mange andre ting enn fotballen som kan distrahere nye spillere. Det finnes muligens flere arenaer spillerne kan være på, mens i Tromsø er man hovedsakelig kun fokusert på fotballen. Det at man tilbringer så mye tid med lagkameratene bygger også et spesielt samhold, og det er SS-TILs erfaring at disse spillerne holder mer sammen enn spillere han har hatt i andre deler av landet. Han tror også det at klubben ikke har så mange ansatte og den nordnorske «nynnen» bidrar til en forsterket følelse av tilhørighet.

Det første TS-TIL mener skiller TIL fra andre, er hvordan de har prestert sportslig; «*nå har de jo vært i toppdivisjonen mer eller mindre i 40 år, så det har jo vært en stabil toppklubb*» (TS-TIL). Videre forteller han at disse sportslige resultatene har bidratt til å bygge TIL som merkevare og identitetsmarkør for Nord-Norge.

Etter intervjuene hos TIL kan det se ut til at man internt vektlegger klubbens størrelse og samfunnsengasjement som de mest sentrale kjennetegnene ved klubben. Og ved å sammenligne deres oppfatning med hva lokalavisene skriver, kan man finne flere eksempler på hvor samfunnsengasjementet hylles.

Et eksempel på dette kan være hvordan dette kan være prosessen rundt nytt klubbens samiske tilknytning og hets mot samer som folkegruppe. I 2022 ble klubben den første til å bære de samiske fargene på kapteinsbindet i Eliteserien (Finnset & Hanssen, 2022). Gjennom bruken av det nye kapteinsbindet ønsket man å; «*vise at vi er en klubb for hele landsdelen*» og «*synliggjøre det med å spille med de samiske fargene*» (Finnset & Hanssen, 2022). Året etter endret også klubben navn på hjemmebanen deres, fra Alfheim Stadion til Romssa Arena. Bakgrunnen for navneendringen er at man ønsker å; «*fronte det samiske språket*» (Aarsæther,

Skoglund & Skeie, 2023). Videre kan man lese at konserndirektør Semming Semmingsen i Troms Kraft forteller at man planlegger mer samisk skilting i og rundt stadion, samt implementering av samisk mat i kiosken på lang sikt (nordnorskdebatt.no, 2023). Også i avisa Nordlys er navneendringen blitt et tema. Her kan man blant annet lese om hvordan tiltaket mottar hyllest fra både Sametinget og fylkesråd. Representanter fra Sametinget forteller blant annet at; «*det er en enorm symbolverdi i at man tar i bruk Tromsø sitt samiske stedsnavn*» og «*dette vil bety mye for veldig mange*» (Hanssen, 2023). Videre blir navneendringen beskrevet som; «*bra for synligheten av vår kulturarv som samisk by og landsdel*» (Hanssen, 2023).

Til tross for mange positive tilbakemeldinger, har klubben også opplevd delte meninger rundt klubbens samfunnsengasjement. Dette kan blant annet ses i avisa iTromsø perioden etter navneskiftet ble offisielt. I en artikkel beskriver de hvordan debatten rundt navneendringen har rast. Man kan blant annet lese om hvordan enkelte supportere er; «*ingen fan av stadionnavnsalg eller andre inngrep som røre ved fundamentet til klubben*» (Eilertsen, 2023). Videre blir det hevdet at; «*klubben ble startet av bygutter og dette er et angrep på klubbens sjel og historie*» (Eilertsen, 2023). Fra et politisk hold blir endringen beskrevet som «*rein sportsvasking*» samt et «*mediestunt*» (Eilertsen, 2023). Kritikken går blant annet ut på at pengene Troms Kraft bruker på navnerettighetene heller burde bli brukt på goder for hele samfunnet, som for eksempel eldreomsorg. Videre blir det også hevdet at Troms Kraft gir stadion et samisk navn, som et forsøk på å kjøpe «godvilje» i en eventuell diskusjon om vindmøller nært samiske interesser (Eilertsen, 2023).

Redegjørelsen over viser hvordan TIL har opplevd både positive og negative reaksjoner som et resultat av deres samfunnsengasjement. Selv om det kan se ut til at de fleste reaksjonene er positive, er det fordelaktig å ta de negative reaksjonene på alvor. I eksempelet om navneendring, kan man blant annet se at endringen vekker sterke reaksjoner hos supporterne. Med tanke på at endringen er gjort for å rette fokus mot samisk kultur, vil det kanskje for noen være fristende å argumentere for at kritikken av navneendringen er et resultat av samehets. Dette argumentet bør nok allikevel ses på som noe søkt. Kritikken som har forekommet handler i hovedsak om at man ønsker å verne om klubbens identitet. Det betyr imidlertid ikke at man ønsker å verne om samene, men at dette er et separat problem. Videre kan det også argumenteres for at enkelte av argumentene kritikerne har, er gjort i god tro. Et eksempel på dette kan være hvordan enkelte påpeker at klubben er stiftet av «bygutter», og i den forstand «tilhører» Tromsø som by, uten noe direkte tilknytning til det samiske.

Så hva er likhetene og forskjellene mellom hva som karakteriserer de ulike klubbene i dag?

Ut fra dataen som er innsamlet i denne studien, kan det se ut til at man vektlegger klubbens historie i ulik grad i diskusjonen rundt hva som kjennetegner klubben. I intervjuet med informantene fra Viking starter alle fra et historisk perspektiv for å forklare hva som kjennetegner Viking. De trekker sammenligninger til andre institusjoner i byen og mener klubbens rike historie er et sterkt kjennetegn ved klubben. I Tromsø fokuserer man i langt større grad på samfunnsmessige spørsmål. Forklaringen på denne forskjellen kan være mangt. En mulig forklaring på hvorfor historien vektlegges i større grad hos Viking enn i TIL kan være et resultat av klubbens suksess. Viking er en av de mestvinnende klubbene i Norge, og har enn rekke serie- og cupgull, flere enn for eksempel TIL. Flere av disse titlene er spredd utover ulike tiår, og har naturlig nok vært med på å prege klubben. Det kan nok derfor anses som naturlig at man velger å trekke frem historien til klubben, da den er relativt innholdsrik sammenlignet med andre norske klubber. Dette betyr imidlertid ikke at TIL ikke har en rik historie, snarere at Viking har opplevd mer objektiv suksess i form av titler. Til slutt kan det også nevnes at Viking ble etablert 20 år før TIL, noe som gir dem mer tid til å skape historie.

I Tromsø kan det se ut til at historien ikke nødvendigvis er like mye med på å definere hva klubben er i dag. Her trekkes heller klubbens samfunnsengasjement frem som en karakteristikk.

Til tross for at det kan se ut til at samfunnsengasjement er et kjennetegn ved TIL, vil det nok være noe naivt å ikke tro at dette også er av stor betydning i Viking. Å komme med et spesifikt svar på hvorfor TIL tilsynelatende tar en mer aktiv rolle i samfunnet kan være vanskelig. Ser man på klubbens historie, kan det imidlertid være at man finner elementer som kan utgjøre et svar. Det første man kan se på er hvordan nordnorske klubber lenge var utestengt fra resten av fotball-Norge. Utestengingen kan muligens ha bidratt til å forsterke den nordnorske identiteten hos TIL. Videre finnes det også samfunnsutfordringer som ikke utelukkende har hørt til Nord-Norge, men som muligens har hatt større betydning der. Samehetsen kan være et eksempel på dette. Historisk sett har samene vært utsatt for ulike former for diskriminering, og selv om diskrimineringen kan forekomme samer andre steder i landet, vil det kunne tenkes at for klubber som TIL er dette en viktig kampsak. Sammenlignet med Stavangerområdet finner man ikke minoriteter som har vært preget av diskriminering i like stor grad som samene. Dette kan muligens være med på å forklare hvorfor Viking tilsynelatende ikke har en særlig aktiv rolle i slike spørsmål.

Til slutt kan det også nevnes at klubben har en egen stilling for samfunnsengasjement. Hvor mye denne stillingen kan tildeles æren for arbeidet for samfunnet er imidlertid vanskelig å vite. Men det kan nok argumenteres for at opprettelsen av en slik stilling gjør det noe lettere å drive samfunnsengasjement, sammenlignet med om man ikke har det.

Selv om det forekommer forskjeller mellom de to klubbene, er det tydelig at begge bærer preg av sentrale aspekter ved institusjonaliseringsprosessen beskrevet av Selznick (2011).

5.1.1 Unikhet

Etter å ha reflektert litt trekker DL-Viking frem at klubben har vært gjennom en prosess han mener er med på å gjøre klubben unik. Han forteller; «*Vi var nok veldig lenge en grå masse*» (DL-Viking). Med dette refererer han til hvordan klubben opplevdes av mange som lukket, og gjorde lite for å skille seg ut. Dette har imidlertid endret seg, og i dag mener DL-Viking at klubben i større grad tør å være annerledes. Ifølge han er dette en rød tråd gjennom hele klubben, alle som jobber der; «*ønsker å representere en form for galskap*» (DL-Viking). På spørsmål om hva klubben konkret gjør for å være annerledes trekker han frem klubbens relasjon til andre klubber. Klubben ønsker for eksempel å være de første som sender blomster til de som rykker opp fra førstedivisjon. Samtidig ønsker DL-Viking at man er godt nok kjent med andre klubber at man kan tull med dem. Han utdyper; «*vi ønsker ikke å fremstå som arrogante, men ha litt snert. Vi må kunne sende litt stikk av og til*» (DL-Viking). Klubbens slagord, «*Kraft og kjærlighet*», gir ifølge DL-Viking en god beskrivelse av hvordan klubben ønsker å fremstå. På oppfølgingsspørsmål om hva som har ført til endringen fra grå masse til «*Kraft og kjærlighet*», trekker han frem klubbens nedrykk i 2017 som en helt avgjørende faktor; «*vi måtte gjøre noen grep da*» (DL-Viking). Han fortsetter med å rose gjennomføringsevnen til den gruppe mennesker som ble gitt ansvaret etter nedrykket.

På spørsmål om hva som gjør Viking unikt, trekker SL-Viking frem akademiet i klubben; «*Akademiet har oppnådd den høyeste klassifiseringen man kan oppnå*» (SL-Viking). Denne prosessen går ut på at unge spillere starter tidlig i klubben, og går gjennom den såkalte «blå tråden». Med dette menes det at man starter på guttelaget, går videre til ungdomslag og til slutt havner i A-lagsstallen. Deretter blir man solgt for gode summer til større klubben i utlandet. SL-Viking poengterer at Viking ikke er den eneste klubben som gjør dette, man rangerer klubben blant de to beste lagene i Norge på akkurat dette området. Han har også et

inntrykk av at klubben har et gjennomgående godt omdømme, noe som kan reflekteres i sponsorinntekter; *«Vi har en stor og stabil innteksstrøm fra samarbeidspartnere og sponsorer, som mange andre ikke har»* (SL-Viking). Noe av disse store inntektene krediterer han olje og gassindustrien som dominerer i regionen. Han mener at disse selskapenes villighet til å investere i Viking, til tross for varierende sportslige resultater reflekterer hvor godt omdømme og hvor viktig klubben er for regionen. Videre forteller han om klubbens unge administrasjon, som anses som en unik ting med klubben. Et annet poeng som trekkes frem er hvordan Viking eier stadion selv og deres forsøk på å etablere et miljø på kvinne siden. Igjen poengterer SL-Viking at Viking ikke nødvendigvis er alene om disse attributtene, men at klubben kan anses som ledende på disse arenaene. Et fenomen som SL-Viking beskriver med et noe negativt fortegn, er standardene eller forventningene til klubben supportere, og hvordan dette påvirker tilskuertallene til Viking; *«Så lenge jeg kan huske har det vært snakk om medgang supportere i Stavanger»* (SL-Viking). Han forklarer hvordan Viking har vært i Norgestoppen når det kommer til antall tilskuere når det har gått bra, men under perioder hvor klubben har slitt har det vært en veldig markant nedgang i antall tilskuere. Han trekker en sammenligning til lavere divisjoner i England, hvor man kan se at supporterne stiller i større grad opp på stadion, uavhengig resultat eller sportslig situasjon. Videre forklarer han at Viking langt i fra er den eneste klubben i Norge som sliter med dette, da det anses å være et gjennomgående problem i norsk fotball. Han avslutter med; *«det virker som det er ganske spesielt i Stavanger, jeg vet ikke om det er en Stavanger-greie eller en Viking-greie, men det merkes godt»* (SL-Viking).

På spørsmål om hva som gjør Viking unikt forteller SS-Viking at dette er et vanskelig tema å diskutere. Han poengterer at han ikke har like god oversikt over hva som skjer i andre norske klubber, som gjør sammenligning vanskeligere. Han tror allikevel at Vikings åpenhet og kulturen som er i gruppen i dag, er på et høyt nasjonalt nivå. På oppfølgingsspørsmål om hva han mener denne kulturen består av trekker han frem flere ting. Det første som blir diskutert er hvordan klubbens spillere føler; *«virkelig tilhørighet og ønsker å være med å bidra til at Viking blir bedre, både sportslig og samfunnsmessig»* (SS-Viking). Klubbens nære samarbeid med andre lokale klubber blir også trukket frem. Samarbeidet går både ut på å hente spillere til Viking, men også å videreutvikle de lokaleklubbene. De arrangerer blant annet trenerutdanning, fotballskoler og samlinger sammen med lokalklubbene, som ifølge SS-Viking setter pris på arbeidet. Han mener også at tettere dialog mellom klubbene bidrar til å vedlikeholde god stemning, spesielt i situasjoner hvor Viking ønsker å hente lokale, unge

spillere. Han forteller at det ikke alltid har vært like god stemning mellom klubbene, men at Viking har forsøkt å legge en bevist strategi for å endre dette. Og ifølge SS-Viking har strategien fungert bra. Han forteller også at klubben prøver å bidra på ulike måter i samfunnet, som for eksempel å gå natteravn.

Deretter fortsatte samtalen om hvordan det jobbes med å dyrke klubbens unikheter. DL-Viking forteller at det ikke ble gjort noen konkrete tiltak, men at man har forsøkt å skape en kultur hvor det er lov å være seg selv, samt å prøve og feile uten for stort fokus på konsekvenser. Frihet er for DL-Viking det viktigste elementet i dyrkelsen av unikheter, og forteller at; «*magien skjer i det uventede*» (DL-Viking). På spørsmål om hvordan man bevarer unikheter gjennom kriser, trekker DL-Viking frem at hva man definerer som krise har påvirkning på hvilke tiltak man gjør. Selv mener han at han aldri har vært gjennom noen kriser, han beskriver det isteden som perioder som har vært tøffe. Under disse periodene har det vært viktig for DL-Viking at man bevarer troen på det man allerede gjør; «*Vi må ikke gjemme oss, vi må stå opp og angripe det på samme måten som når vi ikke er i en tøff periode*» (DL-Viking). Han ønsker derfor å gi menneskene som jobber i klubben frihet til å løse problemene på sin måte. Igjen refererer han til perioden etter nedrykket i 2017, hvor klubben ble kritisert for manglende handlekraft. Flere mente at klubben trenere og flere i administrasjonen måtte gå, men DL-Viking forteller at han har et mer nyansert syn på det; «*vi må fortsette å tro på de samme verdiene og kraften i mennesker*» (DL-Viking). Han mener at man må være tydelige på at det vil bli gjort endringer og kommunisere dette ut, samtidig er man nødt til å ta vare på det som beviselig har fungert. Klubben valgte å ikke sparke noen, og DL-Viking mener at denne perioden er et godt eksempel på hvordan klubben burde og har arbeidet tidligere. Avslutningsvis forteller han om hvordan han mener at man ikke kun kan se på målbare faktorer i arbeidet knyttet til unikheter. Han utdyper; «*For å bevare unikheten må vi tørre å være menneskelige og se de myke verdiene og tørre å ta de med i vurderingene*» (DL-Viking). Et eksempel som blir gitt er klubbens ansettelse av dagens salgssjef; «*han har noe udefinert som gjør Viking bedre*» (DL-Viking).

Ved kriser er SL-Viking veldig opptatt av at man er nødt til å kommunisere på tvers av de to ulike styrene i klubben; «*Alle som kommer inn må ha den holdningen at vi må jobbe sammen, og på en pragmatisk måte*» (SL-Viking). Grunnen til at han trekker frem dette som et sentralt element bunnar i det han anser som et noe utdatert regelverk. Regelverket er ifølge SL-Viking tuftet på at man skal ivareta idrettslag, typisk breddelag som drives av foreldre rundt omkring i Norge. Da vil det i utgangspunktet være vanskelig for sannelse som han, leder av AS og uttale

seg noe om det sportslige. Dette anser SL-Viking som et paradoks, han som leder av AS forvalter klubbens penger, mens styret i FK som skal ta de sportslige beslutningene ikke sitter på noe penger. I tider hvor de sportslige resultatene er gode og man har kontroll på det økonomiske stilles det lite spørsmål rundt dette regelverket, mens når klubben sliter blir det ofte stilt spørsmål rundt dette. Og det er i den forbindelse SL-Viking mener det er viktig at man til tross for dette noe utdaterte regelverk, samarbeider på tvers av styrene for best mulig drift, eller som han kaller det; «360 graders virksomhetsstyring». I tillegg til dette, fokuseres det på å kommunisere med sponsorer; «*Vi bruker veldig mye mot ut mot sponsornettverket, for å opprettholde entusiasmen og støtten hos dem*» (SL-Viking). En av grunnene til at man velger å bruke mye tid på dette beskriver SL-Viking som et sosialt ansvar. Han forteller at klubben blir sponset av store selskaper, men også en del små. Dette er selskaper som i større grad bruker penger de har skapt selv, og sponser Viking på grunn av «det blå hjertet». For SL-Viking blir det derfor ekstra viktig at disse menneskene skal oppleve at de blir tatt seriøst, og at penger de kunne valgt å putte i egen lomme blir forvaltet på en god måte, spesielt i kriser.

SS-Viking beskriver arbeidet rundt å bevare klubbens unikheter under kriser som veldig utfordrende; «*det er ofte svart eller hvit i fotball, folk ser sjeldent det gråe i en krise*» (SS-Viking). Rommet for nyanser forsvinner ifølge SS-Viking veldig fort under kriser, noe som gjør arbeidsforholdene vanskelige. Han mener at allikevel at man er nødt til å tørre å fortsette arbeidet man gjør i hverdagen, for å sikre kontinuitet; «*resultater kommer alltid til å variere ut ifra forutsetninger, men du er nødt til å se forbi det når du jobber*» (SS-Viking). Han mener også at man må ta læring fra tidligere kriser.

På spørsmål om hva som gjør TIL unikt trekkes den geografiske plasseringen frem på ny; «*Jeg tror det handler litt om at vi er en klubb langt i nord. Vi har et klima som ikke legger til rette for å drive toppfotball, men så har vi gjort det i nesten 40 år*» (SL-TIL). Her blir også klubben treningsfasiliteter trukket frem. Videre diskuterer han klubbens rolle som fanebærer for Nord-Norge som landsdel; «*TIL er en klubb for en hel landsdel, ja vi har Bodø/Glimt også, men TIL er en klubb for Finnmark, Lofoten og Nordland, ikke bare Tromsø som by. Det tror jeg er spesielt*» (SL-TIL). I arbeidet knyttet til å skape unikheter, mener SL-TIL at klubben har blitt bedre med årene. Dette kommer tilbake til hvordan klubben har hentet en rekke personer til klubben som har mestret dette aspektet med å drive klubb godt. Videre mener han at tidligere strakk man seg mot hva andre så på som viktig, istedenfor å dyrke sin egen unikheter.

SL-TIL forteller hvordan han føler at klubben tidligere ikke har vært flinke til å bevare sin unikheter under kriser; «*Perioder hvor det har gått dårligere og stormet rundt klubben, har man kanskje ikke hatt disse knaggene å henge identiteten på*» (SL-TIL). Klubben har fått kritikk for å miste seg selv og identitet. Videre mener han at det er viktig, spesielt når det går bra, å forankre klubbens identitet på en god måte. Dette for å forhindre at man går seg vill dersom resultatene skulle bli dårligere igjen.

SK-TIL mener at «sosial bærekraft» er et unikt trekk ved klubben; «*De prosjektene vi driver på med der, der tror jeg vi er langt fremme i skoen*» (SK-TIL). Helheten med klubben er det han mener er bra. Han eksemplifiserer dette med hvordan man i en og samme klubb kan arrangere småguttefotball, samtidig som man møter europeiske storklubber som for eksempel engelske Chelsea i europacup. I arbeidet rundt å skape en unik identitet forteller SK-TIL hvordan han mener det er viktig å ha folk i klubben som interesserer seg i samfunnsspørsmål og har lyst at klubben skal «bruke den stemmen man har». For å skille seg ut mener han det er viktig at man tørr å tenke annerledes og trekker frem lanseringen av klubbens tredjedrakt sesongen 2022. Dette var ifølge SK-TIL verdens første drakt med QR-kode, som førte brukeren til klubbens temaside om VM i Qatar dersom man scannet den. Nyheten om drakten fikk internasjonal oppmerksomhet, og han forteller at; «*dersom vi skal konkurrere internasjonalt, er det helt avgjørende at vi skiller oss ut som for eksempel ved lanseringen av tredjedrakten*» (SK-TIL). Selv om han er tydelig på at han som samfunnskontakt har et ekstra ansvar for slike typer saker, trekker han frem at klubben er dyktige på å samarbeide; «*Du kan ikke ha en som tar slike avgjørelser alene, dette må forankres på flere*» (SK-TIL). På spørsmål om hvordan det jobbes å beholde unikheter ved kriser, forteller SK-TIL at mye handler om hvilket «mind set» man har; «*Jeg tror klubben tenker på seg selv som en Eliteserieklasser uansett om man er der eller ikke, og det er ganske unikt å rykke rett opp igjen etter et nedrykk*» (SK-TIL). Videre forteller han at samarbeidspartnere og sponsorer også har vært flinke til å støtte klubben, som har gjort det lettere å arbeide som vanlig selv under kriser. Han poengterer at dersom klubben skulle bli værende i første divisjon over flere år vil det være naturlig at samarbeidspartnere revurderer samarbeidet, men han tror at; «*de har tillit til at klubben vet hva som skal til for å rykke opp igjen*» (SK-TIL).

Når SS-TIL får spørsmål om hva som gjør klubben unik, trekkes mange av de overnevnte poengene frem. I tillegg mener han at de korte avstandene i Tromsø by er med på å bygge en unik nærhet. Klubbens historie trekkes også frem, og hvor bra man her prestert sett opp mot hva man kan forvente; «*det er egentlig mot all logikk at man har klart å prestere så bra som*

man har gjort, ved for eksempel cupgull og spill i Europa» (SS-TIL). Han trekker også frem klubbens ungdomsakademi som et unikt kjennetegn ved klubben; *«vi er nok en av de klubbene som produserer flest spillere til eget Eliteserielag»* (SS-TIL). Han mener også at klubbens rekrutteringsprosess kan beskrives som unik. For til tross for at klubben kan hente spillere fra et stort geografisk område, et antall spiller på dette området mindre sammenlignet med andre steder i landet.

For SS-TIL handler ikke det å bevare unikheter nødvendigvis om å gjøre masse tiltak under en krise, men mer om hvilket arbeid som er lagt ned før krisen oppstår. For han handler det mer om å legge et godt og nært nok grunnlag til å kunne stå i kriser sammen. Han mener at man har evnet å stå sammen i de tøffe tidene, og dette krediterer han samholdet i klubben. Videre forteller han at man har vært nødt til å tenke annerledes, da man ikke har hatt like mye penger som før. Dette er også et eksempel på hvordan man jobber for å bevare klubbens unike sider under kriser, mener han.

På spørsmål om hva som gjør TIL unikt, trekker han frem at de er verdens nordligste profesjonelle fotballklubb; *«dette er jo unikt i seg selv»* (TS-TIL). Videre mener han at de nordlige forholdene gjør det vanskeligere å bygge toppklubb, og at TIL skiller seg ut med å ha klart det. Han trekker frem de klimatiske forholdene og befolkningsgrunnlag som sentrale utfordringer som skiller TIL fra mange andre. For å bevare det som er unikt med klubben under kriser, spiller strategiplanen en viktig rolle ifølge TS-TIL; *«man prøver jo å opprettholde en viss stabilitet i klubben, så det er viktig at man er viktig å være lojal mot strategiplanen»* (TS-TIL). Videre mener han at det er viktig å unngå et dropp i ambisjoner, selv om det går dårlig sportslig sett.

Fra intervjuene med de to klubbene kan det se ut til at man har en rekke likheter og noen ulikheter i hva som gjør klubbene unike. Først kan man se på forskjellene.

I intervjuet internt i Viking trekkes det frem en rekke ulike momenter for hva som gjør klubben unik. Flere av informantene trekker spesielt frem endringen fra å bli oppfattet som en lukket klubb, til å fremstå mer åpne for både tilhengere og media. Videre tilskriver man klubben et godt omdømme. Sammenligner man denne interne oppfatningen med medias syn på saken, kan det se ut til å være noe sprikende funn. I en artikkel fra Rogaland avis kan man blant annet lese at; *«Vikings nasjonale omdømme er betydelig svekket»* (Iversen, 2009). Her begrunnes fallet i omdømme med svake sportslige resultater, mangel på profiler og egen

footballideologi. For å bedre forstå kritikken bør den ses i kontekst med hvor klubben var på det tidspunktet. Sesongen 2009 endte klubben på en noe skuffende 10.plass, etter plasseringer langt høyere årene før (6.plass i 2008 og 3.plass i 2007) (altomfotball.no, 2009). Økonomisk slet klubben også, og presenterte klubbens største underskudd noensinne (Larsen, 2010). Dette er trolig faktorer som er med på å legitimisere kritikken av klubbens omdømme. Samtidig kan man karakterisere kritikken som noe overdrevent. Sammenligner man Vikings underskudd med andre topplag i samme periode, skiller ikke klubben seg ut i spesiell forstand. Trondheimslaget Rosenborg og Bergenslaget Brann leverte også kraftige underskudd samme året, underskudd som var større enn Viking sitt (Larsen, 2010). Året før var også preget av svake økonomiske resultater i Eliteserien, eksemplifisert med Start som presenterte tidens underskudd i norsk fotball med minus 86.6 millioner (Larsen, 2010). Som et resultat av dette kan det muligens argumenteres for at Vikings svake økonomi ikke var et særegent fenomen, men heller bør ses på som et fenomen som gjaldt de fleste i fotball-Norge på daværende tidspunkt. Dette betyr imidlertid ikke at de økonomiske utfordringene ikke påvirker klubbens omdømme, men tatt i betraktning at flere slet med det samme, kan det tenkes å ha noe formidlende effekt.

Kritikken til tross, finnes det også eksempler fra media hvor klubben har fått skryt for sitt omdømme. Et eksempel på dette kan være da klubben ble kåret til «Årets klubb» i Eliteserien under «Fotball gallaen» arrangert av nettverkene Eurosport og Discovery. Prisen blir gitt etter en holistisk vurdering av omdømme, økonomi og sportslige resultater (S. Nilssen, 2022). At Viking vinner en pris hvor omdømme er et sentralt vurderingskriterium kan være med på å styrke inntrykket man har internt, at klubbens omdømme er godt også sett utenfra. Det er også blitt kommentert i andre artikler at klubbens omdømme ofte kan bli reddet av gode sportslige resultater. Et eksempel på dette kan muligens ses fra en periode i 2016. Det stormet rundt klubben administrasjon, og på et tidspunkt manglet man styreleder i begge styrende, samt manglende likviditet (Karstensen, 2016). Til tross for dette utenomsportslige støyet, kan det se ut til at klubbens omdømme ikke falt i særlig grad. Forklaringen lokale medier ga på dette er at; *«så lenge Viking leverer bra på fotballbanen, tror jeg folk stort sett gir blanke i hva som skjer i administrasjonen»* (Karstensen, 2016).

Etter intervjuet hos TIL kan det se ut til at geografisk tilhørighet blir sett på som noe av det mest unike med klubben. Videre forklares det også hvordan man arbeider med å tenke annerledes, og at det skiller klubben fra andre. Det siste poenget er muligens det klubben har fått størst gehør for, fra andre utenfor klubben. Fra intervjuet kan man lese at forsøket på å

tenke annerledes blant annet resulterte i de såkalte «QR-draktene», noe klubben har mottatt masse skryt for. I avisa Nordlys kan man blant annet lese at; *«Tromsø har vært en av klubbene som gikk i front i Qatar-debatten i vinter. At de følger opp, det fortjener honnør»* (Hanssen & Olsen, 2021). Også store internasjonale aviser, som for eksempel tyske ARD har kommentert klubbens arbeid rundt verdensmesterskapet i Qatar. Videre har lanseringen av drakten resultert i at klubben har vunnet ulike priser, som for eksempel Rettssikkerhetsprisen (Ellingsen & Amundsen, 2022). Den internasjonale oppmerksomheten, samt prisene kan være med å underbygge påstanden om at TIL tenker unikt og skiller seg fra andre i slik måte.

Etter å ha sett på noen ulikheter, finner man også en rekke likheter.

Den første av disse er hvordan begge anser akademiet deres som noe unikt. Gjennom intervjuene kan man se at begge klubbene er stolt over hvordan de utvikler unge spillere, og hvordan de har etablert seg på klubbens førstelag. En annen likhet knyttet til arbeidet med unge spillere og akademi, er hvordan begge klubbene de seneste årene har solgt unge spillere til utlandet. Etter å ha utviklet seg i Viking har spillere som Sebastian Sebulonsen, Henrik Hegheim og Daniel Karlsbakk fortsatt karrieren sin i utlandet. Hos TIL kan man finne eksempler i spillere som August Mikkelsen, Warren Kamanzi og Runar Espejord. Mange vil hevde at slike overganger er bra for både klubbene og norsk fotball generelt. Klubbene sitter igjen med gode pengesummer etter salgene, og bidrar til at norsk fotball markerer seg internasjonalt. Og selv om dette kanskje er tilfellet, har klubbene mottatt kritikk for å gjennomføre slike salg. I en kommentar til Runar Espejords overgang til Bodø/Glimt, skriver avisa iTromsø om en mulig fallgrube ved slike overganger. Man kan lese; *«Hvis spillere som blir profiler, nærmest selges umiddelbart, skaper det åpenbart problemer med tanke på å skape relasjoner ut mot byen»* (Robertsen, 2022b).

I Stavanger har man også høstet kritikk ved spillersalg, dog er kritikken av noe annen karakter. Kritikken har i større grad handlet om hvordan spillersalg har ført til at man har «solgt seg ut» av mulighetene for gode sportslige prestasjoner. Et eksempel på et slikt salg var salget av spissen Veton Berisha sommeren 2022. Lokalavisen Stavanger Aftenblad beskriver reaksjonene etter salget som; *«mange og sterke»* (Flygind, 2022). Videre har klubben mottatt kritikk for å ikke ha erstattere klare ved spillersalg. Selv om begge klubbene har mottatt kritikk for knyttet til spillersalg, bør det påpekes at dette ikke er unikt for kun disse to klubbene. Slik kritikk er svært vanlig i fotball, og det kan argumenteres for at økende grad av konkurranse har gjort slik kritikk enda vanligere.

En annen likhet mellom klubbene er hvordan de begge har et godt forhold til sine sponsorer. I Viking tilskrives dette gode forholdet klubbens omdømme, samt hvor viktig klubben er for regionen. Lignende beskrivelser finner man også hos TIL, som i tillegg trekker frem sponsorenes tillitt som en viktig betingelse for det gode samarbeidet. For å se om klubbens forståelse av relasjonen til sponsorene stemmer, kan det være hensiktsmessig å så på sponsorinntekter og hvor lenge de har sponset.

Ser man på Vikings sponsorinntekter de siste årene kan ting tyde på at det gode forholdet til sponsorer stemmer. I en artikkel fra Stavanger Aftenblad blir det presentert en oversikt over klubbens sponsorinntekter etter klubben flyttet til ny stadion i 2004, frem til 2014 (K. A. Nilssen, 2015);

Årstall	Sponsorinntekter
2004	26.2 millioner
2005	32.4 millioner
2006	39.5 millioner
2007	50.5 millioner
2008	56.9 millioner
2009	54.3 millioner
2010	58.0 millioner
2011	58.9 millioner
2012	54.2 millioner
2013	53.9 millioner
2014	59.2 millioner

Tabell 4 Sponsorinntekter Viking FK

Fra tabellen er det flere sentrale momenter å merke seg. Det første er hvor høyt antall millioner klubben har i sponsorinntekt. Fra 2007 – 2014 hadde klubben rundt 50 millioner i

sponsorinntekter hvert år. Dette kan anses som høyt, særlig i norsk målestokk. Et eksempel som kan bli brukt for å forsterke det poenget er å se på Vikings sponsorinntekter i 2011, sammenlignet med andre norske klubber. Her kan man se at klubben var tredje størst i Norge, kun slått av Vålerenga og Rosenborg (Grimen, 2011). Et annet interessant funn er hvordan sponsorinntektene påvirkes av regionens spesielle økonomiske situasjon. Stavangerregionen er som kjent sterkt drevet av petroleumsindustrien, og i perioder hvor det har gått dårlig der, har Vikings økonomiske situasjon endret seg drastisk. Et eksempel på dette kan man se i overgangen fra 2015 til 2016. I 2015 hadde klubben sponsorinntekter på rundt 55 millioner kroner (K. A. Nilssen, 2015). Men ved presentasjon av halvårstallene i 2016, var klubben 9 millioner kroner i minus (Losengård, 2016). Den svake økonomien ble begrunnet av blant annet sviktende sponsorinntekter, og hvordan man ikke hadde klart å resignere eksisterende avtaler som hadde verdi på rundt 15 til 20 millioner kroner (K. A. Nilssen, 2015).

Det blir også gjort andre funn som kan støtte opp påstanden fra informantene om at Viking har et godt forhold til sine sponsorer. Et eksempel på det kan ses i hvor lenge enkelte av sponsorene har støttet klubben. For flere av klubbens sponsorer har støttet dem over lang tid. Ser man for eksempel på SR-Bank, har banken vært med som samarbeidspartner siden 1970 (K. A. Nilssen, 2016). En annen aktør som har sponset klubben lenge er dagens hovedsponsor, energiselskapet Lyse. Selskapet har vært sponsor siden 1994 og signerte i 2021 en avtale som gjør at samarbeidet strekker seg over 30 år (Suttie, 2021). Begge disse sponsorene har også inngått avtaler som kan sies å skille seg ut. Det første eksemplet på det kan være hvordan Lyse inngikk en historisk avtale med klubben, der de dekker satsning for klubbens herre-, kvinne-, og ungdomslag (Suttie, 2021). Videre kan man se hvordan SR-Bank har signert sponsoravtaler verdt 10 millioner (K. A. Nilssen, 2016), på et tidspunkt hvor klubbens økonomi var særlig utsatt. At banken var villig til å strekke seg langt økonomisk for å hjelpe Viking, kan gi et inntrykk av hvor viktig klubben er som sponsorobjekt.

Også i Tromsø kan man se tegn på at sponsorene har et godt forhold til klubben. Sparebank1 Nord-Norge (heretter SNN) har vært hovedsponsor i klubben siden 1991, og har en avtale i dag som strekker seg ut sesongen 2023 (Eilertsen, 2022). At SNN har vært sponsor i så mange år er med på å underbygge argumentet til informantene i TIL, om at sponsoren har tillitt til hvordan klubben drives. Denne tilliten kan også gjenspeiles i hvor langt de er villig til å strekke seg økonomisk, for eksempel i 2009. Klubben var på randen til konkurs, men etter et avgjørende innskudd fra SNN ble klubben reddet (Robertsen, 2022a). Videre kan man argumentere for at SNN's mangeårige millioninnskudd i klubben, viser deres gode forhold til

TIL. I tillegg til å sponse klubbens elitesatsing, bringer SNN penger til bredden i klubben gjennom «Samfunnsløftet». Dette tiltaket handler om at banken gir store deler av overskuddet sitt, tilbake til lokal samfunnet (samfunnsløftet.snn.no, 2021).

Selv om man kan argumentere for at forholdet mellom banken og TIL er bra, har banken i senere tid blitt kritisert. Kritikken dreier seg hovedsakelig om at bankens manglende vilje til å øke sponsorinntektene, skader TILs sportslige muligheter (Robertsen, 2022a). Videre består kritikken av flere submomenter. Et av disse er hvordan SNN i tillegg til TIL, også sponser den nordnorske rivalen Bodø/Glimt. Om denne kritikken er berettiget eller ikke, avhenger av hvordan man ser på saken. Fra et standpunkt kan det argumenteres godt for at det er noe merkelig at banken sponser to rivaler. Samtidig bør det påpekes at bankens avtale med de to klubbene er like mye verdt, 3 millioner kroner (Robertsen, 2022a). Videre kan det også argumenteres for at Nord-Norge som region har godt av å ha to store flaggskip, som TIL og Bodø/Glimt.

Et annet poeng som blir trukket frem i kritikken av SNN er hvordan deres bransjeeksklusivitet skaper problemer for TIL. Denne eksklusiviteten innebærer at klubben ikke får sponsorinntekter fra alle bankens virksomheter, som for eksempel megling, forsikring eller aksjefond (Robertsen, 2022a). Denne kritikken består likevel av flere nyanser. En av disse er at en slik praktisering ikke er unik for banken eller TIL. Med dette menes det at flere norske klubber i Eliteserien opplever det samme fra deres sponsorer. Derfor kan det argumenteres for at bankens manglende vilje til å sponse mer, ikke bør ses på som manglende lojalitet eller vilje, snarer et resultat av nåværende praksis.

5.1.2 Spillerom

På spørsmål om spillerom mener DL-Viking at stor grad av spillerom er helt avgjørende og at det; «*virkelig understøtter verdiene til Viking*» (DL-Viking). Videre forteller han at selv om det har vært en bevist strategi fra klubben, er det ikke alltid like lett å gjennomføre. Han poengterer at dette også gjelder spillerne i klubben, de skal få lov til å være seg selv og dyrke ulike personlighetstrekk. Avslutningsvis forteller han at det er hans mening at oppsidene ved en slik tilnærming er større enn nedsidene.

Spillerrommet i klubben blir beskrevet som godt, men SS-Viking forteller at; «*det handler ikke om meg som person*» (SS-Viking). Med dette mener han at selv om spillerrommet for han personlig er stort, er man opptatt som klubb at man samarbeider på tvers av organisasjonen. Han bruker en mulig overgang som eksempel. Prinsipielt kan SS-Viking kjøpe hvilken spiller han vil, men han belyser at det finnes en rekke faktorer som må tas hensyn til. Først skal man bli enig med selgende klubb, også spiller. Samtidig må man ta hensyn til klubbens økonomi og om overgangen er riktig for Viking som klubb. Derfor blir det viktig å føre dialog med andre i klubben, for eksempel daglig leder og trenere, for å fatte rett beslutning for klubben. Denne prosessen blir av SS-Viking ansett som en styrke. Han forteller videre at spillerrommet knyttet til samfunnsspørsmål eller arrangementer er veldig stort, begrensningen blir hovedsakelig hvor mye tid og anledning man har til å delta eller arrangere selv.

SL-TIL beskriver spillerrommet for han og Forza på følgende måte; «*det er bedre enn det noen gang her vært*» (SL-TIL). Han beskriver TIL som veldig samarbeidsvillige og at klubben sier ja til det meste av forslag fra Forza. Han forteller at på de ti årene han har gjort dette, har ikke det alltid vært tilfellet. Forandringen mener han kommer av ny mennesker inn i klubben som i større grad ser verdien av å ha et godt forhold til supporter gruppen.

SK-TIL opplever at han har stor grad av spillerom i jobben sin. Samtidig mener han; «*det er fornuftig å avklare med andre, spesielt om det er saker som du vet det blir mye oppmerksomhet rundt*» (SK-TIL). Igjen trekkes diskusjonene om Qatar VM inn i samtalen. Han bruker dette som et eksempel på en sak hvor det kan være lurt å drøfte og høre ulike synspunkter, da dette har vært en mye omdiskutert sak. Han forteller at det er stort spillerom i klubben for å mene hva man vil, og mener at dette er en styrke.

SS-TIL mener at alle i klubben har stort spillerom og begrunner dette med at man er en liten organisasjon som stoler på hverandre. Hva hans rolle angår kan han fortelle at; «*jeg har noen tydelige retningslinjer i form av strategi og hvor vil skal, men innenfor der har jeg et veldig stort spillerom*» (SS-TIL). Retningslinjene er et resultat av et strategiarbeid som startet i styret, som er gått videre strategiarbeid i administrasjonen i samarbeid med sportslig utvalg.

Grunnen til dette store spillerommet forklarer han med at klubben ikke kan tenke som alle andre for å lykkes.

I beskrivelsen av eget spillerom forteller TS-TIL at under hans periode har man vært veldig enig om hvilken retning man ønsker å bevege seg i. Samarbeidet blir beskrevet som godt og tett, og det har derfor ikke oppstått situasjoner hvor spillerrommet er blitt utfordret.

Som man kan se fra de ulike intervjuene anser de alle spillerrommet innad i klubben som stort. Flere forteller at de opplever at de har mulighet til å påvirke organisasjonen. Slike opplevelser kan tyde på at klubbene har stor grad av institusjonalisering, slik Selznick (2011) ser det. Videre kan man trekke likheter ved hvor viktig de synes samarbeid på tvers i klubben er. Slike gruppeinteraksjoner blir også ansett av Selznick (2011) som særlig betydningsfulle. Det er også et fellestrekk at man i begge klubber ønsker at dette spillerrommet også skal oppleves av spillerne.

Selv med flere likheter kan det se ut til at det er avdekket noen vesentlige forskjeller også. Et eksempel på dette kan være hvilke rammer som er forutsetningene for hva slags spillerom man har i klubben. Med dette menes det at man i TIL har utarbeidet tydelige retningslinjer i form av et strategiarbeid. Ut ifra intervjuene i Viking kan det se ut til at dette ikke er tilfellet i Stavangerklubben. Det finnes også eksempler fra media som er med på å underbygge dette inntrykket. Man kan blant annet lese at; «*klubben i flere år har blitt kritisert for manglende sportslige strategier og mål*» (Frafjord, 2007). Selv om det har forekommet kritikk, bør det imidlertid nevnes at eksemplet er fra et par år tilbake. Videre kan det også nevnes at klubben har vedtatt strategiplaner etter kritikken. Basert på dette kan en mulig forklaring være at selv om klubben har vedtatt ulike strategiplaner, har ikke disse så mye å si for hvordan klubben praktiserer spillerom. En annen mulig forklaring kan være at spillerom er definert i strategiplanene, men at man under intervjuene ikke koblet disse sammen.

5.1.3 Tilegning av verdi

DL-Viking kan fortelle at folks villighet til å yte ekstra er helt avgjørende for Viking, og at klubben er tuftet på dette; «*vi er helt avhengig at folk gjør mer og andre ting enn det de får betalt for. Den dagen dette slutter faller driftsmodellen sammen*» (DL-Viking). Videre forteller han at klubben forsøker å gjøre det lettere for folk å yte ekstra. Dette gjøres blant annet ved å gi dem følelsen av eierskap. Grunnen til dette er ifølge DL-Viking at; «*folk må virkelig føle at de tar del i klubben*» (DL-Viking). Han ønsker også å skille litt mellom seg som daglig leder, og andre i og rundt klubben; «*jeg som har total ansvaret kommer aldri i mål*

med hva jeg kunne gjort, mens for andre kan en liten ekstra ting føre til at de yter ekstra» (DL-Viking). Et eksempel som gis er hvordan spillerne blir tatt imot etter de er blitt byttet ut. En av klubbens ansatte står alltid klar med jakke til den utbyttede spilleren, for at man raskest mulig skal begynne restitusjonsprosessen. Den faktiske effekten av dette blir av DL-Viking beskrevet som liten, men at verdien ligger i selve gesten. Han utdyper; *«det at den ansatte får lov til å bidra på en slik måte, gjør at han får en sterkere tilknytning til arbeidet hans. Det har ført til at han er villig til å gi mer for klubben»* (DL-Viking).

På spørsmål om hvorfor folk legger mer i Viking enn andre idrettslag/organisasjoner starter SL-Viking med å poengtere at; *«alle storbyer med respekt for seg selv har et fotballflaggskip»* (SL-Viking). Videre prøver han å forklare at Viking er en like naturlig del for Stavangers identitet som olje og gasssektoren, Slaget ved Hafrsfjord og Domkirken. En av grunnene til at klubben har klart å kapre denne posisjonen går på klubbens alder; *«klubben ble etablert i 1899, bare der har man allerede opparbeidet seg en posisjon i byen over 100 år»* (SL-Viking). Videre trekke han frem fotballens posisjon i verden, på generell basis. For mange regnes fotball som verdens mest populære idrett, som igjen er med på å påvirke klubbens posisjon i byen; *«For en stor del av verdens befolkning er interessen for fotball like stor som religion»* (SL-Viking).

På spørsmål om hvorfor folk er villig til å yte ekstra for Viking, uten å få kompensasjon i form av for eksempel lønn, er det flere ting som er avgjørende. For han personlig kan han fortelle at; *«situasjonen med broren min fører til en ekstra dimensjon»* (SL-Viking). Ellers trekker han frem flere av de samme poengene diskutert tidligere. Viking er en institusjon i Stavanger, Rogaland og for Vestlandet, en posisjon som er opparbeidet gjennom 100 år. Videre forklarer han at de aller fleste anser det som et privilegium å være med i Viking, og dette er med på å gjøre folk villig til å strekke seg langt for å se Viking lykkes. Han trekker også frem alle menneskene man kommer i kontakt med. Alt fra spillere, sponsorer og supportere.

Grunnen til at folk legger mer i Viking er vanskelig å si mener SS-Viking, men trekker frem at fotball er en av verdens største idretter; *«mye av grunnen til at folk legger mer i Viking er nok fotballens posisjon ellers i verden»* (SS-Viking). Videre mener han at det hjelper at klubben er tradisjonsrik. Han eksemplifiserer dette med å dra en parallell til byens ishockeylag, Stavanger Oilers. Oilers har til tross for meget sterke sportslige resultater, men ikke nådd samme status i byen som Viking. Mye av grunnen til dette er ifølge SS-Viking at

Oilers ikke er en spesielt gammel klubb, i tillegg til at de driver med en annen idrett. «*Viking har gitt veldig mange generasjoner gode opplevelser*» (SS-Viking).

På spørsmål om hva det er Viking «skaper» som gjør de så viktig for Stavanger og Rogaland, trekker SS-Viking frem fellesskap; «*vi skaper jo et fellesskap, fellesskap om å ha en kjærlighet og passion for en klubb*» (SS-Viking). Han mener at dette fellesskapet kan brukes til mye, enten det er en familiedag på stadion, få ut all frustrasjon fra uken som var på spillerne ute på banen eller få all verdens glede av en seier. Videre mener han at alle disse sterke følelsene er med på å samle folk rundt Viking.

For SS-Viking er det vanskelig å gi en eksakt grunn til hvorfor andre er villig til å yte ekstra for Viking, uten å få lønn, men han forteller at han i stor grad kan identifisere seg med dette; «*i bunn og grunn er jeg jo bare Viking supporter, så jeg kjenner jo på samme kjærlighet og fellesskap som får mange frivillige til å legge ned dette arbeidet*» (SS-Viking). Samtalen beveger seg over på en mulig trend av nye supporter grupperinger i fotball-Norge, noe SS-Viking ikke har noe god forklaring på. Han mener allikevel at; «*det handler mye om miljø og at folk går foran. Er det 10 stykker som starter å lage et godt miljø, er det lettere å rekruttere andre*» (SS-Viking). Han tror også at man i norsk fotball har vært flinke til å legge til rette for supportere og frivillige, og at dette har gjort det lettere for dem å bidra inn mot klubben.

På spørsmål om hvorfor folket i Tromsø legger mer verdi i TIL enn andre organisasjoner svarer SL-TIL at man må se tilbake til klubben opprykk på 80-tallet; «*Klubben ble et flaggskip som virkelig satt byen på kartet i resten av Norge, og etter hvert resten av verden*» (SL-TIL). Dette var med på å gjøre tilhørigheten til klubben sterk, og gått videre i generasjoner. I tillegg trekkes fotballens rolle i verden frem; «*fotball er jo en populær sport internasjonalt, det bringer folk sammen uavhengig av hvem du er, hvor du er fra eller hva du holder på med*» (SL-TIL).

«*Min motivasjon fra starten var det at jeg ønsker å støtte klubben, og være en avgjørende faktor når ting skal avgjøres*» (SL-TIL). Slik beskriver han hvorfor han og andre er villige til å yte ekstra for klubben. Videre trekker han frem at opplevelsene han og Forza har klart å skape sammen med og for andre, har tilført en ny verdi for han. Sett fra et større perspektiv trekker han også frem hvordan arbeidet hans og til Forza kan bidra til å skape et fristed for mange; «*Jeg ønsker at Forza skal være et fristed for de eventuelle problemer folk har*» (SL-TIL). Han forteller at dette er en rolle flere har fortalt ham at Forza har, noe som bidrar til økt

motivasjon for SL-TIL. Et annet sitat som kan belyse motivasjonen til SL-TIL er; «*Hvis TIL vinner seriegull en dag, men jeg er alene på Alfheim gir det meg ingenting. Men hvis vi har et fullsatt Alfheim hver hjemmekamp, gir det meg mer*» (SL-TIL).

Aktiviseringen av barn og unge trekkes frem som et sentralt poeng i hva det er TIL skaper for lokalsamfunnet. «*Klubben genererer et utrolig viktig samfunnsøkonomisk og helsemessig produkt*» (SK-TIL). Videre forteller han at gjennom klubbens elitesatsing, prøver man å skape gode forbilder for byens ungdom. Han eksemplifiserer dette med at mange av barna som spiller i ulike lokale klubber ser opp til spillerne på A-laget. Videre mener han at klubben setter byen på kartet, og at dette er med på den totale «pakken» klubben tilbyr og som gjør dem viktig. Her trekker han også frem klubbens arbeid med mennesker som har havnet utenfor samfunnet. Tilbud som gate-lag, inkluderingslag og fengselsbesøk.

På spørsmål om hvorfor folk legger mer verdi i TIL enn andre idrettslag, mener SK-TIL at man må se på fotballens rolle internasjonalt; «*mange har et forhold til fotball, spesielt toppfotball og det er klart hadde vi ikke hatt et lag på elitenivå hadde vi nok vært et idrettslag i mengden*» (SK-TIL).

SK-TIL mener at kjærligheten til fotball og klubben gjør at folk er villige til å yte ekstra for klubben. Han forteller at klubben har frivillige som har gått på stadion i over 50 år, og at ønsket om å legge ned så mye tid i klubben reflekterer lidenskapen folk har for klubben. Han forteller videre at dette arbeidet er noe klubben er helt avhengig av og at klubben jobber aktivt for å gjøre det lettes mulig for frivillige å bidra inn mot klubben.

I sin beskrivelse av hva TIL skaper trekker han frem flere ting. Det første er at TIL har en sterk rolle som merkevare i Nord-Norge; «*TIL er jo en av de mest kjente merkevarene her oppe*» (SS-TIL). Et annet aspektet er hvordan klubben brukes som frontfigur for hva slags resultater man kan oppnå, til tross for utfordringene det medbringer å ligge så langt nord. Han mener at TIL ikke er de eneste i Nord-Norge som gjør dette, men at denne troen på at man kan oppnå store ting spiller en sentral rolle i hvorfor TIL betyr mye for lokalsamfunnet.

SS-TIL forteller at; «*fotballen står veldig sterkt i Norge, og det er jo dette flest folk bryr seg om*» (SS-TIL). Derfor mener han at det er ganske naturlig at flere legger verdi i TIL, kontra andre lokale alternativer. Videre vektlegger han viktigheten av å drive på det høyeste nivået mulig, og hvordan man har gjort det over flere år, er med på å påvirke hvor mye verdi folk er villig å legge ned i TIL.

Selv om frivillige ikke får kompensasjon i form av lønn, mener SS-TIL at de kompenseres på andre måter; *«de får igjen for det på andre måter, de får utrolig mye skryt og gode tilbakemeldinger»* (SS-TIL). Han forteller at det ikke alltid har vært sånn, og han mener det foregår en endring i supporter kulturen i Norge. En av grunnene til dette er at supportere som tidligere var pådrivere for supportertermiljøet er blitt gamle, som har ført til et generasjonsskifte; *«jeg ser en liten tendens til dette andre steder i landet også, for eksempel Haugesund»* (SS-TIL).

Det at byen har en klubb i toppdivisjonen er viktig for mange nordlendinger mener TS-TIL, og dette er med på å gjøre dem viktig for lokalsamfunnet. Han trekker også frem TIL's rolle i breddefotballen; *«vi må ikke glemme at TIL Nord-Norges største breddeklubb også, både i antall medlemmer og fotballspillere. Dette er veldig viktig»* (TS-TIL).

Hovedgrunnen til at folk legger mer verdi i TIL sammenlignet med andre idrettslag, henger sammen med fotballens rolle i Norge og verden mener TS-TIL. Et annet poeng han trekker frem er hvordan TIL prøver å gi tilbake til de andre lokale klubbene. Klubben driver ifølge TS-TIL med mye kompetanseutveksling, for eksempel trenerfilosofi, med de andre klubbene i Tromsø. Ønsket om å gi noe tilbake bør ses i sammenheng med spillerrekrutteringen til Tromsø. Det er ifølge TS-TIL naturlig at de beste spillerne på ulike by-delslag ønsker seg til klubben når de blir gode nok, men for å unngå en «støvsuging» av alle lokale talenter, ønsker klubben at bydels lagene skal sitte igjen med noe. Derfor driver de med eksempelvis kompetanseutveksling. Det er TS-TILs oppfatning at bydelsklubbene opplever dette som noe positivt, og kan forklare noe om hvorfor folk verdsetter TIL.

«Jeg tipper det er en form for lokalpatriotisme og et ønske om å støtte TIL» (TS-TIL). Slik besvares spørsmålet om hvorfor folk er villig til å yte ekstra for TIL. Han er imponert over hvor mange og hvor mye innsats som legges ned, og har merket en betydelig oppgang de siste årene.

Også i diskusjonen om hvorfor folk tillegger klubbene så mye verdi, er det en rekke fellestrekk dem mellom.

Et eksempel på dette kan være hvordan alle intervjuobjektene ser ut til å mene at klubbene er med på å skape en form for fellesskap. I diskusjonene rundt fellesskap trekkes flere ulike momenter inn. Følelsen av eierskap, kjærlighet for klubben og hvordan klubbene bidrar fra et samfunnsmessig perspektiv trekkes alle frem som viktige faktorer for hvordan følelsen av

fellesskap dyrkes. Videre kan det også se ut til at man internt i klubbene anser supporterne som en viktig brikke i å skape fellesskap og sterke følelser for klubben. For å få et inntrykk av om denne oppfattelsen stemmer, kan det være fornuftig å se på klubbenes tilskuertall.

I en rapport fra Norsk Toppfotball kan man lese at den generelle tendensen i antall tilskuere på norske fotballkamper er positiv. Totalt sett var det en samlet økning på 7.04% i landets to øverste divisjoner (Torjusen, 2022). I Eliteserien isolert sett var det imidlertid en nedgang på 1.39%, sammenlignet med forrige normalsesong i 2019 (Torjusen, 2022). Og ser man på tilskuertallene i Tromsø, kan det se ut til at tilskuerne vender klubben ryggen. Klubben opplevde nemlig en nedgang på nesten 10% (-9.32%) i 2022, sammenlignet med 2019 (Torjusen, 2022). Det var kun 3 klubber i Eliteserien som hadde større nedgang. Videre hadde klubben det nest lavest gjennomsnittet i Eliteserien (Torjusen, 2022).

Noen vil kanskje hevde at disse svake tilskuertallene er med på å male et dystert bilde av klubbens posisjon i byen. Det er imidlertid flere forbehold som må tas i en slik vurdering. For det første bør gjennomsnittet på stadion ses i sammenheng med antall innbyggere i byen. I en by med flere innbyggere vil det kunne forventes at gjennomsnittet vil være høyere, da de har flere å fylle stadion med. Videre kan man også se at gjennomsnittet til Tromsø ikke er særlig lavere enn for eksempel Bodø/Glimt (Torjusen, 2022), som kan være en naturlig klubb å sammenligne med. Også fra et historisk perspektiv, finnes det formidlene omstendigheter. Ser man for eksempel på maks antall tilskuere gjennom en sesong, scorer TIL høyt. Maks deltakelse holder seg også relativt stabilt, uavhengig av sportslige resultater. Et eksempel på dette kan være hvordan det ble meldt om 7480 tilskuere på en kamp i 2006, til tross for en moderat 10.plass i serien (nifs.no, 2022a). Dette var ikke så mye lavere enn hva klubben oppnådde i 2008, da de kom på tredjeplass i serien.

I Vikings tilfelle, er tendensen noe annerledes. De opplevde en oppgang på over 10% (10.94%) i 2022, sammenlignet med 2019 (Torjusen, 2022). Dette kan anses som noe spesielt av flere grunner. For det første var dette det nest høyeste tilskuersnittet i 2019. Igjen burde man se på antall innbyggere i byen, før man trekker mulige konklusjoner. Med tanke på at Stavanger er regnet som landets fjerde største by, har man flere innbyggere å «ta av». Samtidig klarte man å ha flere tilskuere enn andre lag fra Norges største byer, som for eksempel Vålerenga (Torjusen, 2022).

Den positive tendensen til tross, kan det se ut til at tilskuertallet i Viking bærer mer preg av klubbens resultater enn i TIL. For å påpeke tendensen, kan man eksempelvis sammenligne tilskuertallet i en god og dårlig sportslig periode for klubben. Gjennom hele 70-tallet oppnådde klubben et høyt gjennomsnitt, og i nyere tid toppet det seg i bronse sesongen 2007. Da hadde Viking et gjennomsnitt på 15 842 tilskuere i løpet av sesongen (nifs.no, 2022b). Ser man dette opp mot sesonger hvor klubben har havnet mellom 5 og 10.plass, faller gjennomsnittet dramatisk. Dette kan eksemplifiseres ved å se på sesongene på 2010-tallet. I 2011 og 2014 klarte man å opprettholde et snitt over 10 000, mens i sesonger som 2019 og 2016 var tilskuertallet nede på 8 000-tallet (nifs.no, 2022b). Selv om det kan se ut til at det er sportslig svake resultater som resulterer i sviktende tilskuertall, kan det også være andre mulige forklaringer. En av disse kan være sammenhengen mellom klubbens nye stadion og antall supportere. Man kan tenke seg at årene etter den nye stadion ble bygget vil være preget av et høyere tilskuerantall. Et nytt og moderne stadion kan regnes som et trekkplaster, spesielt for tilskuere som tidligere ikke har sett kampene på stadion. Denne interessen vil imidlertid naturlig nok falle, når dette blir den nye normalen. Den fallende interessen for opplevelsen av et nytt stadion sammen med svake resultater sportslig, kan gi en mulig forklaring mangelen på tilskuere på 2010-tallet.

Avslutningsvis kan det også nevnes at begge klubbene anser fotballens posisjon i verden som en viktig faktor i hvorfor klubbene tilskrives stor verdi. For flere av informantene kan det se ut til at klubbens verdi naturlig øker i kraft av at de er en fotballklubb. Og ser man på fotballens posisjon andre plasser i verden kan det se ut til at fenomenet ikke kun gjelder i Norge. Det er ingen hemmelighet at fotball er en av verdens mest populære idretter, og at den betyr mye for mange. Det vil nok derfor være vanskelig å argumentere imot intervjuobjektens opplevelse.

I tillegg til å ha avdekket likheter gjennom intervjuene, kan det også se ut til at de har avdekket noen forskjeller. Og et av momentene som skiller seg særlig ut, er hvordan klubben brukes som identitetsmarkør. Det kan se ut til at TIL i større grad blir tilskrevet verdi fordi klubben fungerer som en identitetsmarkør for Nord-Norge. Beskrivelser som «*flaggskip for byen*» og «*mest kjente merkevare fra Nord-Norge*» kan være med på å vise hvordan informantene anser TIL som en viktig identitetsmarkør. I tillegg forklarer informantene hvordan klubbens suksess er med på å sette byen på kartet og hva dette gjør med stolthetsfølelsen i byen. Oppfatningen at TIL er en viktig identitetsmarkør deles av flere enn informantene fra klubben. Hos Jentoft et al. (2012) kan man blant annet lese at nord-norsk

fotball kan forstås som identitetsskaper, samt identitetsmarkør. Ifølge dem kommer dette av at fotballens brede utbredelse, lidenskapen den fremkaller og dype stedlige forankring (Jentoft et al., 2012). Selv om deres oppfattelse i utgangspunktet ikke handler eksklusivt om TIL, kan beretningene deres være med på å legitimere informantenes erfaringer. Selv om flere av informantene erkjenner klubben som identitetsmarkør, fremkommer det få forklaringer på hvorfor. En av dem presenterer en mulig forklaring om at klubbens suksess på 80-tallet bør anses som en viktig bidragsyter. Samtidig kan det drøftes om det finnes dypere forklaringer på hvorfor klubben brukes som identitetsmarkør. En av disse forklaringene kan omhandle hvordan nord-norske klubber lenge var utestengt fra resten av fotball-Norge. Det kan tenkes at ekskluderingen har vært med på å skape en egen identitet, en «nord-norsk mentalitet». Å gjøre dette til noe målbart vil naturligvis være vanskelig, men det kan argumenteres for at ekskluderingen vil ha effekt på hvordan man ser på lokale idrettslag i Nord-Norge. Videre kan muligens den kommende suksessen etter innlemmelse i fotball-Norge bety ekstra mye, da man tidligere har vært utestengt. Denne mulige forklaringen trekkes også frem av Jentoft et al. (2012).

5.2 Aktører

5.2.1 Eksterne aktører

På spørsmål om hvordan Viking blir påvirket av eksterne aktører kan DL-Viking fortelle at; *«Vi blir veldig sterkt påvirket av eksterne aktører, fordi vi lever av engasjement»*. Videre forteller han om viktigheten av å være i kontakt med omgivelsene, og at de må få lov til å mene ting, samt være med på å forme klubben. DL-Viking ønsker imidlertid å differensiere mellom påvirkning og styring. Han utdyper; *«Klubben skal ikke bli styrt av eksterne aktører, men være villig til å endre seg i samsvar med omgivelsene»* (DL-Viking). Han forteller videre at klubbens vilje til å bli påvirket er helt sentralt for at engasjementet rundt klubben ikke skal dø ut. Et element DL-Viking ønsker ikke skal forsvinne i diskusjonen knyttet til påvirkning, er hva som er best for klubben; *«det eneste som skal være styrende i klubbens drift, er spørsmålet om hva som er best for Viking»* (DL-Viking).

På spørsmål om det er blitt gjort konkrete grep som resultat av påvirkning, svarer han at en endring rundt klubbens åpenhet ble gjort som resultat av påvirkning. DL-Viking forteller; *«tidligere ble klubben oppfattet som lukket, derfor måtte man gjøre grep for å endre dette*

inntrykket» (DL-Viking). Han ønsker å understreke at dette ikke er en refleksjon av dårlig arbeid fra de som var i klubben på det aktuelle tidspunktet, men at folks meninger er i kontinuerlig forandring og at klubben må være med på denne utviklingen.

Et annet konkret eksempel han gir er hvordan de endret billettordningen etter nedrykket i 2017. Klubben fikk da mye forespørsler fra tilhengerne om at prisen måtte reduseres, ellers ville ikke de fornye sesongkortene sine. Da ble det besluttet å innføre «2 for 1» policy på sesongkortene, og endte med å rekruttere enda flere sesongkortholdere. Han tror grunnen til dette var at supporterne opplevde tiltaket som et ærlig forsøk på å ta til seg tilbakemeldingene deres. Videre forteller han hvordan klubben ønsker å ta supporterne seriøst, og jevnlig inviterer dem inn til diskusjoner rundt ulike temaer i klubben. Dette har ifølge DL-Viking bidratt til å redusere støy fra supporterne. Han forteller blant annet om en diskusjon knyttet til ståplasser på enkelte deler av stadion, hvor supporterne var for, mens klubben var tilbakeholden. Etter en god diskusjon med gode argumenter fra klubbens side endte det opp med at supporterne endret mening.

På spørsmål om hvordan kritikk påvirker klubben differensierer han mellom klubben som helhet og han som individ. Som organisasjon mener DL-Viking at kritikken påvirker «ganske lite». Han begrunner dette med at; «*vi lever egentlig ganske godt med det, vi vet at det kommer*» (DL-Viking). Han kan også fortelle at klubben har ulike rutiner for hvordan man skal håndtere kritikken, og fra hans ståsted funker disse ganske bra. På individ nivå er saken en annen; «*menneskene som jobber her påvirkes veldig av det, og alle som sier noe andre lyver*» (DL-Viking). Han tror grunnen til dette er at kritikken ofte kan oppleves som mer personlig og er vanskelig å slippe unna på individ nivå. Han trekker frem arenaer som å handle i butikken, ta en øl med kompiser eller stevnemøte med partner, som mulige arenaer hvor folk kan oppsøke dem personlig og levere kritikken uforstyrret. Da har ingen konkrete handlingsplaner for å besvare kritikken, men de regulerer dette selv gjennom internjustis og bruk av mentaltrener.

Ifølge SL-Viking blir klubben i betydelig grad og på mange måter påvirket av eksterne aktører. Samtidig trekker han flere forskjeller, avhengig av hvilke interessegrupper man snakker om. Ser man på de store sponsorene og aksjonærene forteller han at disse står stødd, uavhengig av sportslige resultater. Dette forholdet blir beskrevet som mer stabilt, og sikkert. Media blir beskrevet som; «*veldig viktige*» (SL-Viking). En av grunnene til dette er at de på den ene siden er viktige i den kontinuerlige omdømmebyggingen av klubben. Samtidig kan de

være med å påvirke klubben når det går dårlig sportslig. Her trekker han fram et eksempel da klubben sparket en trener etter svake sportslige resultater; «*De luktet blod, og det er klart vi blir påvirket av det. Det er helt menneskelig*» (SL-Viking). Han understreker at han mener at sparkingen av treneren var riktig på daværende tidspunkt, men innrømmer at klubben ble påvirket av den negative omtalen og ønske om handling fra media. Supporternes påvirkning avhenger i likhet med media av de sportslige resultatene; «*Når det går veldig bra er det bare herlig, de synger oss til seier og de går happy hjem*» (SL-Viking). Når de sportslige resultatene uteblir, krever supporterne mer. SL-Viking beskriver dem som et godt organisert gjeng, som består av skikkelige folk. Deres påvirkningskraft kommer ifølge SL-Viking fra at man får en «sense of urgency» og at det blir stilt krav om at man innser alvorret i situasjonen.

Videre kan han fortelle at han ikke har et eksempel på hvor man har tatt konkrete/formelle tiltak, men at gjennom høsten 2022 har måtte blitt påminnet av supporterne om hvordan klubben kommuniserer utad. «*Vi har blitt minnet på om at vi har blitt mindre synlige, folk gjemmer seg litt mer bort og er vanskeligere å få tak i*» (SL-Viking). Videre forteller han at det er blitt stilt spørsmål til hvorfor Viking ikke var aktivt ute og støttet deres sportslige leder, som var under mye kritikk denne perioden. Disse påminnelsene fra supporterne forteller SL-Viking har påvirket han mye, og han er personlig ikke fornøyd med hvordan klubben håndterte dette. Han vil imidlertid understreke at dette er refleksjoner og læringspunkter som klubben vil gjøre ved deres evaluering av sesongen.

På spørsmål om hvordan kritikken av klubben påvirker han personlig forteller han; «*Jeg tar det jo personlig, det føles ut som jeg feiler og vi liker jo ikke å feile*» (SL-Viking). Videre forteller han at prøver å bruke kritikken som drivstoff for å gjøre jobben enda bedre i fremtiden, og løse dette sammen med de andre som er i klubben. Han blir motivert av det. Et annet element SL-Viking trekker frem er at klubben består av mange lokale i dag. «*De lokale har nok mer følelser for klubben, noe som gjør at kritikken slår ned enda hardere for dem*» (SL-Viking).

Fra SS-Vikings ståsted blir alle klubber påvirket av eksterne aktører, til en viss grad. Han mener også at det er viktig å ikke bli for påvirket, men fordi klubben «er til for folket» er man avhengig av å finne en gylden middelvei hvor supporterne får ytret seg. SS-Viking har ingen konkrete eksempler på hvor klubben har fått kritikk og deretter endret beslutning, men utelukker ikke at dette kan ha skjedd. Han mener klubben i utgangspunktet er dyktige til å stå opp for sine beslutninger. Kritikken klubben blir utsatt for tar SS-Viking personlig. Samtidig

understreker han at dette avhenger noe av hva kritikken går ut på. Han beskriver kritikken som noe av det vanskeligste med jobben, og at det styrer mye av humøret både på jobb og privat. En av de mest kompliserte delene av jobben er ifølge SS-Viking å balansere det å vise tro til det man holder på med, samtidig som man viser medfølelse når det går dårlig.

I beskrivelsen av hvordan klubben påvirkes av eksterne aktører forteller SL-TIL om et skifte i klubben. Hans opplevelse er at man tidligere har i større grad latt seg påvirke av for eksempel sponsorer. Sett opp mot dagens situasjon står klubben mer støtt, og har troen på det man gjør. Han mener at denne troen er viktig, samtidig som klubben må evne å tilpasse seg dersom det anses som nødvendig. Et eksempel han trekker frem for å understreke forandringen i klubben er situasjonen rundt hovedtreneren i TIL sommeren 2021; *«Det stormet litt rundt treneren, men da var det en gjenkjennbar situasjon der man tidligere har opplevd at klubben kanskje har gjort litt drastiske grep. Men nå valgte man å stå på sitt, og det har jo betalt seg»* (SL-TIL). I diskusjonen knyttet til hva SL-TIL føler når klubben kritiseres, trekker han frem at han har en litt annen rolle enn hva «vanlige» supportere har; *«Jeg føler jeg er en representant for TIL, og jeg har en mye større innsikt i hva som foregår i og rundt klubben enn hva mange andre har»* (SL-TIL). Dette gjør at han ikke er redd for å komme med tilsvaret til klubbens kritikere. Gjennom sin rolle som supporter leder sitter han på mye info som mange ikke andre har, og han ønsker derfor å påvirke kritikerne i den grad det lar seg gjøre. Han forteller at noe av grunnen til han ønsker å gi et svar, er fordi han tar kritikken til seg. Videre forteller han også hvordan han er i en spesiell situasjon, da han jobber i media. Han ønsker derfor å opptre ryddig, men forteller at det ikke har vært en aktuell problemstilling så langt.

Ifølge SK-TIL blir klubben mye omtalt i media, både på godt og vondt. For han er dette i utgangspunkt kun et sunnhetstegn, men at i perioder hvor kritikken forekommer hyppig, oppleves som vanskelig. I disse periodene forteller han at; *«det er viktig at klubben beholder roen og jobber med det man skal jobbe med»* (SK-TIL). Han forteller at den umiddelbare reaksjonen på kritikk er å «gå litt i forsvarsmodus», spesielt om klubben opplever kritikken som feilaktig. Samtidig legger han vekt på at det er viktig for han å respektere andres meninger, og at for eksempel media har en annen rolle som gjør at de må stille kritiske spørsmål. Under intervjuet kan ikke SK-TIL komme på store eksempler på at klubben har endret handlemåte etter kritikk, men han kan fortelle om en liten hendelse flere år tilbake. Saken handlet om at daværende trener ønsket at media skulle stå bak et oppmerket område når de så på klubbens treninger, men etter kritikk fra media fjernet klubben det markerte

området helt. Ifølge SK-TIL er hendelsen et godt eksempel på hvor viktig det er at klubben er tilpassingsdyktig og kan korrigeres utenfra.

Fra SS-TILs ståsted blir ikke klubben påvirket av andre klubber i noe særlig grad. Han mener imidlertid at media, gjennom byens to lokalaviser, påvirker mer; *«det i kombinasjon med sterke enkelt individer eller bedrifter, har stor påvirkningskraft»* (SS-TIL). Videre mener han at klubben muligens blir mindre påvirket enn tidligere. Grunnen til dette mener han er at klubben har en tydelig vei man ønsker å gå. At klubben også har opplevd suksess med denne retningen hjelper også med å ikke bli påvirket.

Følelsene som kommer med kritikk av klubben, beskriver SS-TIL som forskjellige. På den ene siden elsker han at det er mye engasjement rundt klubben, og at folk har tydelige meninger om hva man ønsker at klubben skal være. Samtidig opplever han kritikken til tider som «uviten», noe som gjør det lettere å se bort ifra. Kritikk som han mener, er berettiget og presis tar han imidlertid til seg. Han har ingen konkrete eksempler på kritikk som har gjort at klubben har endre ståsted på ulike saker.

TS-TIL forteller at; *«jeg tror klubben er ganske tro mot sin strategi»* (TS-TIL). Samtidig mener han at klubben blir nok påvirket dersom man er helt i utakt med media eller supporterne. Han mener klubben har gjort grep for å fremstå som mer åpne, og viser eksempelvis til ansettelsen av samfunnskontakten. Han forteller også at påvirkningen avhenger litt av hvilke rolle man har; *«som spiller er man ofte i egen boble og blir ikke så påvirket, men etter jeg la opp kan jeg merke at man i større grad blir påvirket»* (TS-TIL). På spørsmål om hvordan kritikk av klubben påvirker han, forteller han at det avhenger av om den er berettiget eller ikke. Hans opplevelse er at kritikken som regel ikke holder vann, men gir ros til media for å ha fremstilt kritikk som han mener er berettiget.

Ved undersøkelse av hvordan eksterne aktører påvirker klubbene kan det se ut til at det finnes likheter.

En av disse er hvordan det forekommer at eksterne aktører tilsynelatende kan ha sterk påvirkning på klubbene. I intervjuene blir spesielt media og supporterne trukket frem som de fremste aktørene for påvirkning. Videre kan det se ut til at det har skjedd en endring i begge klubbene. Flere av informantene forteller nemlig at klubbene i større grad har latt seg påvirke tidligere sammenlignet med dagens situasjon. Gjennom intervjuene kan man se at begge klubbene har konkrete eksempler på hvordan eksterne aktørers påvirkning har ført til konkrete

beslutninger. Sammenligner man dette med nå-situasjonen, kan det se ut til at begge klubber står noe mer fast på sine beslutninger. Forklaringen på hvorfor klubbene tidligere har vært mer påvirkelige kan forklares på flere måter. Klubbenes avhengighet av supportere og media kan ha noe forklaringskraft. Klubbene er helt avhengige av supporterne i form av støtte, men også økonomisk gjennom for eksempel billett- og utstyrssalg. Media er også viktige med tanke på omdømme og fremstillingen av klubben. Det kan derfor tenkes at klubbene har vært villige til å strekke seg langt for å tilfredsstille disse. I enkelte tilfeller kan det se ut til at klubbene har strukket seg noe lang, eksempelvis ved sparking av trener. Samtidig fremkommer det også situasjoner hvor man har vært villige til å la seg påvirke, og det har endt fordelaktig for klubbene. En annen forklaring kan være at svake sportslige resultater har gjort klubbene sårbare for ekstern påvirkning. Dette inntrykket kan anses som noe forsterket da det gjennom intervjuene blir klart at klubbene har gjort færre konkrete endringer i perioder de har levert godt sportslig. I diskusjonen rundt påvirkning kan det imidlertid være nyttig å huske på at slike situasjoner ofte ikke er svart/hvit. At menneskene i klubben vil til en viss grad vil bli påvirket av eksterne aktører vil av mange anses som et faktum man ikke kommer unna. At begge klubber evner å ta til seg inntrykk og handle etter dem kan også bli brukt som et argument for at de er tilpasningsdyktige. Villigheten/evnen å endre seg i takt med miljøet rundt blir trukket frem som et kjennetegn ved institusjoner ifølge Selznick (2011).

Av ulikheter avdekket under intervjuene er den mest fremtredende måten man håndterer kritikk av klubben på. I Viking forteller flere av informantene om hvordan man tar kritikken av klubben og deres arbeid personlig. Det skilles i noe grad mellom hvordan man tar kritikk som klubb kontra kritikk på personnivå. Man sammenligner med dette med informantene til Tromsø, kan det se ut til at disse i mindre grad blir påvirket og har et mer distansert forhold til kritikken. Videre blir det også beskrevet hvordan man i Viking har konkrete tiltak for hvordan man skal håndtere kritikken. Slike tiltak blir ikke beskrevet hos TIL.

Man kan argumentere for at forskjellen i realiteten er mindre enn hva det kan se ut til. For det første vil det kunne argumenteres for at informantene i TIL tar kritikken personlig, selv om dette ikke blir gjengitt i intervjuene. At man tar kritikk av arbeidsplassen sin personlig vil nok av mange ses på som en naturlig reaksjon. Dette poenget kan også tenkes å bli forsterket når arbeidsplassen din er en fotballklubb, som ofte genererer sterke følelser. Funnet i TIL om at man ikke har konkrete tiltak ved kritikk, bør også diskuteres. Til tross for at ingen av informantene gir eksempler på slike tiltak, vil det være naturlig å anta at de forekommer

likevel. Disse trenger ikke nødvendigvis være formelle, men at man eventuelt har noen uformelle tiltak for å ivareta klubben og deres ansatte.

5.2.2 Interne aktører

De menneskelige relasjonene påvirker ifølge DL-Viking alt i hvilken retning klubben utvikles i; «*Viking er ikke bedre enn menneskene som jobber her, og relasjonene oss mellom*» (DL-Viking). Videre forklarer han hvordan fotball er en ekstrem konkurranse preget idrett, og at Viking aldri vil ha de beste spillerne i verden, trenerne i verden eller organisasjonen i verden. Han mener imidlertid at dette kan kompenseres for, gjennom gode relasjoner. «*Den kollektive kraften i Viking, og byen for øvrig, er det som har gjort at vi har prestert så godt*» (DL-Viking).

På likhetstrekk for de som jobber i klubben kan DL-Viking fortelle at; «*kjærlighet til Viking, høyt energinivå og genuin lyst til å bedre*» (DL-Viking).

For å få alle til å dra i samme retning gjøres det ulike tiltak. DL-Viking forteller at klubben har en strategiplan, men at denne ikke er godt forankret. Det jobbes derfor med å lage en ny, som gjelder fra 01.01 2023. Han mener at det ikke er nødvendigvis er strategiplanen i seg selv som er viktig, men prosessen rundt og avklaringen av hva man ønsker at Viking skal være og hvor skal vi være. Videre forteller han at de overordnede målene i Viking ikke er vanskelig å definere, da det forventes mye av klubben; «*Viking skal alltid være blant de fem beste lagene i Norge, og på gode år kjempe om serie og cupgull, som vil føre til spill i Europa. Så enkelt er det*» (DL-Viking). Derfra prøver man å få alle til å dra i samme retning, ved å redusere det store målet til mindre biter. Videre ser man på hva som kreves av hver enkelt del og individ i klubben. Andre grep som inkludering og økt fokus på trivsel er med på å belyse hvordan klubben arbeider mener DL-Viking.

SL-Viking starter med å fortelle om hvordan en av de hyppigste kritikkene han har fått er hvordan mange i klubben har vært med lengre, og at dette kan ha negativ påvirkning på ens evne til å ta tøffe diskusjoner og beslutninger. Det blir stilt spørsmål om man har blitt for snille med hverandre. SL-Vikings beskriver tankene sine på følgende måte; «*Personlig synes jeg vi har vært gode til å ta det innover oss, ta de tøffe diskusjonene og stå samlet*» (SL-Viking). Han anser den lange fartstiden i klubben som en styrke, da relasjonene har bygget

seg opp over tid og med det er bedre utrustet for tøffe perioder. Han trekker også frem at de som jobber i klubben også er veldig forskjellige som individer. Noen er veldig strukturerte og tallfokuserte, mens andre drives mer av følelser. SL-Viking tror imidlertid at disse forskjellene er helt nødvendig for å lykkes, da man utfyller hverandre og får flere perspektiver på ulike saker.

Organisasjonskulturen beskriver han som veldig flat. «*Det er ingen tvil om at vi har de formelle strukturene på plass, men vi er jo et ganske flatt team*» (SL-Viking). Med flatt team mener han at de jobber på kryss og tvers av organisasjonen, og det er like naturlig for han å prate med noen fra markedsavdelingen som daglig leder og trenere. Han mener dette er en styrke med hvordan klubben drives.

SS-Viking mener at de menneskelige relasjonene er helt avgjørende i hvilken retning klubben utvikler seg i. Han forteller; «*fotball handler om følelser og relasjoner, du skal ha en hel organisasjon og lag fungerer sammen for at det i det hele tatt skal kunne oppnå noe*» (SS-Viking). Han mener at man ikke er i stand til å oppnå noe hver for seg. Fellestrekket for de som jobber i klubben er genuin kjærlighet for Viking. De ønsker det beste for klubben, og ønsker ikke å fremheve seg selv, men klubben. De har også det SS-Viking beskriver som «*sinnssykt drive*» og et sterkt ønske å bidra. Han tror ikke nødvendigvis at det er en styrke at de fleste ansatte er fra Rogaland, samtidig mener han at det hjelper å skape tilhørighet til klubben. Han understreker imidlertid viktigheten av impulser utenfra; «*man har godt av å få impulser utenfra også*» (SS-Viking).

SL-TIL mener at det finnes en sammenheng mellom menneskene som jobber i klubben, og hvordan klubben utvikler seg. Han understreker at han ikke nødvendigvis vet helt hvordan tidligere ansatte har vært, men at han har god innsikt i hvordan klubben drives i dag. Han beskriver de ansatte som; «*veldig dyktig og kompetent gjeng, som også tørr å tenke nytt*» (SL-TIL). Dette er en egenskap han vektlegger i stor grad, da han mener det ikke er gitt at hvordan man arbeidet for 30 år siden, fungerer i dag. Han har også inntrykk av at det er en sammensveiset gjeng, som forstår at det må legges ned en stor mengde arbeid for at klubben skal utvikles videre. Videre beskriver han arbeidet som er langt ned i klubben til nå setter klubben i en posisjon hvor; «*det er like før det begynner å bli fart på ting*» (SL-TIL). Når SL-TIL blir spurt om å beskrive likhetstrekk på dem som jobber i klubben, trekker han frem egenskaper som folkelighet og utadvendte mennesker. De vet også å sette pris på alle dem som gjøre en jobb for TIL og de som er glad i klubben. De besitter også stor arbeidskapasitet,

de legger ned mye tid og energi for at klubben skal lykkes. «*Alle har samme drive til å løfte frem klubben*» (SL-TIL).

For å få alle aktørene til å dra i samme retning er man ifølge SL-TIL avhengig av en ledelse som har troen på prosjektet man holder på med. Samtidig må de evne å «spille med åpne kort» og kommunisere hvilken situasjon klubben virkelig er i.

SK-TIL kan fortelle at; «*jeg er opptatt av at gruppen skal være sammensveiset*». Videre mener han at det må foreligge en trygghet i bunnen av alt arbeidet man gjør, da dette tilrettelegger til utvikling i størst grad. Han trekker også frem egenskaper som evnen til å være seg selv og lov til å feile som sentrale verdier klubben bruker i sine menneskelige relasjoner. Han mener at klubbens gode miljø er en av deres største styrker. Spillernes rolle blir også diskutert her. Han mener det er viktig at det finnes en gruppe spillere, for eksempel kaptein, som setter standarden og viser hvordan man skal oppføre seg skikkelig. Når denne tryggheten brer seg videre i gruppen blir det også lettere å dyrke det unike og det som er annerledes med hvert individ.

Humor og det å ikke ta seg selv høytidelig er noen av fellestrekkene for de som jobber i TIL, ifølge SK-TIL. Han mener dette er en særs viktig egenskap, både i organisasjonen generelt, men også for klubben spillere.

På grunn av administrasjonens størrelse, mener SK-TIL at det ikke burde være vanskelig å få alle til å «dra i samme retning». Han opplever at det er stor enighet i de store spørsmålene. Han forteller også om hvordan klubben er i stadig utvikling og at denne utviklingen er med på å utvikle klubben videre. Et konkret eksempel på dette er hvordan klubben har ansatt folk med god kompetanse innenfor sosiale medier. Disse blir av SK-TIL beskrevet som svært dyktige, og at de tilfører noe nytt som klubben muligens ikke har hatt tidligere. Han forteller at som i alle andre organisasjoner og idrettslag finnes det ulike meninger om hvilken retning man ønsker å ta klubben i. Her mener han en av styrkene til Tromsø ligger, nemlig hvordan menneskene i klubben står bak beslutningen når den er tatt. Et annet kjennetegn ved det uformelle miljøet i TIL, er hvor villig man er til å hjelpe andre. SK-TIL forteller at på grunn av få ansatte i administrasjonen må man påregne seg å gjøre arbeidsoppgaver som ikke nødvendigvis står i arbeidskontrakten. Dette er imidlertid godt kjent for dem som jobber i klubben, og oppleves ikke som et stort problem av SK-TIL.

SS-TIL beskriver det interne miljøet som veldig tett, da de ikke er veldig mange som jobber i organisasjonen. Dette tette miljøet gjør det lett å påvirke hverandre ifølge SS-TIL, samtidig trekker han frem at de har ulike fagfelt og derfor ikke påvirker hverandre så mye. Det første fellestrekket for de ansatte i TIL er deres kjærlighet til fotball, TIL og byen generelt. Videre trekker han frem deres lyst til å oppnå noe med klubben. Mange unge, ungdommelig pågangsmot, folk vil opp og frem.

For å få alle til å dra i samme retning mener SS-TIL at det er viktig å tydeliggjøre hvilken retning man faktisk skal. Han mener også at det er viktig at man hjelper hverandre, spesielt hvis man ser at noen sklir ut fra den retningen man har lagt.

I forhold til hvilke konsekvenser det får dersom forventninger ikke blir møtt, starter han med å fortelle om viktigheten av å ikke komme i den situasjonen i utgangspunktet. Han mener derfor at det er viktig at klubben bruker det gode samholdet og tar slike samtaler før det går for langt. Dersom det imidlertid har gått for langt mener SS-TIL at det kan være vanskelig å ta de tøffeste samtalene, nettopp fordi man er står hverandre så nær.

De menneskelige relasjonene innad i klubben er veldig viktige forteller TS-TIL. Videre mener han det er viktig at man ikke kun tenker på relasjoner innad i klubben, men at man opprettholder gode relasjoner med det politiske liv i byen, samt supportere og media. For å klare dette er det spesielt to faktorer som må være på plass ifølge TS-TIL, åpenhet og inkludering. Hans opplevelse er at dette er noe klubben mestrer godt i dag, men minner på at det ikke er så mange år siden klubben kritisertes for akkurat dette. Derfor mener at det er viktig at disse faktorene ikke glemmes, men man blir konstant minnet på dem. Han beskriver relasjonene i klubben som gode, og mener dette er et resultat at man har gitt menneskene i klubben tid til å lære hverandre å kjenne. Samtidig mener han at det kan være riktig med utskiftninger en gang imellom. Når det kommer til fellestrekk for de som jobber i TIL, mener han at det er viktig med høy arbeidskapasitet; *«du må være innstilt på at det kan gå i hundre til tider, det er noe spesielt med å jobbe i fotballklubb»* (TS-TIL).

Også i diskusjon knyttet til interne aktører finner man likheter mellom klubbene. En av de mest åpenbare er hvordan informantene forteller at de som jobber i klubben har en kjærlighet for de respektive klubbene. Videre kan det se ut til at organisasjonsstrukturen i klubbene er en annen likhet. I begge klubber blir disse beskrevet som flat. Som en konsekvens av dette opplever man at terskelen for å samarbeide og hjelpe hverandre som lav.

Den tette koblingen mellom de ansatte i klubben er også grunnlaget for en av forskjellene mellom klubbene. For i Viking har man tidvis mottatt sterk kritikk, da man mener at koblingene mellom de ansatte har vært for tette, noe som har ført til en opplevelse av «gutteklubb». I lokalavisene har også de tette koblingene blitt stilt spørsmål ved. Kritikken deres har blant annet gått ut på rolleavklaring, spesielt i saker hvor det er utydelig hvilket av Vikings to styrer som er beslutningstaker (Flygind, 2020).

Ser man denne kritikken opp mot hvordan andre norske klubber drives, kan det argumenteres for at Vikings drift ikke skiller seg ut i særlig stor grad. Opp gjennom historien har flere av klubbens sentrale administrative roller vært fylt av mennesker som har tette koblinger til klubben fra før av. Eksempler på dette kan være hvordan Bjarne Berntsen har innehatt en rekke ulike roller i klubben, spiller, trener og daglig leder (Holm, 2022a). Lignende tilfeller finner man også i andre norske klubber, blant annet TIL. Et spørsmål man kan stille seg er hvorfor Viking tilsynelatende mottar mer kritikk enn hva for eksempel TIL gjør ved en slik driftsmodell. En forklaring som kan anses som naturlig er at ved svake resultater vil mange kreve endring. Dette er uavhengig om de svake resultatene er sportslig eller økonomisk. En annen mulig forklaring er at det skaper noe mistenkeliggjøring, når det samme utvalget av mennesker roterer på ulike roller i klubben.

Samtidig er det se ut til at det har oppstått situasjoner hvor Viking har mottatt kritikk når etablerte klubbpersoner ikke har fått fortsette i rollene sine. Igjen kan man bruke Bjarne Berntsen som eksempel. I 2020 fikk han sparken som hovedtrener i Viking, en avgjørelse som vekket sterke følelser i Stavangerpublikummet. Reaksjonene fra supporterne førte blant annet til at klubbens aksjonærer kalte inn til hastemøte og en av styrelederne trakk seg (Flygind & Nilssen, 2021). Videre mottok klubben en bot på 50 000 kroner, for brudd på idrettens regelverk (Bie, 2021). Eksemplet kan være med på å danne et bilde av hvor kompleks det er å etterkomme supporterens ønsker på en tilstrekkelig måte.

5.3 Spørsmål om ledere

DL-Viking forteller at å trekke frem viktige skikkelser i klubben historie kan være vanskelig, da den er så gammel. Han sier at gjennom tidene har det vært mange som har bidratt på ulike måter på ulike tidspunkt. Derfor ønsker han å ta utgangspunkt i 1991, da Viking vant serien sist. Et av de første navnene DL-Viking trekker frem er Ole Rugland. Han blir beskrevet som;

«helt unik i Viking, og i norsk fotball generelt gjennom hele 90-tallet» (DL-Viking). I arbeidet rundt utbygging av nytt stadion spiller Rugland en viktig rolle forteller DL-Viking; «han var en skikkelig pådriver i å få stand stadion» (DL-Viking). Rugland hjelper også klubben i dag, med utvikling av stadion og hvordan man skal forholde seg til lokale politikere. DL-Viking kan også fortelle at Rugland på et tidspunkt ble et bilde på hva folk mente var galt med Viking, men beskriver denne kritikken som; «fullstendig feil» (DL-Viking).

Erik Henningsen blir også trukket frem. DL-Viking forteller at mye av dagens arbeid baseres på Henningsens grunntanker og at; «for meg har han satt et stort preg på klubbens kultur» (DL-Viking). En annen er Bjarne Berntsen. Berntsen har ifølge DL-Viking; «skapt fantastiske øyeblikk for alle i klubben» (DL-Viking). I likhet med Rugland har Berntsen vært i klubben over flere perioder og i flere roller, som for eksempel spiller, trener og administrativ leder. Videre blir navn som Kjartan Salvesen og Børge Moi Nilsen nevnt. Dette er klubbens markeds- og salgssjef. DL-Viking forteller at de; «vil skape opplevelser for og sammen med andre, der er Viking en fantastisk arena for dem» (DL-Viking). Han beskriver dem også som veldig genuine mennesker, og forteller at de har jobbet i klubben henholdsvis 15 og 25 år. Av spiller blir Andre Danielsen beskrevet som en viktig bidragsyter. Dagens kaptein Zlatko Tripic blir også nevnt. DL-Viking forteller at fellestrekket for alle navnene er at de går foran som et godt eksempel, er tydelige på hvordan Viking skal fremstå, samt de er med på å styrke merkevaren Viking rundt i landet.

På dette spørsmålet presiserer DL-Viking at det selvfølgelig finnes mange andre man kunne trukket frem, og eksemplifiserer dette med en historie om en tidligere spiller som nylig ble begravet. Under begravelsen stilte flere fra klubben opp og DL-Viking forteller at; «begravelsen viser hvor mye Viking har betydd for ham, og hvor mye Viking betydde for den avdøde spilleren» (DL-Viking).

På spørsmål om hvilke tanker han gjør seg om at flere av disse aktørene vender tilbake til Viking etter pauser, svarer han følgende; «Jeg tror det går på en enorm lyst for at Viking skal gjøre det så bra som mulig, og at man genuint har noe å bidra med» (DL-Viking). Videre forteller han om hvordan det er hans opplevelse at ingen av disse har noe personlig agenda eller ønske om å sette seg selv først, men kun ønsker å bidra. En annen egenskap som kjennetegner disse personene, er ønsket om å hjelpe. Han eksemplifiserer dette med å fortelle om en situasjon hvor en gruppering ønsket å selge sine aksjer i klubben. Han ringte derfor til Rugland og spurte om han hadde lyst å kjøpe aksjene. Han bruker dette som eksempel for å

vide at dersom man spør noen av de nevnte ovenfor om hjelp, bidrar de. Han ønsker imidlertid å understreke at hjelpen ikke kommer «gratis», men at man må spørre. Videre blir det diskutert om denne kjærligheten for Viking er stedsbetinget, eller om folk fra andre steder i Norge har samme kjærlighet for klubben. Der kan DL-Viking fortelle at han tror det hovedsakelig er stedsbetinget, men at de i de siste årene har opplevd større interesse fra rundt omkring i landet. Eksempelvis er det en haugesunder som har kjøpt en betydelig aksjedel i klubben, begrunnet i at han liker hvordan klubben drives på og verdiene de har. Også på sponsormarkedet er det interesse fra nasjonale aktører.

SL-Viking starter med å poengtere at på grunn av sin lange historie, vil det være mange viktige mennesker som har vært i og rundt klubben, som han ikke nødvendigvis har full kontroll over; *«Det er nok en del navn sånn historisk jeg ikke husker å trekke frem nå, det var jo tross alt noen som skapte klubben i 1899»* (SL-Viking). Derfor beveger samtalen seg fort over til noe nyere tid. Det første navnet han velger å trekke frem er Benny Lennartsson; *«Benny har vært en kjempeviktig figur, alle husker han med gullhåret»* (SL-Viking). En annen som trekkes frem er Bjarne Berntsen. Det spesielle med han er ifølge SL-Viking hvor mange perioder han har vært i klubben, og alle de forskjellige rollene han har innehatt. Han trekker spesielt frem perioden etter klubben rykket opp i 2018 som en periode hvor Berntsen var ekstremt viktig. Ole Rugland blir også trukket frem; *«Han har fått mye ufortjent kjeft, han har vært en fanebærer for Viking i årevis»* (SL-Viking). I tillegg til å være en sentral forkjemper for det nye stadionanlegget som ble bygget i 2006, poengteres det også at Rugland har brukt mye av egne penger i klubben; *«Han er jo fremdeles vår største aksjonær, så det er klart han har puttet mye private penger i klubben»* (SL-Viking). Eirik Henningsen blir beskrevet som sentral i skiftet fra en lukket til åpen klubb; *«Henningsen var en eksponent for det å åpne opp klubben og gjøre klubben tilgjengelig for folk»* (SL-Viking). På oppfølgingsspørsmål om det finnes noen fellestrekk for disse aktørene kan SL-Viking fortelle; *«De lever med Viking, hjertet er blått»* (SL-Viking). Det andre fellestrekket er at de er vinnere og avslutningsvis beskrives de som joviale og skikkelige folk.

Av spillere trekkes Veton Berisha og Zlatko Tripic frem.

SS-Viking forteller at det opp gjennom årene har vært en rekke mennesker Stavangerfolket identifiserer seg sterkt med, og at disse har vært med å forme klubben. Av navn nevner han Arne Johannesen, Tony Knapp og Benny Lennartsson. Fra nyere tid trekker han frem Bjarne Berntsen og Eirik Henningsen. Spesielt Henningsen blir viet mye tid av SS-Viking; *«det ble*

en endring når han kom inn, i forhold til engasjement og hvordan vi skal bety mest mulig for flest mulig» (SS-Viking). Han kan fortelle at mye av Henningsens arbeid fremdeles blir brukt i dag, og at man prøver å videreutvikle denne visjonen. Når han blir spurt om hvorfor mange av disse har kommet tilbake til klubben i flere perioder, trekker SS-Viking frem flere potensielle forklaringer. Det første han trekker frem er at flere av disse har trivdes og hatt det fint i klubben, spesielt utenfor banen. Videre mener han at det fra klubbens ståsted er lett å se tilbake på hva som har fungert tidligere, for så å ansette dem igjen og håpe på lignende resultater. Av spiller trekker han frem laget som dominerte på 70-tallet. Han mener imidlertid at det er vanskeligere å bli betydningsfull som spiller, da man i større grad er utsatt for klubbytte.

På spørsmål om det er tidligere ledere som har hatt stor betydning for utviklingen til klubben trekkes Trond Steinar Albertsen frem; *«han har vært veldig sentral i å bygge opp den profesjonelle delen av klubben, samt parter nettverk og tenke profesjonelt»* (SK-TIL). Også byens ordfører Gunnar Wilhelmsen blir trukket frem. Videre trekker han frem gruppen som bidro til opprykket på 80-tallet. Disse klarte ifølge SK-TIL å implementere en kultur for toppidrett, som klubben lever på i dag. Enkelte av disse jobber fremdeles opp mot klubben, i de ulike partner nettverkene klubben har.

Han synes det er vanskelig å trekke frem spillere, da det har vært flere gode spillere i klubben opp gjennom årene. Et navn skiller seg imidlertid ut, Sigurd Rushfeldt; *«det betyr mye for klubben at tidenes målscorer i Eliteserien er en tidligere Tromsøspiller»* (SK-TIL).

Første navnet SS-TIL nevner på spørsmålet om tidligere ledere er Per-Mathias Høgmo; *«det er ingen tvil om at han tok klubben til de store toppene og virkelig viste at dette var mulig her oppe»* (SS-TIL). Han forteller at Høgmos unike måte å lede folk på, er noe klubben har tatt med videre. Et annet navn som blir nevnt er tidligere daglig leder Kristian Høydal. Arbeidet hans ble ifølge SS-TIL i stor grad preget av å «rydde opp» i klubben, og at klubben bærer fruktene av mye av arbeidet som ble lagt ned i Høydals periode. Av spillere ønsker ikke SS-TIL å trekke frem spesifikke navn i frykt av å glemme noen. Han velger imidlertid å understreke at; *«det viktigste er jo at det finnes spillere som har spilt her, gjort det bra og vist at det er mulig å nå langt gjennom TIL»* (SS-TIL). På spørsmål om hvorfor mange av disse velger å komme tilbake til Tromsø, trekker han frem «den nord-norske stoltheten»; *«selv om det er både dårlig vær og mørketid, føler folk seg veldig hjemme her»* (SS-TIL).

Gunnar Wilhelmsen blir trukket frem som en viktig bidragsyter til å få klubben til å bli det den er i dag. TS-TIL forteller; «*det var nok under han at klubben ble profesjonalisert mot det nivået som er i dag, han må nok nevnes*» (TS-TIL). Av spillere tror TS-TIL at han kunne nevnt opp mot 50 spillere som burde anerkjennes. Han ønsker derfor ikke nevne noen spesifikt, i fare for å glemme noen. Men han mener at det er et fenomen i klubben at TIL alltid har sentrale profiler og frontfigurer i norsk fotball.

Ser man på hvordan de ulike lederskikkelsene i klubbene blir beskrevet finner man noen likhetstrekk. Enkelte av dem kan beskrives som relativt generelle, som for eksempel at man er glad i klubben og ønsker at den skal lykkes. Videre kan det se ut til at evnen til å identifisere seg med lederne, fremstår som viktig. Eksempelvis kan man se at Benny Lennartsson blir beskrevet som en leder Stavangerfolket identifiserte seg med, mens man i TIL bruker beskrivelser som «*folk føler seg veldig hjemme her*».

Et annet likhetstrekk ved klubbene er at de har ledere som er villig til å ta kritikk, tross sin iherdige innsats for klubben. Gjennom intervjuene hos Viking kan man se hvordan en av deres ledere, Ole Rugland, ofte blir beskrevet som en som fikk ufortjent mye kritikk. I TIL blir ikke slike beskrivelser gitt like direkte, men man kan muligens trekke en parallell til deres tidligere daglige leder Kristian Høydal. Hans innsats ble ifølge informantene preget av «opprydning» i en tøff periode i klubben. Sammenligner man disse beskrivelsene med de fra Viking, kan det se ut til at begge klubber har hatt ledere som ikke lar seg stoppe av kritikk utenfra.

Til slutt kan man også se et likhetstrekk i form av at klubbene har hatt flere av norsk fotballs sterke personligheter. Eksempler på slike ledere kan være Per-Mathias Høgmo i TIL, og Bjarne Berntsen i Viking. Begge har opplevd suksess med klubbene sine, eksempelvis medalje i serien og gull i cupen. Videre har begge vært involvert med landslaget, både på herre- og på kvinnesiden. At klubbene klarer å tiltrekke seg og beholde slike skikkelser kan ha ulike forklaringer. Stedtilhørighet kan antas å være en viktig faktor. Begge lederne er fra små tettsteder nært Tromsø og Stavanger. På grunn av klubbenes størrelse og nærhet til tettstedene, vil det kunne anses som naturlige destinasjoner for de to lederne.

6 Konklusjon

Analysen viser at begge klubbene har oppnådd stor grad av institusjonalisering.

Dette vises både gjennom hvordan man vektlegger egen historie og er engasjert i samfunnsmessige spørsmål. Videre er det avdekket stor grad av spillerom i klubbene, som er en vesentlig markør ved undersøkelse av institusjonalisering. Klubbenes evne til å la seg påvirke av interne og eksterne aktører og endre seg er også med på å underbygge konklusjonen.

Analysen avdekker ikke hvorvidt det forekommer variasjon i graden av institusjonalisering mellom de to klubbene. Det er imidlertid avdekket at det forekommer variasjon i hvilke elementer ved institusjonalisering man vektlegger i klubbene og mulige forklaringer på dette redegjort for.

Etter endte analyse kan man trekke konklusjonen at Tromsø Idrettslag og Viking fotballklubb kan forstås som institusjoner i sine respektive lokalsamfunn.

7 Referanseliste

- altomfotball.no. (2009). Eliteserien 2009. Hentet fra <https://www.altomfotball.no/element.do?cmd=tournamentTable&tournamentId=1&seasonId=331&useFullUrl=false>
- altomfotball.no. (2022). Morten Gamst Pedersen. Hentet fra <https://www.altomfotball.no/element.do?cmd=player&personId=2185&tournamentId=1&useFullUrl=false>
- Andersen, S. S. (2013). *Casestudier: forskningsstrategi, generalisering og forklaring*: Fagbokforl.
- Andersen, T. L. (2021). *Prestasjonskultur - «There ain't no cure»* (Philosophiae doctor). UiT Norges arktiske universitet.
- Ascari, G. & Gagnepain, P. (2006). Spanish football. *Journal of sports economics*, 7(1), 76-89.
- Askeland, O. J. (2019). *Store øyeblikk*. Viking Fotball.
- Barnard, C. I. (1968). *The functions of the executive* (bd. 11): Harvard university press.
- Bie, E. (2021). Aftenbladet fikk pris for Viking avsløringene. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/660jno/aftenbladet-fikk-pris-for-viking-avsloeringene>
- Brown, A., Crabbe, T. & Mellor, G. (2008). Introduction: Football and community—practical and theoretical considerations. *Soccer & Society*, 9(3), 303-312.
- Burnham, D. (2023). Forgotten Premier League cult hero with «rocket left foot» signs for new club aged 41. Hentet fra <https://www.dailystar.co.uk/sport/football/forgotten-premier-league-cult-hero-29745061>
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2014). *Generelle forskningsetiske retningslinjer*. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/generelle/>
- Den nasjonale forskningsetiske komite for samfunnsvitenskap og humaniora. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora*. Hentet fra <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Eilertsen, T. S. (2022). TIL vil ta grep rundt avgjørende storavtale - slik svarer SNN. Hentet fra <https://www.itromso.no/sport/til/i/GMMwem/til-vil-ta-grep-rundt-avgjoerende-storavtale-slik-svarer-snn>
- Eilertsen, T. S. (2023). Debatten raser etter navnebyttet: - TIL er ikke en samisk klubb. Hentet fra <https://www.itromso.no/sport/i/dwr91X/debatten-raser-etter-navnebyttet-til-er-ikke-en-samisk-klubb>
- Eisenhardt, K. M. & Graebner, M. E. (2007). Theory building from cases: Opportunities and challenges. *Academy of management journal*, 50(1), 25-32.
- Ellingsen, R. & Amundsen, I. W. (2022). QR-drakt i protest mot Qatar ga pris til TIL og Lise Klaveness. Hentet fra <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/til-og-lise-klaveness-far-rettssikkerhetsprisen-for-qatar-engasjement-1.16092444>
- Finnset, K. A. & Hanssen, H. I. (2022). Spiller med samiske farger i Eliteserien for første gang. Hentet fra https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/tromso-spiller-footballkamp-med-samisk-kapteinsbind-for-forste-gang-mot-bodo_glimt-i-eliteserien-1.16093115
- Flygind, K. (2020). Vikings daglige leder: - Det har vært noen hektiske, spesielle og vonde dager. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/gW3EX/vikings-daglige-leder-det-har-vaert-noen-hektiske-spesielle-og-vonde-dager>

- Flygind, K. (2022). Slik var Viking-året 2022: Europa-drømmen som ble knust, stolpedrama, spillersalg og lang bomtur. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/eJza44/slik-var-viking-aaret-2022-europa-droemmen-som-ble-knust-stolpedrama-spillersalg-og-lang-bomtur>
- Flygind, K. & Nilssen, S. (2021). Bjarne Berntsen komme ikke tilbake til Viking. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/39qAW9/bjarne-berntsen-kommer-ikke-tilbake-til-viking>
- fotball.no. (2023a). Tromsø IL. Hentet fra <https://www.fotball.no/fotballdata/klubb/hjem/?fiksId=1509>
- fotball.no. (2023b). Viking FK. Hentet fra <https://www.fotball.no/fotballdata/klubb/hjem/?fiksId=699>
- Frafjord, S. (2007). Vikings nye strategi. Hentet fra <https://www.nrk.no/rogaland/vikings-nye-strategi-1.2094599>
- Gammelsæter, H. (2016). *Poeng, penger og politikk*: Cappelen Damm akademisk.
- Grimen, B. (2011). Viking soper inn sponsorpenger. Hentet fra <https://www.nrk.no/rogaland/viking-soper-inn-sponsorpenger-1.7581038>
- Grøttem, T. & Svendsen, D. A. (2022). Historien om Viking. Hentet fra <https://www.vikingfotball.no/om-klubben/historien-om-viking>
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (2005). Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences.
- Hansen, J. (2020). *Vind ifra nord : 100 år med Tromsø idrettslag*. Tromsø: Tromsø idrettslag.
- Hanssen, A. M. (2023). Alfheim-navnet solgt for 12.5 millioner: - Dette vil bety mye for veldig mange. Hentet fra <https://www.nordlys.no/alfheim-navnet-solgt-for-12-5-millioner-dette-vil-bety-mye-for-veldig-mange/s/5-34-1761034>
- Hanssen, A. M. & Olsen, T. R. (2021). TIL vil skape sjokkbølger med denne drakten; - Vi kan ikke se en annen vei. Hentet fra <https://www.nordlys.no/til-vil-skape-sjokk-bolger-med-denne-drakten-vi-kan-ikke-se-en-annen-vei/s/5-34-1552585>
- Holm, J. (2019). Brede Hangeland. Hentet fra https://snl.no/Brede_Hangeland
- Holm, J. (2020). Bronselaget. Hentet fra <https://snl.no/bronselaget>
- Holm, J. (2022a). Bjarne Berntsen. Hentet fra https://snl.no/Bjarne_Berntsen
- Holm, J. (2022b). Per-Mathias Høgmo. Hentet fra https://snl.no/Per-Mathias_Hogmo
- Holm, J. (2022c). Reidar Kvammen Hentet fra https://snl.no/Reidar_Kvammen
- Holm, J. (2023). Morten Gamst Pedersen Hentet fra https://snl.no/Morten_Gamst_Pedersen
- iTromsø. (2022). En av disse ti blir Årets tromsøværing 2022. Hentet fra <https://www.itromso.no/nyheter/i/5B8zxb/en-av-disse-ti-blir-aarets-tromsoevaering-2022>
- Iversen, E. (2009). Mangler profiler og ideologi. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/rogalandsavis/nyheter/stavanger/2009/08/27/mangler-profiler-og-ideologi/>
- Jentoft, S., Nergård, J.-I. & Røvik, K. A. (2012). *Hvor går Nord-Norge? : B. 2 : Et institusjonelt perspektiv på folk og landsdel* (bd. B. 2). Stamsund: Orkana akademisk.
- Karstensen, P. (2016). - Sportslige resultater betyr mer enn Viking-braket. Hentet fra <https://www.dagsavisen.no/rogalandsavis/nyheter/stavanger/2016/04/08/sportslige-resultater-betyr-mer-enn-viking-braket/>
- Larsen, J.-e. (2010). Historisk dårlig resultat for Viking. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/e12Bz4/historisk-daarlig-resultat-for-viking>
- Losengård, A. (2016). Jonevret: - Det har vært jævlig tøft. Hentet fra <https://www.nettavisen.no/sport/football/jonevret-det-har-vaert-jaevlig-toft/s/12-95-3423261025>
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*: Sage publications.

- Mason, J. (2017). *Qualitative researching*: sage.
- Mason, T. (1989). *Sport in Britain: a social history*: Cambridge University Press.
- NFF-loven. (2014). *Norges Fotballforbunds lov (NFFLOV-2014-03-09-1)*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NFFL/nfflov/2014-03-09-1>
- nifs.no. (2022a). Tilskuertall Tromsø. Hentet fra <https://www.nifs.no/tilskuertall.php?land=1&t=5&fra=1948&til=2023&teamId=3>
- nifs.no. (2022b). Tilskuertall Viking. Hentet fra <https://www.nifs.no/tilskuertall.php?land=1&t=5&fra=1948&til=2023&teamId=7>
- Nilssen, K. A. (2015). Viking på millionjakt. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/lokalt/i/7qkxK/viking-paa-millionjakt>
- Nilssen, K. A. (2016). Viking signerte sponsoravtale verdt over 10 millioner. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/BJ56zQ/viking-signerte-sponsoravtale-verdt-over-10-millioner>
- Nilssen, S. (2022). Viking leverer kjempetall - gikk 11 millioner i overskudd. Hentet fra <https://www.aftenbladet.no/sport/i/nWJE6x/viking-leverer-kjempetall-gikk-11-millioner-i-overskudd>
- Nitteberg, H. (2022). TIL er i ferd med å vinne tilbake folket. *Nordnorsk debatt*. Hentet fra <https://www.nordnorskdebatt.no/til-er-i-ferd-med-a-vinne-tilbake-folket/o/5-124-198195>
- nordnorskdebatt.no. (2023). Alfheim blir samisk Hentet fra <https://www.nordnorskdebatt.no/alfheim-blir-samisk/o/5-124-237304>
- Pedersen, H. C. (2006). 'Fotball, modernisering og identitet i Finnmark, 1908 til 1935'. *Heimen*, 43, 271-288.
- Pedersen, H. C. & Skille, E. Å. (2016). *Utafor sporet? : idrett, identiteter og regionalisme i nord* (Vardeserien). Vallset: Oplandske bokforl.
- Robertson, R. (2022a). Banken i ferd med å bli en brems i TILs jakt på suksess. Hentet fra <https://www.itromso.no/meninger/i/Ll144J/banken-i-ferd-med-aa-bli-en-brems-i-tils-jakt-paa-suksess>
- Robertson, R. (2022b). TIL trenger desperat en eller flere nye profiler Hentet fra <https://www.itromso.no/meninger/i/oWyeR/til-trenger-desperat-en-eller-flere-nye-profiler>
- Rubin, H. J. & Rubin, I. S. (2011). *Qualitative interviewing: The art of hearing data*: sage.
- samfunnsloftet.snn.no. (2021). Samfunnsloftet. Hentet fra <https://samfunnsloftet.snn.no>
- Seale, C. (1999). Quality in qualitative research. *Qualitative inquiry*, 5(4), 465-478.
- Selznick, P. (2011). *Leadership in administration: A sociological interpretation*: Quid Pro Books.
- Shobe, H. (2008). Place, identity and football: Catalonia, catalanisme and football club Barcelona, 1899–1975. *National identities*, 10(3), 329-343.
- Silverman, D. (2015). *Interpreting qualitative data*: Sage.
- Slagstad, R. (2008). *Sporten: En idehistorisk studie*.
- Smith, I. (1994). Soccer and Identity: A Case Study.(The Role Played by Soccer in Expressing and Reinforcing National, Religious and Regional Identities and their Myths in Scotland.)(Part I).
- Stogdill, R. M. (1948). Personal factors associated with leadership: A survey of the literature. *The Journal of psychology*, 25(1), 35-71.
- Suttie, C. (2021). Lyse og Viking sikter mot 30 års samarbeid med historisk avtale. Hentet fra <https://www.lysekonsern.no/om-oss/lyse-konsern/lyse-og-viking-sikter-mot-30-ars-samarbeid-med-historisk-avtale>
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode* (bd. 3): Fagbokforlaget Bergen.

- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Thorsnæs, G. (2021). Stavanger (historie). Hentet fra https://snl.no/Stavanger_-_historie
- TIL.no. (2017). Vunnet mye mer uten snø. Hentet fra <https://www.til.no/nyheter/vunnet-mye-mer-uten-sno>
- TIL.no. (2020a). 1932 - 1956: Navnebytte, TIL-fanen og nordnorske mesterskap. Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/historie/1932-1956-navnebyttet-til-fanen-nordnorske-mesterskap>
- TIL.no. (2020b). Den historiske triumfen! Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/historie/den-historiske-triumfen-copy>
- TIL.no. (2020c). Om klubben: Historie. Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/historie>
- TIL.no. (2020d). TIL-historie: 1920 - 1931: Stiftelsen og nordnorsk mesterskap. Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/historie/1920-1931-stiftelsen-og-nordnorsk-mesterskap>
- TIL.no. (2023a). Administrasjon. Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/ansatte/ansatte-administrasjonen>
- TIL.no. (2023b). Sporten. Hentet fra <https://www.til.no/om-klubben/ansatte/sporten>
- Torjusen, T. (2022). Tilskuertallene opp over 7%. Hentet fra <https://toppfotball.no/nyheter/tilskuertallene-opp-over-7>
- vikingfotball.no. (2017). Gratulerer med dagen, Benny! . Hentet fra <https://www.vikingfotball.no/nyheter/gratulerer-med-dagen-benny>
- Yin, R. K. (2009). *Case study research : design and methods* (4th ed. utg. Applied social research methods series, bd. vol. 5). Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Aarsæther, A., Skoglund, K. A. & Skeie, T. (2023). Alfheim stadion får samisk navn. Hentet fra <https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/alfheim-stadion-skifter-navn-til-romssa-arena-1.16355939>

Vedlegg A – Informasjonsskriv

Hei!

Mitt navn er Ole og jeg er en 24 år gammel mastergradsstudent på studiet Statsvitenskap ved Universitetet i Tromsø. Høsten 2022/vår 2023 skal jeg skrive masteroppgaven min. I den forbindelse sender jeg dere en mail for å høre om du/dere kunne tenkt å stille som informant.

Utgangspunktet for oppgaven er et ønske om å se på idrettslag som institusjoner

for et lokalsamfunn. I dette tilfellet vil det være Tromsø Idrettslag og Viking fotballklubb.

Datainnsamlingen vil i hovedsak bestå av intervjuer av mennesker med god innsikt i klubben.

Intervjuet vil dreie seg om temaer som for eksempel hva klubben betyr for dem som

individer, hva klubben betyr for byen, klubben posisjon i landsdelen og norsk fotball generelt.

Prosjektet er enda litt i startfasen, så håper du har forståelse for at alt ikke er helt på plass enda.

Planen er å starte datainnsamlingen/gjennomføre intervjuene før jul, gjerne i løpet av

november/ tidlig desember. Intervjuene antas å ha en varighet på 1-1.5 time, men det kan

tenkes at dette estimatet kan overskrives noe. Dersom de takker ja til å stille som informant

vil det bli sendt et informasjonsskriv som tar for seg prosjektet i enda mer detalj, samt et

samtykkeskjema hvor personvern og lagring av data vil bli gjennomgått.

Dersom dere har ytterlige spørsmål eller ønsker mer informasjon, kan jeg nås på

telefon: 415 54 825, eller e-post: pjo048@uit.no

Håper å høre fra dere, ha en fin dag videre!

Med vennlig hilsen,

Ole Jørmeland

Vedlegg B – Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Institusjonaliseringen av norske fotballklubber”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan ulike norske fotballklubber blir institusjonalisert i lokalsamfunnet. I dette skrivet gis det informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å samle inn data til masteroppgaven i Statsvitenskap ved Universitetet i Tromsø – UiT. Masteroppgaven går ut på å undersøke hvordan norske fotballklubber får en posisjon som institusjon i sine respektive lokalmiljø

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Institutt for samfunnsvitenskap er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalget er blitt bestemt gjennom en gjennomgang av ulike sentrale aktører i de utvalgte fotballklubbene. Du er/har vært en sentral aktør i fotballklubben, og gjennom dine erfaringer besitter særdeles relevant kunnskap for å kunne belyse oppgavens problemstilling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i intervju, innebærer det at du blir spurt spørsmål om temaer som for eksempel din forhold til klubben, klubbens posisjon i byen og fotball-Norge generelt. Det vil ta deg ca. 60-90 minutter å delta. Dine svar fra intervjuet vil bli tatt opp på båndopptaker og lagret elektronisk til prosjektet er ferdig.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert.

Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet.

Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Personer som vil ha tilgang til opplysningene er masterstudenten og veileder Turid Moldenæs.

Dine data vil bli lagret bak brannmurer til serverne på UiT.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i midten av mai 2023. Personopplysninger og lydopptak vil bli permanent slettet etter dette. Vedkommende vil anonymiseres i prosjektet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra institutt for samfunnsvitenskap ved UiT har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: · Turid Moldenæs, på epost turid.moldenes@uit.no eller på telefon 77 64 46 79 eller Ole Jørmeland, på epost ojo048@uit.no eller på telefon 41 55 48 25 · Vårt personvernombud: Joakim Bakkevold, på epost personvernombud@uit.no eller telefon: 976 915 78.

· NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost personverntjenester@nsd.no eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen,

Ole Jørmeland

Veileder

Turid Moldenæs

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet lederskap i norsk toppidrett, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet i midten av mai 2023.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg C – Intervjuguide

Intro: Hei og takk for du kan deltar. Jeg heter er Ole, og i forbindelse med min masteroppgave og din posisjon i norsk fotball ønsker jeg å stille deg noen spørsmål. Hensikten med intervjuet er å belyse aspekter ved institusjonaliseringen av norske fotballklubber. Du har tidligere mottatt infoskriv fra meg og vi har sammen gjennomgått samtykkeskjemaet. Det er gitt samtykket skriftlig og muntlig. Er det noen spørsmål før vi starter? Vi vil nå gå videre til spørsmålene, hvis noen skulle være uklare, så er det bare å stille spørsmål.

Åpningsspørsmål:

- Kan ikke du starte med å fortelle litt om hvem du er, hva du har gjort tidligere, rollen din i TIL/Viking i dag, og hva klubben betyr for deg?

Tema 1: Overgangen fra organisasjon til institusjon

- Kan du prøve å beskrive hva som karakteriserer TIL/Vikings identitet?
  - o Hvordan har det blitt jobbet med å skape denne identiteten?
  - o Hvordan jobbes det med å bevare denne identiteten, spesielt under «kriser»?
- Kan du prøve å beskrive viktigheten av identiteten?
- Hva er det TIL/Viking «skaper» som gjør dem så viktige for lokalsamfunnet?
- Hva er det som gjør at folk legger mer verdi i TIL/Viking, enn i andre lokale organisasjoner/institusjoner?
- Hvor stort «spillerom» vil du si det er i klubben? Tror du fraværet eventuelt tilstedeværelse av «spillerom» har noe å si for hvordan lokalsamfunnet opplever dere som institusjon?

Tema 2: Institusjoner og eksterne organisasjoner

- Hvordan påvirkes klubben av eksterne aktører (media, fans, andre klubber og andre organisasjoner)?
- Hva er konsekvensene av denne påvirkningen, forandrer klubben seg noe?

Tema 3: Interne sosiale miljøer

Formelle relasjoner:

- Finnes det formelle regler som påvirker de menneskelige relasjonene i klubben?
- Hva skjer dersom de formelle reglene/forventningene ikke møtes?

Uformelle relasjoner:

- Hvordan påvirker de menneskelige relasjonene i klubben måten klubben utvikler seg på som institusjon?
- Finnes det noen fellestrekk som de som jobber i klubben?
- Hvordan jobbes det med å få alle til å «dra i samme retning»?